

**OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ ALAN VE ALMAYAN
ÖĞRENCİLERİN SINIFTA İSTENMEYEN
DAVRANIŞ GÖSTERME DURUMLARININ 1.
SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNE
GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ**

Nurseba ÖZTÜRK

Yüksek Lisans Tezi

Temel Eğitim Ana Bilim Dalı

2019

(Her hakkı saklıdır.)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI

**OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ ALAN VE ALMAYAN ÖĞRENCİLERİN SINIFTA
İSTENMEYEN DAVRANIŞ GÖSTERME DURUMLARININ 1. SINIF
ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ**

(Evaluation of Undesirable Behaviors of the First Grade Students Who Receive Or Not
Receive Pre-school Education According to Opinions of the First Grade Teachers)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nurseba ÖZTÜRK

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Muhammet Hanifi ERCOŞKUN

Erzurum
Ağustos, 2019

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Nurseba ÖZTÜRK tarafından hazırlanan “Okul Öncesi Eğitim Alan ve Almayan Öğrencilerin Sınıfta İstenmeyen Davranış Gösterme Durumlarının 1. Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” başlıklı çalışması 28 / 08 / 2019 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Temel Eğitim Ana Bilim Dalı, Sınıf Eğitimi Bilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: Prof. Dr. Durmuş KILIÇ
Atatürk Üniversitesi

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi M. Hanifi ERCOŞKUN
Atatürk Üniversitesi

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Murat ÇALIŞOĞLU
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi

İkinci Tez Danışmanı: Doç. Dr. Şükran UÇUŞ GÜLDALİ
Ahi Evran Üniversitesi

Enstitü Yönetim Kurulunun
20/12/2016 tarih ve 46/04
sayılı kararı.

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

11 Ekim 2019

Prof. Dr. Mustafa SÖZBİLİR

Enstitü Müdürü

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Okul Öncesi Eğitimi Alan ve Almayan Öğrencilerin Sınıfta İstenmeyen Davranış Gösterme Durumlarının İlkokul 1. Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

28. / 08 2019

Nurseba ÖZTÜRK

☐ Tezle ilgili patent başvurusu yapılması / patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun / / tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) yıl süreyle engellenmiştir.

☐ Enstitü Yönetim Kurulunun / / tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) ay süreyle engellenmiştir.

TEŞEKKÜR

Araştırmanın her aşamasında benden yardımını ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, görüş ve önerilerinden yararlandığım danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi M. Hanifi ERCOŞKUN'a, yapıcı eleştirileri ve önerileri ile bana destek olan eş danışman hocam Doç. Dr. Şükran UÇUŞ GÜLDALI'ya, araştırma için verileri topladığım sınıf öğretmenlerine, ayrıca bu süreçte her zaman yanımda olan aileme sonsuz teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Nurseba ÖZTÜRK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ ALAN VE ALMAYAN ÖĞRENCİLERİN SINIFTA
İSTENMEYEN DAVRANIŞ GÖSTERME DURUMLARININ 1. SINIF
ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Nurseba ÖZTÜRK

Ağustos 2019, 99 Sayfa

Amaç: Bu çalışma okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrencilerin sınıfta istenmeyen davranış gösterme durumlarının bir farklılık gösterip göstermediklerinin saptanması amacıyla yapılmıştır. Durumun çeşitli değişkenlere göre ilkökul 1. sınıf öğretmenlerinin görüşlerine dayanılarak anlaşılması amaçlanmıştır.

Yöntem: Bu araştırmada karma yöntemin paralel deseni kullanılmıştır. Araştırmada verileri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen nicel boyutta 1. sınıf öğretmenlerine yönelik “Okul Öncesi Eğitimi Alan ve Almayan Öğrenciler İçin İstenmeyen Davranış Belirleme Ölçeği” ve nitel boyutta yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın nicel boyutundaki evreni 2016-2017 öğretim yılında Erzurum ili Merkez Yakutiye İlçesinde bulunan 27 ilkökulda görev yapan 123 ve Palandöken ilçesinde bulunan 22 ilkökulda görev yapan 100 tane 1. sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırmanın nitel boyutunda ölçekler aracılığıyla dönüt alınarak, gönüllü olan 10 tane 1. sınıf okutan öğretmenle yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır.

Bulgular: Nicel bulgulara bakıldığında öğretmenin kıdemi ve mezun olduğu okul türünün olumlu fark ortaya koyduğu görülürken, nitel bulgulara okul öncesi eğitim alan öğrencilerde en çok sınıfta izinsiz dolaşma, baskın rol oynama, sürekli konuşma, uyum sorunu, oyun oynama isteği istenmeyen davranışları tespit edilmiştir. Okul öncesi eğitim almayan öğrencilerde ise yanlış tuvalet alışkanlığı, uyum sorunu, yanlış beslenme alışkanlığı istenmeyen davranışları tespit edilmiştir.

Sonuç: Nicel sonuçlarda; öğretmenin kıdemi ve mezun olduğu okul türü önemli bir değişken olarak tespit edilmiştir. Nitel sonuçlarda okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin izinsiz dolaşma, sürekli konuşma gibi istenmeyen davranışlarının eğitim ortamının düzeninden kaynaklandığı sonucu elde edilmiştir. Okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerin yanlış tuvalet alışkanlığı, uyum sorunu gibi istenmeyen davranışlarının aileden kaynaklandığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim, İlkokul eğitimi, İstenmeyen davranışlar

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

EVALUATION OF UNDESIRABLE BEHAVIORS OF THE FIRST GRADE STUDENTS WHO RECEIVE OR NOT RECEIVE PRE-SCHOOL EDUCATION ACCORDING TO OPINIONS OF THE FIRST GRADE TEACHERS

Nurseba ÖZTÜRK

August 2019, 99 pages

Purpose: This study was carried out to show whether there was a difference between the students who took preschool education and who did not in towards undesirable behaviours in the classroom. It was aimed to grasp the case by basing upon the opinions of the primary school first-grade teachers among various variables.

Method: In this study, parallel design of mixed method was used. Developed by the researcher to collect data in the study, a scale, “Undesirable Behaviours Determination Scale for Pre-School and Non-Pre-School Students” intended for first-grade teachers was used for the quantitative section, and a semi-structured interview form was employed for its qualitative section. Quantitative sample of the study consisted of 123 first grade teachers working in 27 primary schools in Yakutiye, Erzurum and 100 first grade teachers teaching in 22 primary schools in Palandöken, Erzurum. Getting feedbacks through the quantitative scales for the qualitative section, 10 voluntary first-grade teachers were interviewed with a semi-structured interview.

Findings: Evaluating the quantitative results, it was observed that while the seniority and the alma mater of the teacher had a positive difference, the students who took pre-school education showed undesirable behaviours such as dominance, over-talking, walking around, compliance problem in the qualitative results. The students who did not take preschool education were observed to have a compliance problem, wrong feeding habits and wrong toilet habits

Result: In quantitative results, the seniority of teachers and the schools from which they graduated were found to be significant variables. In qualitative results, it was concluded that the undesirable behaviours, such as walking around and over-talking, of the students who took preschool education, was the consequence of the order of the educational environment. It was also concluded that the undesirable behaviours, such as wrong toilet habits and compliance problem, of the students who did not take preschool education were the consequence of their familial backgrounds.

Key Words: Pre-school education, primary school education, undesirable behaviours

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	i
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER.....	i
TABLolar DİZİNİ.....	iv
ŞEKİLLER DİZİNİ	vi
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ	vii
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
Giriş	1
Araştırmanın Amacı	3
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi	4
Araştırmanın Sınırlılıkları	5
Varsayımlar	5
Tanımlar	6
İKİNCİ BÖLÜM	7
Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar	7
Kuramsal Çerçeve	7
Okul Öncesi Eğitim.....	7
Okul öncesi eğitimde kazandırılması gereken yeterlilikler.....	9
Okul öncesi eğitim kademesinden ilköğretim kademesine geçiş	11
İlköğretim.....	13
Sınıf Yönetimi.....	14
Sınıfta İstenmeyen Davranışlar	16
Davranışın istendik veya istenmedik davranış olma ölçütü.	17
Sınıfta istenmeyen davranışların nedenleri.	18
Sınıfta istenmeyen davranışların sonuçları.	21
Konu İle İlgili Ulusal Alanda Yapılan Araştırmalar	22
Çalışılan Konu İle İlgili Uluslararası Alanda Yapılan Araştırmalar	26
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	27
Yöntem	27

Araştırmanın Modeli	27
Çalışma Grubu	28
Veri Toplama Teknikleri/Araçları.....	28
Süreç /Uygulama.....	29
Verilerin Analizi.....	30
Araştırmacı Rolü	30
Geçerlik ve Güvenirlik.....	30
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	32
Bulgular	32
Nicel Bulgular	32
Ölçeğin geliştirilmesi.	32
Verilerin Analizi.....	32
Ölçek geliştirilirken dikkat edilen etik konular.....	33
Faktör Analizi.....	33
Deneme uygulaması (Pilot çalışma).	33
Okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin istenmeyen davranışlar ölçeğine ilişkin faktör yapısının incelenmesi.	33
Okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerin istenmeyen davranışlar ölçeğine ilişkin faktör yapısının incelenmesi.	36
Her İki Ölçeğe İlişkin Ortalamaların Karşılaştırılması	38
OÖEAÖİD'nin iç tutarlık katsayıları.	39
OÖEMÖİD'nin iç tutarlık katsayıları.	39
Madde analizi.	40
Nicel Bulgulara İlişkin Veriler.....	41
Nitel Bulgular.....	46
1. sınıf okutan sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre okul öncesi eğitimi alan öğrencilerde en çok karşılaşılan istenmeyen davranışlara yönelik bulgular.	46
Öğretmen görüşlerine göre okul öncesi eğitimi almayan çocuklarda en çok görülen istenmeyen davranışlara yönelik bulgular.....	49
Öğretmenlerin görüşlerine göre okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrenciler arasında sınıfta istenmeyen davranış gösterme bakımından farklılık olup olmadığına yönelik bulgular.	52
Öğretmenlerin görüşlerine göre öğrencilerin istenmeyen davranış göstermelerinde okul öncesi eğitimi almış olmalarının olumlu veya olumsuz etkilerinin olup olmadığına yönelik bulgular	56

BEŞİNCİ BÖLÜM	63
Tartışma, Sonuç ve Öneriler	63
Nicel Bulgulara İlişkin Sonuçlar ve Tartışma	63
Nitel bulgulara ilişkin sonuçlar ve tartışma.	65
Nicel ve nitel bulgulara ilişkin sonuçlar ve tartışma.	72
Öneriler	72
Uygulama sonuçlarına yönelik öneriler.	72
Araştırmacılara yönelik öneriler.	73
EKLER	80
EK-1. Okul Öncesi Eğitimi Alan Öğrencilerin İstenmeyen Davranış Gösterme Durumları Ölçeği	80
EK-2. Okul Öncesi Eğitim Almayan Öğrencilerin İstenmeyen Davranış Gösterme Durumları Ölçeği	81
EK-3. Okul Öncesi Eğitimi Alan ve Almayan Çocukların İstenmeyen Davranış Gösterme Durumları Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	82
ÖZ GEÇMİŞ	85

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Ölçek Uygulanan Sınıf Öğretmenlerine Yönelik Olgusal Veriler	28
Tablo 2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Yapılan Sınıf Öğretmenlerine Yönelik Olgusal Veriler	29
Tablo 3. Okul Öncesi Eğitimi Alan Öğrencilerin İstenmeyen Davranışlar Ölçeğinin Döndürülmüş Bileşenler Tablosu.....	35
Tablo 4. Okul Öncesi Eğitimi Almayan Öğrencilerin İstenmeyen Davranışlar Ölçeğinin Döndürülmüş Bileşenler Tablosu.....	37
Tablo 5. Ölçeklere İlişkin İlişkisiz Örneklemeler İçin T testi.....	38
Tablo 6. Okul Öncesi Eğitimi Alan Öğrencilerin İstenmeyen Davranışlar Ölçeği Maddelerine İlişkin Faktör Yükleri.....	39
Tablo 7. Okul Öncesi Eğitimi Almayan Öğrencilerin İstenmeyen Davranışlar Ölçeği Maddelerine İlişkin Faktör Yükleri.....	39
Tablo 8. Okul Öncesi Eğitimi Alan Öğrencilerin İstenmeyen Davranışlar Ölçeği Düzeltilmiş Madde Test Korelasyonları.....	40
Tablo 9. Okul Öncesi Eğitimi Almayan Öğrencilerin İstenmeyen Davranışlar Ölçeği Düzeltilmiş Madde Test Korelasyonları	41
Tablo 10. Okulöncesi Eğitimi Alan Öğrencilerin Öğretmenlerinin Cinsiyet Değişkenine İlişkin t Testi Analiz Sonucu.....	41
Tablo 11. Okulöncesi Eğitimi Almayan Öğrencilerin Öğretmenlerinin Cinsiyet Değişkenine İlişkin t Testi Analiz Sonucu.....	42
Tablo 12. Okulöncesi Eğitimi Alan Öğrencilerin Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Okul Değişkenine İlişkin t Testi Analiz Sonucu	42
Tablo 13. Okulöncesi Eğitimi Almayan Öğrencilerin Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Okul Değişkenine İlişkin t Testi Analiz Sonucu	43
Tablo 14. Okulöncesi Eğitimi Alan Öğrencilerin Öğretmenlerinin Daha Önce Birinci Sınıf Okutma Değişkenine İlişkin t Testi Analiz Sonucu	43
Tablo 15. Okulöncesi Eğitimi Almayan Öğrencilerin Öğretmenlerinin Daha Önce Birinci Sınıf Okutma Değişkenine İlişkin t Testi Analiz Sonucu	44
Tablo 16. Okulöncesi Eğitimi Alan Öğrencilerin Öğretmenlerinin Kıdem Değişkenine İlişkin ANOVA Analizi Sonucu.....	44
Tablo 17. Okulöncesi Eğitimi Almayan Öğrencilerin Öğretmenlerinin Kıdem Değişkenine İlişkin ANOVA Analizi Sonucu.....	45
Tablo 18. Okul Öncesi Eğitimi Alan Öğrencilerde En Çok Görülen İstenmeyen Davranışlar	47

Tablo 19. <i>Okul Öncesi Eğitimi Almayan Öğrencilerde En Çok Görülen İstenmeyen Davranışlar</i>	50
Tablo 20. <i>Okul Öncesi Eğitim Alan Öğrencilerin Okul Öncesi Eğitimi Almayan Öğrencilerden Farklı Olarak Gösterdikleri İstenmeyen Davranışlar</i>	53
Tablo 21. <i>Okul Öncesi Eğitimi Almayan Öğrencilerin Okul Öncesi Eğitim Alan Öğrencilerden Farklı Olarak Gösterdikleri İstenmeyen Davranışlar</i>	54
Tablo 22. <i>Okul Öncesi Eğitimi Almış Olmanın İstenmeyen Davranış Gösterme Bakımından Öğrenciler Üzerindeki Olumlu Etkileri</i>	56
Tablo 23. <i>Okul Öncesi Eğitimi Almış Olmanın İstenmeyen Davranış Gösterme Bakımından Öğrenciler Üzerindeki Olumsuz Etkileri</i>	58
Tablo 24. <i>İstenmeyen Davranışları Önlemek Adına Okul Öncesi Eğitime Yönelik Öneriler</i> ..	59

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Paralel desen açıklayıcı diyagramı.	28
Şekil 2. OÖEAÖİD ölçeği' ne ait öz değer grafiği.	36
Şekil 3. OÖEMÖİD ölçeği' ne ait öz değer grafiği.	38
Şekil 4. Okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrenciler arasında istenmeyen davranış gösterme bakımından farklılıklar	53

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

Ö	: Kodlanmış Öğretmen
N	: Birey Sayısı
AFA	: Açımlayıcı Faktör Analizi
Ss	: Standart Sapma
t	: t Testi Değeri
p	: Farkın Anlamlılık Düzeyi
F	: Varyans Değeri
F	: Frekans
S.N.	: Sıra Numarası
OÖEAÖİD	: Okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin istenmeyen davranışları
OÖEMÖİD	: Okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerin istenmeyen davranışları
ÖEİD	: Öğretimi engelleyen istenmeyen davranışlar
ÖKÖKİD	: Öğrencinin kişisel özelliklerinden kaynaklanan istenmeyen davranışlar
ÖÖSKEİD	: Öğrencinin öğretim sürecine katılmasını engelleyen istenmeyen davranışlar
ÖÇZVİD	: Öğrencinin çevresine zarar veren istenmeyen davranışlar
ÖÇOEİD	: Öğrencinin çevresini olumsuz etkileyen istenmeyen davranışlar
ÖSAİD	: Öğretim sürecini aksatan istenmeyen davranışlar
ÖSDÖKİD	: Öğrencinin sosyal duygusal özelliklerinden kaynaklanan istenmeyen davranışlar

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Okul öncesi eğitim; doğumdan ilköğretimin başlangıcına kadar olan çocukluk dönemini (0-6 yaş) kapsayan, bu çocukların zihin, dil, sosyal, duygusal ve bedensel gelişimini destekleyip, tutum ve davranışlarını etkileyerek kişiliğinin temellerinin atıldığı ve ilköğretime hazırlandığı eğitim sürecidir (Cinkılıç, 2009). Kişisel gelişim için önemli etkiye sahip olan okul öncesi dönemde verilen eğitim de kişinin hayatının o an ve gelecekteki bölümü için oldukça önemlidir. Okul öncesi dönem 0-6 yaş arası olarak kabul edildiğine göre bu dönemi bireyin doğumundan ilköğretimin başlangıcına kadarki dönem olarak adlandırmak mümkündür. Bu nedenle okul öncesi eğitimin bireyin bu dönemdeki gelişim özellikleri ve ihtiyaçlarına uygun, ayrıca onu ilköğretime hazırlayıcı temel bilgi, beceri ve davranışları kazandırmayı amaçladığı söylenebilir (Dündar Kırık, 2011).

Okul öncesi eğitimi çocukların bütün gelişimsel becerileri kazanmasını sağlamanın yanı sıra çocuklara doğru davranış ve alışkanlıklar aşılamayı amaçlamaktadır. Türkçe'yi gramer kurallarına uygun, doğru ifadeye özen göstererek ve kelimeleri anlamlarına uygun kullanarak konuşmalarını amaçlamaktadır. Aynı zamanda okul öncesi eğitimi bireyin toplumsal değerlerine bağlı, istendik davranışlara ve iyi alışkanlıklara sahip, duygu, düşünce ve hayallerini uygun bir şekilde ifade edebilen biri olarak yetişmesini sağlamayı ve onu ilköğretime en uygun şekilde hazırlamayı amaçlamaktadır. Bu amaçlar incelendiğinde okul öncesi eğitimin toplumsal ve bireysel gelişime katkı sağladığı açıkça ortadadır (Dündar Kırık, 2011).

Öte yandan okul; yapısı itibarıyla düzenli, istikrarlı, sistemli ve hedefli bir istendik davranış kazandırma ortamıdır. İlköğretim ise, bu sistemin temeli ve çıkış noktasıdır. Bu nedenle eğitimde ilköğretim kademesinin ürünü olan öğrencilerin, toplumsal gelişime ve kalıcılığa katkısı göz ardı edilemez bir gerçektir. O halde, istenmeyen davranışların ortadan kaldırılması, etkisinin azaltılması ya da alınan önlemlerle oluşmasının engellenmesi, eğitim-öğretim sürecinin verimliliği açısından çok önemlidir (Neyişci Karakaş, 2005). Okulların ortaya çıkmasıyla birlikte, sistemli ve sürekli eğitim-öğretim ortamları oluşturulmuştur. Eğitim öğretimin temel hedefi ise, öğrencilerde istenilen yönde davranış değişikliği oluşturmaktır. Ancak, öğrencilerde zaman zaman istenmeyen davranışlar gözlenebilmektedir.

İstenmeyen öğrenci davranışları, öğretmeni ve sınıftaki akranları olumsuz yönde etkileyen, öğrenme ve öğretimin oluşmasına engel olan, bu davranışları düzeltmek için öğretmenin zaman ve enerjisinin çoğunu harcamasına neden olan davranışlardır (Neyişçi Karakaş, 2005). Gökyer ve Doğan (2016), istenmeyen öğrenci davranışını, sınıfta öğrencinin kendisinin ve arkadaşlarının; öğrenmesine, güvende olmasına ve sosyalleşmesine engel olan, sınıfın ve arkadaşlarının eşyalarına zarar veren, sınıfta uygun bir öğrenme ortamının oluşması ve sürdürülmesini zorlaştıran ve öğretmenlerde moral bozukluğuna sebep olup, sınıfta iletişimi bozarak zihinsel, duygusal ve fizyolojik değişimlere neden olan psikolojik gerilim durumu olarak tanımlamaktadır. Başar (2005)'a göre okuldaki eğitsel faaliyetleri engelleyen her tür davranış, istenmeyen davranış olarak adlandırılır. Balgalmış (2017) bu tanımları destekler nitelikte genel bir ifadeyle okullarda eğitimi ve güvenliğini engelleyen her tür davranış, istenmeyen davranış olarak nitelendirmiştir. Bu bilgilere dayanarak özetle eğitim gereksinimi karşılanacak olan bireyin kendisinden veya çevresinden kaynaklanan ve eğitim programını aksatan her türlü davranışa istenmeyen davranış denilebilir.

Öztürk (Akt., Keleş, 2010) çalışmasında sınıfta meydana getirilen öğretim faaliyetleri sırasında farklı davranışların oluşmasında, sınıftaki öğrencilerin farklı geçmiş yaşantılara, farklı kişilik özelliklerine, farklı ilgi ve yeteneklere sahip olmasından kaynaklanan sınıfta oluşan ayrışık yapının sebep olabildiğini belirtmiştir. Ayrıca bazı öğrencilerin öğretmeni dikkatle dinlerken, bazılarının defterine not tutabildiğini, bazıları derse katılım gösterirken, bazılarının istenmeyen davranışlarda bulunabildiğini vurgulamıştır. Bazı öğrencilerin derste öğretilenleri ilginç ve önemli bularak dinlemesine rağmen, bazılarının önemsiz ve sıkıcı bulup, bunları davranışlarıyla belli etmesini; öğrencilerin farklı özelliklere sahip olmasının sonucu olabilir ifadeleriyle, öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkların davranış farklılıklarının sebeplerinden biri olduğunu vurgulamıştır. Bu ifadeleri destekler nitelikte, Kocabey (2008) farklı aile yapılarından gelen öğrencilerden oluşan bir sınıfta her öğrencinin aynı davranışlara sahip olmasını beklemenin doğru bir düşünce olmadığını, ancak uygun sınıf yönetimi yaklaşımları uygulanarak oluşturulan düzenli bir sınıf ortamında, öğrencilerde istendik davranış değişikliklerinin olabileceğini belirtmiştir. Bu durumda okul öncesi eğitimin önemli işlevlerinden birinin de farklı sosyal yaşantılara sahip olan çocukların eşit şartlarda ilköğretime başlamalarını sağlamak olduğu hatırlanmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumunda aldıkları eğitimle çocuklar okul ve sınıf kültürünü tanımış olacaklardır. Bu tanımının okul ve sınıf kurallarına uyulmasında kolaylık sağlayacağı düşünülebilir.

Ortaya çıkış sebebi ve şekli ne olursa olsun, istenmeyen davranışların eğitim öğretim sürecinin hedeflerine ulaşmasını yavaşlattığı, hatta kimi zaman engellediği bir gerçektir

(Neyişçi Karakaş, 2005). Çetin (2013)'e göre sınıfta istenmeyen davranışlar öğretim sürecini, zaman ve sınıf yönetimini olumsuz yönde etkilemektedir. Sınıfta istenmeyen davranışlar öğretmenin öğretim ortamında düzenlenme yapmasını ve öğrencilere kazandırılacak içeriğin gidişatını etkileyebilecek önemli bir değişkendir.

Bu görüşlere dayanarak bütün eğitim basamaklarının ortak sorunu olan istenmeyen davranışların ilk iki eğitim basamağı olan okul öncesi eğitim ve ilköğretimde de devamlılık göstererek yaşandığı söylenebilir. Bu nedenle okul öncesi eğitim olarak sınıf ortamıyla erken tanışan çocukların ilköğretime başlayınca istenmeyen davranış gösterme durumlarının incelenmesinin alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın problemi olan; çocukların okul öncesi eğitim almalarıyla ilköğretimde istenmeyen davranış gösterme durumlarının incelenmesi ve istenmeyen davranış gösterme durumlarının çeşitli değişkenlere (cinsiyet, mesleki kıdem, mesleki yaşantılarında birinci sınıf okutma durumları, mezun olunan okul türü) göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığının araştırılması amaçlanmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışma ilköğretim 1. sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin sınıfta istenmeyen davranış gösterme durumlarının okul öncesi eğitimi almayan öğrencilere göre ne gibi farklılıklar gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın bu temel amacı çerçevesinde karma yöntem anlayışı benimsenerek araştırma nicel ve nitel boyutlarda oluşturulmuştur. Araştırmanın nicel kısmında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 1) Okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrencilerin istenmeyen davranış gösterme durumlarına ilişkin ilköğretim 1. sınıf öğretmenlerinin görüşleri mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 2) Okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrencilerin istenmeyen davranış gösterme durumlarına ilişkin ilköğretim 1. sınıf öğretmenlerinin görüşleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 3) Okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrencilerin istenmeyen davranış gösterme durumlarına ilişkin ilköğretim 1. sınıf öğretmenlerinin görüşleri mezun oldukları okul türüne göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 4) Okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrencilerin istenmeyen davranış gösterme durumlarına ilişkin ilköğretim 1. sınıf öğretmenlerinin görüşleri mesleki yaşantılarında 1. sınıf okutma durumlarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Araştırmanın nitel kısmında ise aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 1) İlkokul 1. sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre okul öncesi eğitimi alan öğrencilerde en çok karşılaşılan istenmeyen davranışlar nelerdir?
- 2) İlkokul 1. sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerde en çok karşılaşılan istenmeyen davranışlar nelerdir?
- 3) İlkokul 1. sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrenciler arasında sınıfta istenmeyen davranış gösterme açısından farklılıklar var mıdır?
- 4) İlkokul 1. sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre öğrencilerin istenmeyen davranış gösterme durumlarında okul öncesi eğitimi almış olmalarının olumlu veya olumsuz etkileri var mıdır?
- 5) İlkokul 1. sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre sınıfta istenmeyen davranışları önlemek adına okul öncesi eğitime yönelik öneriler nelerdir?

Karma Sorun: Okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrenciler arasında istenmeyen davranış gösterme durumları açısından ilkökul 1. sınıf öğretmenlerinin görüşleri kapsamında toplanan nicel ve nitel veriler birbiriyle ne derece uyumaktadır, örtüşmektedir?

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Çocukların bilişsel, bedensel, duygusal-sosyal, dil ve özbakım becerilerinin gelişimi bakımından önemli olan okul öncesi dönem; aynı zamanda çocukların iyi alışkanlıklar kazanmalarını, yetişkinlikte çevreye kolayca uyum sağlamalarını olumlu şekilde etkiler (Teke, 2010). Okul öncesi eğitimin, çocukların okul hayatına ilk adım attıkları süreç olarak bireylerin kişiliğinin oluşmasında kalıcı etkileri vardır (Dilli, 2013).

Sosyo-ekonomik ve kültür seviyeleri farklı ailelerde büyüyen çocuklar arasında var olan eğitim farklılıklarının en aza indirilmesi, toplumun farklı kesimlerindeki tüm çocukların gelişimlerinin en üst düzeyde sağlanması, okul öncesi eğitimin önemini artırmaktadır. Çünkü okul öncesi eğitimin öncelikli amaçlarından biri de farklı sosyo-ekonomik seviyedeki ailelerin çocuklarının aynı şartlarda temel eğitime başlamasını sağlamaktır. İyi bir okul öncesi eğitim hayatıyla ilköğretimdeki uyum ve başarı arasında güçlü bir bağ olduğu, bu eğitimi alan çocukların almayan çocuklara göre okulun beklentilerine daha iyi yanıt vereceği görüşü günümüzde birçok eğitimci tarafından benimsenmektedir. Ailelerin ve eğitimcilerin önündeki en önemli sorunlardan biri gereken hazırbulunuşluğa sahip olmadan birinci sınıfa başlayan çocukların sınıftaki düzenli öğrenme ortamında yeni bilgi ve becerileri kazanmalarını sağlamak zorlanmalarıdır. Okul öncesi dönemde özenli bir şekilde plan yapılarak uygulanan

etkinlikler çocukların ilköğretimin birinci sınıfında gerekli sosyal davranışları gösterme seviyesine ulaşmasını kolaylaştırarak, onların ilköğretime geçiş süreçlerine olumlu katkılar sunmaktadır. İlköğretim, çocuğun yetişkinlikte alacağı görevler için hazırlanmasında temel oluşturan bir kurum olarak tanımlanabilir. Çocuğun hayatındaki en önemli dönüm noktalarından biri olan ilköğretime başlamak, bu dönemde çocuğa verilen temel bilgiler ve çocuğa kazandırılan yeterlilikler, çocuğun eğitime karşı geliştirdiği pozitif tutum onun gelecekteki başarısını etkiler (Yazar, 2013). Her çocuğun okul öncesi eğitimi almadığı düşünülüp ve okulöncesi eğitimi bir geçiş süreci olarak düşünüldüğünde, ilköğretimin “okul” başlangıcı olduğu söylenebilir. Hayata atılmanın ilk sınavı olarak okula başlamak düşünüldüğünde, bu dönemin önemli bir dönem olduğu savunulabilir (Ülkü, 2007).

Bu düşüncelerden yola çıkılarak ilkokula hazırlık süreci ve sonrasında öğrencinin okulda gösterdiği sorun olarak görülen istenmeyen davranışlar üzerinde okul öncesi eğitimin etkisinin ilkokul 1. sınıf öğretmenlerinin fikirleri alınarak ortaya çıkarılabileceği düşünülmüştür. Bu çalışma okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrencilerin istenmeyen davranış gösterme durumlarını çeşitli değişkenler açısından ilkokul 1. sınıf öğretmenlerinin görüşlerine dayanarak anlaşılması ve alan yazındaki önemli bir boşluğun doldurulması amacına hizmet etmesi açısından önemli olacağı düşünülmüş ve yapılmıştır. Araştırmanın okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrencilerin ilkokul eğitimi sırasında gösterdikleri istenmeyen davranışların tespit edilmesi ve mevcut durumun ortaya konularak alınması gereken önlemler konusunda yol gösterici olacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda elde edilen bulguların, konuyla ilgili sorunların çözümü için fikir verici nitelikte olacağı düşünülmektedir. Bu çalışmanın Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler alanlarında olmak üzere, konu ile ilgili yapılacak diğer araştırmalara ışık tutacağı ve ilgililere önemli veriler sunacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma 2016-2017 öğretim yılında Erzurum Merkez Yakutiye ve Palandöken İlçelerinde görev yapan ilkokul 1. sınıf öğretmenlerinin görüşleri ile sınırlıdır.
2. Elde edilen veriler, ilkokul 1. sınıf öğretmenlerine uygulanan anket formlarının ve öğretmenlerle yapılan görüşmelerin sonuçları ile sınırlıdır.

Varsayımlar

1. Araştırmadaki ölçme araçlarının ilkokul 1. sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrencilerin istenmeyen davranış gösterme durumlarına ilişkin görüşlerini belirleyecek nitelikte olduğu varsayılmıştır.

2. Öğretmenlerden anketler ve bireysel görüşmeler yoluyla elde edilen verilerin objektif, tarafsız ve öğretmenlerin gerçek görüşlerini yansıttığı varsayılmıştır.

Tanımlar

Sınıf: Öğrencilerin, öğretmen rehberliğinde onları davranış değişikliğine götürecek yaşantıları geçirdikleri, öğrenmeyi hedefleyen etkileşimler kurdukları ve hedeflenen ders içi öğrenmeleri gerçekleştirdikleri özel ortamdır (Bayrak & Erişti, 2008, s. 213).

Okul Öncesi Eğitim: Okul öncesi eğitim; doğumdan ilköğretime kadar olan çocukluk yıllarını içine kapsayan, 0-6 yaş çocuklarının gelişimsel özelliklerine uygun, uyarıcı çevre olanaklarını sunan, çocukların gelişimlerini ahlaki ve kültürel değerler doğrultusunda en iyi biçimde yönlendiren eğitim sürecidir (Ok, 2016, s. 1).

İlkokul: Evden ilk kez ayrılan çocuğun günün büyük bir kısmını öğretmeniyle ve sınıf arkadaşları ile geçirdiği, programlı bir eğitim öğretim yaklaşımının var olduğu evden oldukça farklı ortamdır (Oktay, 2007, s. 125). Tezin bazı literatür bölümlerinde ilköğretim ifadesi geçmektedir. Önceki yıllarda ilköğretim 1. kademe olarak kastedilen ifade ilkokulu karşılamaktadır.

İstenmeyen Davranış: Sınıfta eğitim ve öğretimi aksatan, tüm öğrencilerin dikkatini dağıtan ve sınıfın huzurunu bozan, hatta kimi zaman daimi disiplin sorunlarını da beraberinde getiren, diğer öğrenciler arasında da yayılan; kısaca sınıf yönetimine engel olan öğrenci davranışları istenmeyen davranışlardır (Cengin Ünüvar, 2011, s. 1).

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Bu bölümde, araştırma konusu ile doğrudan veya dolaylı ilişkili olan kavramlar açıklanarak bu kavramlarla bağlantılı olan konular üzerinde durulmuştur.

Kuramsal Çerçeve

Yaşamın ilk yıllarında kazanılan davranışların ve alışkanlıkların bireyin bütün hayatını etkilediği söylenebilir. Bu durumda yaşamın ilk yıllarındaki eğitim kademesi olan okul öncesi eğitim yıllarının çocuğun ileriki eğitim kademelerinde ve günlük yaşantısındaki etkilerinin düşünülerek buna gereken önemin verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Okul Öncesi Eğitim

Yaşamın ilk yılları kişiliğin biçimlenmesinde olduğu kadar, belirli yönde tutum geliştirmede ve davranış kalıpları kazandırmada da en önemli dönemi oluşturmaktadır (Akt., Yener, 2014). Bu durumda yaşamın ilk yıllarını kapsayan okulöncesi dönem yaşantıları çocukların sadece okul hayatındaki işlevlerini etkilemekle kalmayıp onların tüm yaşamını etkileyebilmektedir (Gangal, 2013). Öveç (2012) bu dönemde yaşananların kişilikte derin izler bıraktığı ve bireyin hayata bakışını etkilediği, ayrıca temel bilgi ve becerilerin kazanıldığı göz önüne alındığında okul öncesi dönemin hayatın temeli olduğunu ifade etmiştir. Dalkılıç (2014)'ın okul öncesi dönemde çocuk, karşılaşacağı problemler, yaşayacağı deneyimler ve alacağı kaliteli eğitimle gelişimini tamamlayacak, ilerleyen yaşamında da aynı kalitede yaşam sürecektir ifadeleri ile Kunuk (2015)'un okul öncesi eğitim, çocuğun hayatı boyunca etkin ve önemlidir ifadeleri okul öncesi eğitimin sadece okul yaşantısında değil, sosyal yaşam içerisinde de etkili olduğunu vurgulamaktadır. Erkuş (2012)'a göre de okul öncesi eğitimde verilecek değerler, ilerleyen yaşlarda oluşacak kişiliğin temelini oluşturmada etkili olacaktır. Yapıcı ve Ulu (2010) bu ifadeleri destekler nitelikte okul öncesi dönemde çocukların edindiği olumlu deneyimlerin, onların ileriki eğitim hayatlarını olumlu bir şekilde etkilediğini savunmaktadırlar.

Okul öncesi dönem olarak adlandırılan 0-6 yaş arasındaki dönem çocuğun bedensel ve zihinsel gelişiminin en hızlı olduğu yıllardır. Çocuğun dünyaya geldiği zamandan, temel eğitime başladığı zamana kadar olan yılları içeren bu dönemde bedensel, sosyal, duygusal, zihin ve dil gelişimleri büyük oranda tamamlanmaktadır. Aynı zamanda bu dönem, kişiliğin

şekil aldığı ve çocuğun sürekli olarak geliştiği bir dönemdir (Çetinkaya, 2012). Başka bir deyişle 0-6 yaş dönemini kapsayan okul öncesi eğitimin, çocukların bilişsel, fiziksel, sosyal, duygusal ve dil gelişimlerini destekleyerek, toplumsal değerler ve toplum ihtiyaçlarına yönelik gelişimlerine olanak sağlayan ve ilköğretime hazırlayan eğitim süreci olduğu ifade edilebilir (Kale Karaaslan, 2012). Dalkılıç (2014)'a göre okul öncesi eğitimin fiziksel, bilişsel, dil, sosyal ve duygusal gelişime katkısı düşünüldüğünde, bu dönemde verilen eğitimin gelecekte çocuğun topluma uyumu açısından da ne kadar önemli olduğu anlaşılabılır. Gangal (2013)'ın okul öncesi dönemde çocuklar fiziksel ve zihinsel becerilerini geliştirirken hayat boyu kullanacakları temel alışkanlıkları da kazanırlar ifadesi bu tanımları desteklemektedir. Bunlara ek olarak Yıldız (2013), ailenin konumu ve eğitim düzeyi ne düzeyde olursa olsun çocuğun gelişimi ve eğitimi konusunda okul öncesi eğitimi kurumu kadar yeterli olmadığını ifade etmektedir.

Taşçı (2016)'ya göre okul öncesi eğitimi, çocuklara istendik davranışlar kazandırmanın yanı sıra onların sağlıklı, bilinçli, oto kontrolü gelişmiş ve farkındalıkları olan bireyler olmalarına katkı sağlar. Çocuklar kendi haklarını koruyabilmeyi ve başkalarının haklarına da saygı duymayı okul öncesi eğitimde öğrenmektedirler. Okul öncesi dönemde rahatlıkla kazandırılacak davranışlar birey hayatının ileriki zamanında yerleşik kişilik özelliklerine dönüşmektedir. Uysal, Akbaba Altun ve Akgün (2010) ise okul öncesi dönemin, çocuğun sağlıklı gelişimine katkı sağlamasında, olumlu davranışların kazandırılması ve kalıcılığının sağlanmasında, okul ortamına karşı olumlu tutumların kazandırılmasında ve ilköğretime hazır olmada tartışılmaz öneme sahip olduğunu ifade etmişlerdir. Oktay (2013) çocukluk yıllarında edinilen davranışların çoğunluğunun yetişkinlik döneminde bireyin kişiliğini, tavır, davranış, inanç, alışkanlık ve değer yargılarını biçimlendirdiğini belirtmiştir. Bu dönemi, çocuğun diğer insanlar ve toplumsal kurallarla ilk karşılaşmasının gerçekleştiği sosyalleşme dönemi ve ayrıca çocuğun kendi kendinin farkına varmaya başladığı dönem olarak tanımlamaktadır. Çocuğun sosyalleşme ile ilgili temel davranışları ailede geliştirdikten sonra eğitim aldığı okul öncesi kurum ve ilköğretim kurumlarında bu kazanımlarını pekiştirdiğini ve okul öncesi yılların, çocuğun ileriki hayatını etkileyen önemli bir dönem olduğunu vurgulamaktadır. Senemoğlu (1994) ise okul öncesi eğitimin çocukların sosyalleşmesine katkısını şu şekilde ifade etmektedir; sosyalleşme doğum itibarıyla başlayan bir süreçtir ve çocuklar okul öncesi eğitimi kurumuna başlayana kadar pek çok sosyal beceriyi ailelerinden ve çevrelerindeki yetişkin bireylerden öğrenirler. Fakat birçok çocuk evde kabul edilen bazı sosyal davranış ve becerilerin okulda kabul edilmediğini ve okulda farklı davranılması gerektiğini okula başladığında öğrenir. Üstelik yalnızca okulda kabul edilen sosyal davranışları değil, ayrıca aile dışındaki yetişkin bireylerle ve akranlarıyla da

etkileşimde bulunmayı öğrenir. Farklı bir noktaya değinen Kök, Koçyiğit, Tuğluk ve Bay (2008) öğretim kademelerinin ilki olan okul öncesi eğitimin, öğretimin ilk basamağı olmasının yanı sıra, psikolojik ve alışkanlık problemlerinde erken tespit ve iyileştirilmesi bakımından büyük bir öneme sahip olduğunu vurgulayarak, okul öncesi eğitimi kurumlarında görev yapan öğretmenlerin iyi birer gözlemci olmalarını, dolayısıyla bu problemlerin tespitinde etkili olduklarını vurgulamışlardır. Uyanık Balat, Şimşek ve Akman (2008) farklı bir bakış açısıyla okul öncesi dönemdeki çocukların istenmeyen davranışlarının önlenmesinde bilgi kaynaklarından faydalanılması, istenmeyen davranışları erkenden belirleme ve önleme programlarının planlanması ve sonrasında oluşabilecek istenmeyen davranışların düzeltilmesi için okul öncesi eğitimin gerekliliğine vurgu yapmışlardır.

Öte yandan okul öncesi eğitim kurumları yönetmeliğinin son düzenlemesinde özellikle okul öncesi dönemin sonraki eğitim basamağındaki önemini vurgulayan ve daha fazla çocuğun okul öncesi eğitim alması için olanak sağlayan yeni düzenlemeler getirilmiştir. Bu düzenlemelerden bazıları şunlardır; okul öncesi eğitimi yaş aralığı nüfusunun yoğun, fiziki şartların iyi olmadığı yerleşim yerleri ile okul öncesi eğitimi yaş aralığı nüfusu az olduğu için sınıf açılmayan yerleşim yerlerindeki çocukların okul öncesi eğitimi almasını sağlamak için; gezici öğretmen sınıfı, gezici sınıf, taşıma merkezi ana sınıfı, yaz eğitimi ve benzeri esnek saat ve zamanlı eğitime erişim modellerinin uygulanıp, gezici öğretmen görevlendirilebilir. Yaz aylarında yapılan eğitime okul öncesi eğitimden yararlanamamış ancak bir sonraki öğretim yılında ilkokula başlayacak çocuklar öncelikli olmak üzere çocukların kaydedilmesi düzenlemeleri okul öncesi eğitimi almış çocuk sayısını artırmaya yöneliktir denilebilir. Bir sonraki öğretim yılında ilkokula başlayacak olan çocukların kaydı gerçekleştirildikten sonra diğer çocuklara kayıt imkanı tanınması ilkokula hazırlık yönünü vurgulayıcı bir düzenleme olarak dikkat çekmektedir. (<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/07/20190710-6.htm>)

Bütün bu görüşler ve okul öncesi eğitimi programındaki düzenlemeler değerlendirildiğinde okul öncesi eğitimde kazanılan alışkanlık, tutum, tavır ve davranışların çocuğun kişiliğindeki kalıcı etkisi dikkat çekmektedir. Okul öncesi eğitimde henüz yeni kavranmış ve öğrenilmiş olan bu davranışların istenilen yönde olması sonraki eğitim basamağı olan ilkokul eğitimine uyum sağlama açısından da büyük öneme sahip olduğu söylenebilir.

Okul öncesi eğitimde kazandırılması gereken yeterlilikler.

Okul öncesi eğitimde kazandırılması hedeflenen amaç ve kazanımlar vardır. Bu amaç ve kazanımların en önemli bölümlerinden birinin de okul ortamına hazırbulunuşluk ve okulda istenilen yönde davranış sergileme yetisini kazanmaya yönelik olduğu söylenebilir. Okul

öncesi öğretmeni bu amaç ve kazanımlara hem kendi sınıf ortamı için hem de sonraki eğitim basamağı olan ilkokul ortamına hazırlık için ulaşmaya çalışmaktadır. Çelik ve Daşcan (2014)'a göre okul öncesi eğitimde öğretmenin çalışmalarını etkili bir şekilde düzenleyebilmesi için ilköğretim 1. sınıfa başlayacak çocuklarda bulunması gereken yeterlikleri bilmesi önemlidir. Bu yeterliklerden bazılarını şu şekilde özetlemişlerdir; çocukların dikkatlerini belli bir süre yoğunlaştırmaları (ders süresi 40 dakika), özbakım becerilerini (fermuarını çekme, düğmesini ilikleme, ayakkabısını giyme, tuvalet kontrolünü kazanmaları, kendi temizliklerini yapabilmeleri vb.) yapabilmeleri, sırada dik ve düzenli bir şekilde oturmaları, sıralarını beklemeleri ve sabırlı olmaları, teneffüs saatlerinde kendilerini korumaları ve uygun davranışlarda bulunmaları, sorumluluklarının farkında olup yerine getirebilmeleri, aileden kolayca ayrılabilmesi, aileden ayrı oldukları zamanlarda üzülmemeleri, öğretmen ile etkili iletişim sağlayabilmeleri, öğretmenin yönlendirmelerine uygun hareket etmeleri, kendilerini iyi bir şekilde ifade etmeleri, arkadaşlık ilişkileri ve etkili iletişim becerilerine sahip olmaları. Unutkan (2007) da benzer olarak 1. sınıfa başlayan çocukların sahip olması gereken yeterlikleri; anneden ve evden kolay ayrılabilme, anneden ayrı olduğunda üzüntü duymama, kendi kendine giyinme becerisine (fermuarını çekme, düğme ilikleme, ayakkabı bağlama vb.) sahip olma, kendi temizliğini yapabilme, tuvalet kontrolünü kazanmış olma, kendi sorumluluğunu taşıma, sırada bekleme, başladığı bir işi bitirme, sabırlı olma, teneffüslerde kendisini koruma ve uygun davranış sergileme, arkadaşlık kurma, iletişim kurabilme ve kendini ifade edebilme, sırada dik ve belli bir mesafede oturabilme, dikkatini uzun süre belli bir noktada yoğunlaştırma, öğretmenin verdiği talimatlara uyma, akademik beceriler (düzgün kalem tutma, Türkçe'yi doğru kullanma, nesne sayma, rakam tanıma vb.) olarak sıralamıştır. Polat (2013) ise bu yeterliklerden farklı olarak; kendisinin farkına varma, sosyal becerilere sahip olma, kendi kültürü ile birlikte farklı kültürleri tanıma, iletişim becerilerine sahip olma, algısal-devimsel becerilere sahip olma, analitik düşünme ve problem çözme becerilerine sahip olma, yaratıcılık ve estetik becerilere sahip olma yeterliklerini vurgulamıştır. Ayrıca bir okul öncesi programının çocuklarda birçok beceri ve yeterliği geliştirecek yeterlikte olması gerektiğini vurgulayarak, çocuğun ilköğretim 1. sınıfa başladığında bu yeterliklere sahip olması, onun uzun süreli sorunlar yaşamasına engel olarak 1. sınıfa uyum sağlamasını kolaylaştırdığını dile getirmiştir.

Okul öncesi eğitimde çocuklara temel beceriler kazandırılarak bağımsız hareket edebilme yetisini aşılayarak ilköğretime hazır hale getirmek esastır (Taşcı, 2016). Diğer bir ifadeyle okul öncesi eğitimin amaçlarından biri de çocuğun, ilköğretimde başarı sağlayabilmesi için gereken davranışları, okuma yazma öğrenmesini kolaylaştıracak kavram ve becerileri kazandırmaktır. Ancak geçmişte okul öncesinde artan okullaşma oranı, okul

öncesi eğitimi kurumundan ilköğretime giden bazı öğrencilerin uyum sorunları göstermelerini beraberinde getirmiştir. Bunun önemli nedenlerinden biri olarak her iki eğitim kademesinin farklı oluşu gösterilebilmektedir. Bu durum dikkate alınarak çağdaş eğitim programları doğrultusunda ilköğretim programlarının, yeniden düzenlenmesi ve 2005-2006 yılında uygulamaya başlanmasıyla her iki program birbirine oldukça yaklaşmıştır. Okul öncesi eğitimi kurumu, çocuğu ilköğretime hazırlama görevini üstlendiğinden, okul öncesi eğitimi ve ilköğretim arasında bir bağ bulunması gerekmektedir. Çocuk, okulda belli başlı kurallara olduğunu okul öncesi eğitimi kurumunda öğrenir. Böyle bir eğitimden geçmeden doğrudan ilköğretim kurumuna gelen çocuk ilk zamanlar okula uyum sağlamakta, disiplin kurallarına uymakta oldukça güçlük çeker (Kunuk, 2015).

Bu durumda okul öncesi eğitimi ve ilköğretim kademelerinin çeşitli noktalarda var olan farklılıklarından dolayı okul öncesi eğitimden ilköğretime geçiş yaşanırken ve daha sonrasında sınıf içi davranışlarda sorunlar yaşanabildiği söylenebilir. Diğer yandan okul öncesi eğitimi almayan çocukların ise özellikle okulun ilk günlerinde uyum sorunu yaşamaları ve hazırbulunuşluk yetersizliği dikkat çekmektedir. Bu bağlamda okul öncesi eğitimden ilköğretime geçişte yaşanabilecek olası sorunları ya da olumlu durumları, okul öncesi eğitimi alan ve almayan çocuklar açısından incelemenin gerekli olduğu söylenebilir.

Okul öncesi eğitim kademesinden ilköğretim kademesine geçiş.

İnsan içinde bulunduğu, var olduğu şartlardan farklı durum veya olaylarla karşılaşınca bir geçiş dönemi yaşar. Eğitimsel açıdan ‘geçiş’, öğrencilerin eğitim hayatlarının bir bölümünden diğer bölümüne geçtikleri noktayı işaret etmektedir (Yalman, 2007). Oktay (2013)’a göre hayatın her yeni dönemi bir önceki dönemin izlerini taşır. Bu da bizi bir sonraki döneme ya hazırlıklı yapar, kolayca uyum sağlamamızı sağlar veya çeşitli zorluklarla karşılaştırır. Çocuğun evden okul öncesi eğitimi kurumuna veya ilköğretim okuluna gidişi ile okul öncesi eğitiminden ilköğretime gidişi birbirinden farklı süreçlerdir. Okul öncesi eğitimi kurumuna giderek ilköğretime adım atan çocuklar için okul ortamı bilindik olmasına rağmen, okul öncesi eğitimi ortamları ve programlarıyla ilköğretim arasındaki uyumun az olduğu durumlarda, çocuk tıpkı ilk kez evden okula gelen bir çocuk gibi sıkıntı yaşayabilir. Çünkü iki eğitim ortamı arasındaki farklılıklar çocuğu yeni katılacağı ortamın düzenine yeterince hazırlayamamış olabilir. Yalman (2007) da bu görüşleri destekleyecek şekilde şunları eklemiştir; ilkokula başlamak, çocukların hayatındaki en önemli geçiş noktalarından biridir. Çocuk için ev ortamından ve annesinden ayrılmak zor olabilir. Okul öncesi eğitimi almış çocukların ilkokul birinci sınıfa başladıklarında bu sorunlarla daha kolay baş ettikleri söylenebilir, çünkü çocuk annesinden ve evinden ayrılmaya alışmış, okul kavramıyla

tanışmış, eğer ilköğretim bünyesinde bir anasınıfına devam etmişse diğer kademeleri ve çocukları görme ve bu ortamı deneyimleme şansı bulmuştur. Okulun açıldığı ilk günler ve haftalarda yeni sınıfının anasınıfı gibi olmasını isteyebilir, ancak zaman içinde bu koşullara uyum sağlaması hiç okul öncesi eğitimi kurumuna gitmemiş bir çocuğa göre daha rahat ve kolay olabilir. Bazen de çocuk okul öncesi eğitimi almasına rağmen birinci sınıfa başladığında zorlanabilir.

Bu zorlukların sebebi olarak; Oktay (2013) ilkokul anaokulu ile karşılaştırıldığında ilkokulun daha kurallı bir yapıya sahip olduğu söylenebilir. Ders süresi boyunca sınıfta oturma, ihtiyaçlarını teneffüste giderme, öğretmenin isteklerini ve kendisine verilen sorumlulukları yerine getirme, kendi isteklerini erteleme zorunluluğu gibi farklılıklar öğrenciler için zor gelebilir, görüşlerini ileri sürerken, Yalman (2007) okula başlamak çocuk için karmaşık ve önemli sorumluluklar üstlenmesi gereken bir süreçtir. Sınıftan içeri ilk adımını attığında zihninde oluşabilecek olası düşüncelerin yanı sıra çocuk aynı zamanda bir takım etkenlerin oluşturduğu bir ruh halindedir. Okulun ilk günü anasınıfı/anaokulu gibi oyuncaklı, renkli, rahat hareket edip oyun oynayabileceği bir yer beklerken, panolar ve arka arkaya yerleştirilmiş sıraların bulunduğu, onun gözünde oyun dünyasını temsil etmeyen dört duvar bir sınıf ve farklı bir öğretmen ile karşılaştığında çelişki, uyum sağlayamama gibi problemler yaşaması da söz konusudur. Ayrıca okul öncesi ile ilköğretim kurumlarındaki programların uygulama farklılığı, fiziksel ortam farklılığı, öğretmen tutumlarının farklılığı, çocuğa verilen sorumlulukların farklılığı gibi nedenlerden dolayı çocuk anasınıfına gitmiş olsa bile birinci sınıfta sorun yaşayabilir, ifadeleriyle anasınıfı ve ilkokul ortamı arasındaki farklılıkları eğitim kademeleri arasındaki geçiş sürecinde zorlukların kaynağı olarak vurgulamışlardır.

Polat (2010)'a göre okul öncesi eğitimi almış çocukların ilköğretime daha kolay uyum sağlayıp, okul öncesi eğitimi almamış olan çocuklara göre öğrenmeye daha istekli ve daha başarılı oldukları yapılan araştırmalarla ortaya konulmuştur. Okul öncesi eğitimin hedeflerinden biri çocuğun ilköğretimde başarı sağlayabilmesi için gerekli davranışları, okuma yazma öğrenmesini kolaylaştıracak kavram ve becerileri kazandırmaktır. Gerekli tutum, davranış ve bilgileri doğru bir şekilde edinerek bu dönemi geçiren çocukların, sonraki öğretim kademelerinde de daha fazla başarı gösterme şansına sahip oldukları düşünülmektedir. Geçen yıllarda okul öncesi eğitimle ilköğretim arasında öğretmen davranışları, program, fiziki ortam ve donanım bakımından var olan farklılıkların ve öğrenci, öğretmen, veli açısından yaşanan sıkıntıların üstesinden gelinebilmesi için gereken adımlar atılarak, ilköğretim programlarının yeniden düzenlenmesi ve 2005-2006 yılında uygulamaya

konulması her iki programı birbirine yaklaştırmıştır. Böylelikle her iki program arasındaki uyum okul öncesi eğitimi programıyla uyumsuzluğundan dolayı ilköğretime geçişte yaşanan birçok sorunu giderebileceği düşünülmektedir.

Erkan (1992) da okul öncesi eğitimin çocuklara bir geçiş ortamı sağlayarak, onları formal eğitim ortamı olan okula hazırladığını ifade ederek; ABD, Japonya, İngiltere, Almanya gibi ülkeler okul öncesi eğitimi “okul” kavramı etrafında mı “ortam” kavramı etrafında mı görmek gerektiğini araştırıp, tartışmaktadır, ifadeleriyle okul öncesi eğitimin bir geçiş olduğunu vurgulamıştır. Bu noktadan hareketle okul öncesi eğitimin hedef ve amaçlarının üçlü bir sacayağına oturtulabileceğini belirterek bu hedef ve amaçları şu şekilde açıklamıştır;

1. Okul öncesi dönemdeki çocuğa evin ve ailenin dışında başka “dost ortamların” bulunduğu (kreş, yuva, anaokulu, anasınıfı vb.) gösterilmesi
2. Anne, baba ve diğer aile fertlerinin dışında başka büyüklerin ve insanların (öğretmenler, yöneticiler, hizmetliler, arkadaşlar, diğer ebeveynler) olduğunun gösterilmesi
3. Çocuğun ev ve aile dışı ortamlarla karşılaşmasının ve belirli ölçülerde bu ortamlara uyum sağlamanın sağlanması.

Bu üçlü sacayağında sacı ise çocuğun ev ortamından okul ortamına geçişte “yumuşak ve sarsıntısız bir ara ortam” rolü oynaması olarak görmüştür.

Bu bilgilere dayanarak, okul öncesi eğitimi kurumu ve ilköğretim kurumları arasında sınıf ve okul ortamı, kurallar, ders saati ve işleyişi gibi birçok konuda var olan farklılıklar göz önüne gelmektedir. Eğitim kademeleri arasındaki geçiş sürecinin en az sorunla geçirilmesi için kurumlar ve uyguladıkları programlar arasındaki benzerliklerin daha fazla olması gerektiği düşünülebilir. Bu görüşler doğrultusunda okul öncesi eğitimi ve ilköğretimin birbirinin devamı olan ve birbirini etkileyen iki ana eğitim basamağı olduğu söylenebilir.

İlköğretim

Oktay (2013) ilköğretimi, anayasal olarak devletin vatandaşlarına sağlamak zorunda olduğu, vatandaşlarının da çocuklarının faydalanmasını sağlamakla sorumlu olduğu bir eğitim-öğretim kademesi olarak tanımlamaktadır. Aynı zamanda ilköğretimi yetişkin hayatında karşılaşılabilecek görevler için hazırlanmada temel oluşturan bir kurum olarak görmektedir. Bilgili (2007) ise farklı bir bakış açısıyla ilköğretimi, çocuk için yepyeni bir sosyal çevre olarak tanımlamaktadır.

Çocuğun hayatındaki en önemli dönüm noktalarından biri de ilköğretime başlamaktır. Çünkü ilköğretim, evinden ilk kez ayrılan çocuğun, günün çoğu zamanını yeni arkadaş ve

yetişkinlerle geçirdiği farklı bir ortamdır. Çocuk ilk kez belirli bir disiplin gerektiren kurallara uyarak, programlı öğretimin içerdiği etkinliklere katılmak, öğretmenin verdiği sorumluluk ve görevleri yerine getirmek ve daha da önemlisi okuma yazma, aritmetik vb. konuları öğrenmek gibi sorumluluklarla karşılaşmaktadır (Çelik ve Daşcan, 2014). Kocabey (2008)'e göre bireyin belirli kurallara bağlı olarak düzenli ve devamlı bir şekilde yeni şeyler öğrendiği ilk yer okuldur ve bu sorumluluğu da üstlenen ilk eğitim kademesi ilköğretimdir. İlköğretimin insan hayatı boyunca daima farklı bir önem ve etkililiğe sahip olması bu sebeptedir. Çünkü o ana kadar bir çocuk veya bebek olarak düşünülen kişi, artık bu kimliklerinin yanında biraz daha öğrenci kimliğini kazanmaya ve bu kimliğe uyan davranışlar sergilemeye başlar. İlköğretime başlayan çocuğun hayatı belirli bir düzen içerisinde toplumun kişiden istediği özellikleri ve davranışları öğrenme ya da kazanma süreci haline gelerek artık sadece oyun oynamaktan ibaret olmayacaktır. Bilgili (2007)'ye göre ilköğretimin çocuğun geleceğini etkileyen çok önemli işlevleri vardır. Bu işlevler şöyle sıralanabilir: İlköğretim, toplumu oluşturan bireylerin ait oldukları toplumu tanıyarak, topluma sağlıklı bir biçimde uyum sağlayabilmeleri, geniş bir dünya görüşüne sahip olabilmeleri, vatandaşlık haklarını bilmeleri ve gereken durumlarda kullanabilmeleri ve asgari düzeyde temel bilgi ve becerileri kazanmaları ilköğretimin önemli işlevlerindendir. İlköğretimin birçok amacı vardır. Bu amaçlardan birisi, öğrencilere temel bilişsel becerileri kazandırmak olurken diğeri de, öğrencilerin yaşam niteliklerinin artmasını sağlayacak beceri ve tutumları geliştirmektir. Ayrıca ilköğretim, çocukların, toplumun amaç ve değerlerini kazanmasını sağlayarak onların genel bir değerler sistemi oluşturmalarına imkân sağlamaktadır.

Bu bilgilerden yola çıkarak ilköğretimin eğitim kademesinin insan hayatındaki temel eğitim kaynağı olduğu söylenebilir. Zorunlu olan ilköğretim eğitimi bireyin kendini tanımasını ve geliştirmesini, bunun yanında çevresini hatta geniş ölçüde ülkesini etkilediği söylenebilir. Dolayısıyla nitelikli ve verimli geçirilen bir ilköğretim hayatı bireyin hayatının dönüm noktası olabilecek niteliktedir. Bu düşüncelere dayanarak en az sorunla yaşanacak ilköğretim isteği önemli hale gelmektedir. Verimli bir ilköğretim hayatı için de sınıf içerisinde sorun olarak görülen istenmeyen davranışların engellenmesi veya en aza indirilmesi için sınıf yönetiminin önemi akla gelmektedir.

Sınıf Yönetimi

Aileden sonra çocuğun özellikle karakterinin şekillendiği en önemli yer sınıftır. Sınıftaki her öğrenci eşsiz ve kendine özgüdür. Ancak sınıfta uzun süren sosyalleşme, birliktelik ve etkileşime dayanarak ortak bir sınıf kültürünü öğrencilerin geliştirmeleri beklenir. Böylelikle öğrencilerin ortak alışkanlıklar kazanması söz konusu olabilir. Buna bağlı

olarak her öğrencinin farklı olması sınıf yönetimini, sınıfın yönetilmesini zorunlu kılar (Turan, 2016). Kutlu (2006) eğitim yönetiminin ilk ve en önemli basamağı olan sınıf yönetimini, eğitim sisteminin vermiş olduğu ürünlerin kalitesini doğrudan etkileyen bir unsur olarak nitelemiştir. Sınıf ortamının öğrenci ve öğretmenlerin buluştukları, etkileşim sürecinin yaşandığı bir ortam olarak, bu ortamda verilen eğitimin amacının öğrencilerde istendik davranışlar kazandırmak olmasından hareketle, sınıfta öğrencilere nasıl bir eğitim verilirse öğrencilerin o doğrultuda yetişeceğini belirtmiştir. Ercoşkun (2011) bir başka açıdan sınıfın en iyi biçimde yönetilmesinin, öğretmenin sınıftaki öğrencilerin gelişim ve yetenek düzeylerine, kişilik özelliklerine uygun yönetim biçimini uygulamasına bağlı olduğunu vurgulamıştır. Ercoşkun ve Ada (2013) etkili sınıf yönetimini engelleyen olası sebeplerden bazılarını; çevre faktörü, anne-baba tutumu, sık sık öğretmen değişikliği, okul yönetiminin etkisi, öğrencilerin bireysel sorunları, öğretmen (rekabeti) paylaşımının olmaması, öğretmenin yeterli olmaması, medyanın etkisi ve öğrencileri yarıştırmaya olarak özetlerken, sınıf yönetimini etkileyen unsurlardan bazılarının; öğretmenin deneyimi, kendini yetiştirmesi, kişisel yeteneği, öğretmenlerin paylaşımı, mesleğini sevmesi, çevre, okul yönetiminin destek olması, moral-motivasyon, kılık-kıyafet, değişen program ve öğrencinin okulöncesi eğitimi alması olduğunu vurgulamışlardır.

Yıldırım (2016) sınıf yönetiminin amacını; eğitimin en üst kalitede olabilmesi için sınıf içinde öğrencilere zarar verici olumsuz durumların ortadan kaldırılması, zamanın etkili ve verimli kullanılması, öğretimi en iyi şekilde gerçekleştirici atmosferin oluşturulması olarak ifade ederken, Çubukçu ve Girmen (2008) ek olarak sınıf yönetimi ile öğrencilerin sorumluluk bilincine sahip olarak kendi davranışlarını düzenleyebilmelerini, sınıfta öğrenci motivasyonunu artırarak düzenli ve güvenli bir ortam oluşturmayı sağlamanın amaçlandığını belirtmektedirler.

Başar (2014)'a göre sınıf yönetimi hazırbulunuşluk düzeyleri benzer insan topluluğunun yönetilmesidir. Gündüz (2001) ise farklı bir açıdan sınıf yönetimini sınıftaki ders araç-gereçlerinin ve diğer materyallerin öğretim hizmetine sunulması, öğrencilerin birbirleri ve öğretmenleri ile öğretmenin de öğrencileri ile iyi bir iletişim kurması, sınıfta geçirilen zamanın amaçlara uygun kullanılması ve bunların birbiri ile eşgüdümlü çalışmasının yönetimi olarak tanımlamıştır. Öğrenme ortamında rahatsızlık oluşturan öğrenci davranışları sınıftaki diğer öğrencileri ve öğretmeni olumsuz yönde etkilemekte, öğretimin gerçekleşmesini zorlaştırmaktadır. Bu durumda, iyi yönetilen sınıfta, öğrenme etkinliklerine daha fazla zaman ayrılarak, öğrenciler zamanlarını öğrenme görevlerine aktif katılım göstererek geçirmektedirler (Erol, 2006). Can ve Baksi (2014) öğrencilerin sınıf içi

istenmeyen tutum ve davranışlarının önüne geçilmesi ve olumlu tutum ve davranışlarının geliştirilebilmesinin sınıf yönetimi başarısında öğretmenleri olumlu yönde etkilediğini vurgulamışlardır. Ayrıca sınıf yönetiminde karşı karşıya kalınan sorunların öğretimin etkililiğini düşürürken, sınıfta görülen istenmeyen davranışların da öğretmenlerin sınıf yönetimindeki başarısını, buna bağlı olarak eğitimi olumsuz etkilediğini vurgulamışlardır. Kılıçoğlu (2015) ise farklı bir açıdan öğretmenlere sınıf içerisinde iki önemli görevin düştüğünü; bunlardan birinin sınıfı yönetmek diğerinin öğreticilik olduğunu belirtmiştir. Öğretmenin öğreticilik rolünün başarılı olabilmesini etkili sınıf yönetiminin sağladığını vurgulayarak, öğrenme etkinliklerine daha fazla zaman ayrıldığından etkili yönetilen bir sınıfta öğrencilerin derslere daha aktif katılıp, başarılarının arttığını ifade etmiştir.

Bu görüşlerden yola çıkarak, sınıfta iyi bir eğitim verilmesi için istenmeyen davranışların önlenmesinde veya ortaya çıkan istenmeyen davranışların yok edilmesinde sınıf yönetiminin önemi ortaya çıkmaktadır. Sınıf yönetimi becerisine ve bilgisine sahip olan öğretmenin doğal olarak istenmeyen davranışlara karşı da önlem aldığı söylenebilir. Bu durumda sınıf yönetiminin başarılı ya da başarısız olduğunun önemli bir göstergesi olarak sınıfta gösterilen davranışların istendik veya istenmedik olması gösterilebilir.

Sınıfta İstenmeyen Davranışlar

Başar (2014)'a göre istenmeyen davranışlar, “yıkıcı olmayan” dan, “çok yıkıcı olana” doğru bir sıralamayla tanımlanabilirler. Temizlik, görgü kurallarına uymama, küfürlü konuşma, arkadaşlarını rahatsız etme, yaptığı işe özen göstermeme, dersi dinlememe, başkalarıyla aynı anda konuşma, farklı şeylerle ilgilenme, arkadaşlarının ders dinlemesine veya çalışmasına engel olma, öğretmene ve arkadaşlarına saygısızca davranma derste sıklıkla rastlanan istenmeyen davranışlardan bazılarıdır. Yine arkadaşlarına, eşyalarına ve okula zarar verme de sınıfta karşılaşılan diğer istenmeyen davranışlardır. Hayalleme de istenmeyen davranışlardan biridir. Bazı öğrencilerin sınıfta öğretmenin gözüne bakarken öğretmeni dinliyor gibi gözükse de, aklının başka yerde olması gibi.

Akçadağ (2016) sınıfta sıklıkla gözlenen istenmeyen öğrenci davranışlarını şu başlıklarla özetlemiştir; devamsızlık yapma veya derslere geç gelme, derse hazırlık yapmadan gelme, sınıfta sürekli konuşma, kendisine, arkadaşlarına ve eşyalarına zarar verme, hayal kurma veya dersle ilgisi olmayan şeylerle uğraşma. Yiğit (2016) ise farklı olarak bir gruplama yaparak öğrencilerde görülen istenmeyen davranışları bireysel davranışlar, öğrencinin akranları ile ilişkili davranışlar ve öğrencinin öğretmeni ile ilişkili davranışlar olmak üzere üç ana başlıkta incelemiştir; Bireysel davranışları; derse hazırlıklı gelmemek, derse ilgi göstermemek, söz istemeden konuşmak, derste başka derslerle uğraşmak, derse zamanında

gelmemek, doğruyu söylememek, başarısızlıkları mazeret üretmek, gereksiz yere konuşmak, nazik davranmamak, sıraları karalamak, argo konuşmak, kişisel temizliğine özen göstermemek, kıyafetine dikkat etmemek ve okul dışındaki istenmeyen davranışları sınıfta göstermek olarak özetlemiştir. Arkadaşları ile ilişkili davranışları; arkadaşlarının başarısını kıskanmak, arkadaşlarını sürekli şikâyet etmek, arkadaşlarına lakap takmak, arkadaşlarını küçümsemek, derste diğerk arkadaşlarına rahatsızlık vermek, el şakası yapmak, arkadaşlarının eşyalarını izin istemeden almak, arkadaşlarıyla iyi iletişime sahip olamamak olarak belirtirken, öğretmeni ile ilişkili davranışları; sorumluluklarını yerine getirmemek, ödevini yapmamak, öğretmene karşı gelmek, öğretmeni ailesine şikâyet etmek, var olan oturma düzenine uymamak, öğretmenle iyi iletişim kuramamak olarak ifade etmiştir.

Bu durumda genel hatlarıyla istenmeyen davranışların temizlik, öğretimsel sorumlulukların yerine getirilmemesi ve bu durumun öğrencinin başarısını etkilemesi, arkadaşlarıyla ve öğretmeniyle iletişim kuramaması veya onlara zarar verici davranışlar sergilemesi başlıklarına sahip olduğu düşünülebilir. Bu davranışların farklı kültürler, okullar ya da öğretmenler açısından farklı algılanabildiğı akla gelmektedir. Bu yüzden bu ana başlıkların içinde hangi davranışların istenmeyen olarak alınabileceğı tartışılabilir.

Davranışın istendik veya istenmedik davranış olma ölçütü.

Garner (n. d.) sınıfta istenmeyen davranışlar için şu terimleri kullanmaktadır; anti-sosyal, yıkıcı, yaramaz, uyumsuz, sorun, istenmeyen vb... Gerçekten bir davranışın istenmeyen olduğunu kabul etmek için ise çocukların öğrenme ve öğretmenlerin öğretimini engelleyen eylemler ve faaliyetler olması gerektiğini vurgulamaktadır. Armağan (2010) eğitim amaçlarına ulaşmayı zorlaştıran ve engelleyen bütün davranışları istenmeyen davranış olarak adlandırmıştır. Çocuğun yapmasını istenmeyen, kendisine ve çevresine zarar verdiği, sınıf ortamında da eğitim amaçlarına ulaşmayı zorlaştıran ve engelleyen bütün davranışları istenmeyen davranış olarak ifade etmiştir. Özdemir (2011) bu tanımlamayı destekleyecek şekilde öğretmenlere oldukça zorluk yaşatan, sık sık görülen ya da uzunca bir süre gözlenen, öğrenmeyi olumsuz olarak etkileyen davranışları istenmeyen davranış olarak tanımlamaktadır. İstenmeyen davranış sınıf ortamına, sınıf düzeyine, zaman ve duruma göre değişkenlik gösterebilir. Bu durumda istenmeyen davranışları listelemek ve tanımlamak zorlaşır. Bazı ölçütler geliştirilerek, istenmeyen davranışları belirlemekte kolaylık sağlanabilir. Bu ölçütler aşağıda sunulmuştur;

1. Davranışın, öğrencinin sınıftaki arkadaşlarının ya da kendisinin öğrenmesine engel olması,
2. Davranışın, arkadaşlarının ya da öğrencinin güvenliğini tehdit etmesi,

3. Davranışın, kendisinin ve arkadaşlarının eşyalarına veya okulun araç ve gereçlerine zarar vermesi,
4. Davranışın, öğrencinin akranlarıyla sosyalleşmesine engel olması olarak ifade edilmektedir.

Neyişçi Karakaş (2005)'a göre ise istenmeyen davranışların algılanması, öğretmene, okul idaresine, aileye, toplum değerleri ve yargılarına ve birçok etkene bağlı olarak farklılıklar göstermektedir. Çünkü bir davranışın “istenmeyen” ve sorun olarak görülmesi istenmeyen davranışın etkilediği kişi ya da grupların bu davranışlar sonucunda nasıl etkilenip, ne hissettiklerine bağlıdır. Öztürk (2012) bir davranışın olumlu veya olumsuz algılanma biçiminin, sınıf ortamının o andaki özelliğine göre değişebildiğini ifade ederek, bazı davranışların ise tüm bireyler tarafından her zaman için aynı şekilde algılandığını belirtmektedir. Mursal (2005) ise bu ifadelerle aynı yönde, davranışın istenilir olma veya olmama durumunun ölçütünün davranış gösteren kişiye, karşısındaki kişiye ve davranışın gösterildiği ortam özelliklerine, toplumun kültürüne göre değişebildiğini savunmaktadır.

Bütün bu görüşler doğrultusunda en başta kültürel yapının davranışların kabul görmesinde etkili olduğu görülmektedir. Aynı kültür içerisinde yer alan aile, ailenin yetiştirdiği çocuk ve öğretmenin hemen hemen aynı değerlere sahip olduğu, aynı kültürel değerlere sahip olan bireylerin davranışları değerlendirmelerinin de aynı şekilde olacağı düşünülebilir. Fakat buna rağmen kültür içerisindeki farklılıklar gibi davranış farklılıkları da vardır. Genel olarak sınıfta davranışın zarar verici olması, eğitim öğretim faaliyetlerini aksatması ve öğretmenin kişisel sınıf düzenine uygun olup olmaması davranışın istenilir olup olmadığının ölçütüdür denilebilir.

Sınıfta istenmeyen davranışların nedenleri.

Sınıf içinde farklı karaktere, kültüre, adet ve geleneklere sahip olan kişiler vardır. Öğretmen homojen bir yapı inşa ederek bu farklı özelliklerin birbirleriyle çatışmasını engel olmaya çalışır. Bunu yaparken de karşısına engeller çıkmaktadır. Bu engellerden biri de istenmeyen davranışlardır. Öğretmen istenmeyen davranışların oluşmasını engellemek için nasıl önlemler alacağını bilirse eğitim öğretimin amacına ulaşmasını da başarmış olur (Şahin, 2005). Gangal (2013)'a göre çocuklar okul öncesi eğitime başladıklarında yakın çevrelerinin sosyo kültürel etkilerini de yanlarında getirirler. Farklı çevrelere sahip bu çocuklar sınıf ta kendilerine ait yaşantıları ve bu güne kadar öğrendikleri dâhilinde hareket etmeye çalışırlar. Bu durumda eğitim-öğretim faaliyetlerini etkili bir şekilde sürdürmek isteyen öğretmen, bir çok sorunla karşı karşıya kalır. Sınıfta istenmeyen davranışların ve disiplin kopukluklarının dersin işlenişini, sınıftaki çocukların ve öğretmenin dikkatini dağıtarak olumsuzluk

oluşturduğu bilinmektedir. Öztürk (2012) ise sınıfta bulunan öğrenciler farklı geçmiş yaşantılara, farklı kişisel özelliklere, farklı yönelim ve ilgilere sahip olarak karmaşık bir yapı oluşturmaları nedeniyle, bu karmaşık yapının sınıfta oluşturulan öğretim etkinlikleri esnasında farklı davranışların oluşmasına ve farklı görüntülerin meydana gelmesine yol açabildiğini belirtmiştir. Bazı öğrenciler dersi dinlerken, bazıları not tutabilir, bazıları derse aktif ve istekli katılırken, bazıları istenmeyen davranışlarda bulunabilirler. Bazı öğrenciler derste öğretimi yapılanları ilgi çekici ve önemli bulurken, bazıları önemsiz ve sıkıcı bulabilir ve davranışlarına bunları yansıtırlar. Bunlara benzer birçok davranışta bulunmalarının nedeni, öğrencilerin farklı özelliklere sahip olması olabilir. Kuzu (2007)'ya göre sınıf içi veya sınıf dışından olmak üzere öğrencilerin istenmeyen davranışlarının birçok nedeni olabilir. Sınıf dışı etkenler olarak, sınıf dışındaki çevrenin özellikleri, okuldaki kişiler arasındaki sorunlar, öğrenme fırsatlarının eşitsizliği vb. sayılabilir. Sınıf içi etkenler olarak da öğrenciyi aktif yapan yöntem ve teknikler yerine kendini tekrar eden ve geleneksel yöntemlerin tercih edilmesi; öğretmenin akademik ve sosyal deneyimi, duygusal durumu, kişiliği, tutumu; öğrencinin hayat düzeni, başarısı, sosyal becerileri, etkileşim düzeyi, gereksinimleri, sınıf kurallarını yeteri kadar kavrayamamış olması; sınıfın kalabalık mevcuda sahip olması, fiziksel yapısının düzensiz olması, oturma düzeninin iyi olmaması neden olarak gösterilebilir. Farklı bir bakış açısıyla Kayıkcı (2013) sınıfta sıkılan, yapılan öğretim tarzından hoşlanmayan öğrencinin, kendisini oyalayacak başka etkinliklere yöneldiğini belirterek, öğrencilerin genellikle ihtiyaçlarına ve amaçlarına uymayan, öğrenme güclüğü çektikleri, başarılı olamadıkları derslerde sıkıldıklarını vurgulamıştır. İstenmeyen davranışların dikkat çekme odaklı da olabileceğini ekleyerek, sevgi ve ilgi görme ihtiyacı olan öğrencilerde de zaman zaman istenmeyen davranışların gözlenebildiğini belirtmiştir.

Korkmaz (2008) ise sınıfta istenmeyen davranışların nedenlerini şöyle sıralamıştır;

1. Sınıfın fiziksel düzeni (sınıfın şekli ve boya rengi, ergonomik düzeni vb.)
2. Öğretmenin öğrencilere sorumluluk verme biçimi
3. Öğretmenin sınıf yönetimi etkililiği
4. Öğrencilerin kendi aralarındaki ilişkisi

Bir grup çocuğun, belirli bir zaman aralığında bir arada olduğu sınıfta, istenmeyen davranışlarla karşı karşıya kalmak kaçınılmazdır (Başar, 2014). Özdemir (2011)'e göre sınıf ortamında gözlenen olumlu ve olumsuz öğrenci davranışlarını dolaylı ya da dolaysız olarak etkileyen kaynaklar: Öğrencilerin büyüüp geliştiği aile ortamı, öğretmen-öğrenci ilişkisinin niteliği, öğrencinin bireyselliğini ve gelişimini sağlayan psiko-sosyal, sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik ortamın niteliği, okulun yönetim biçimi, öğrenci sayısı, okul-aile ilişkileri,

sınıf ortamında uygulanan öğretim ilke ve yöntemlerinin niteliği gibi değişkenlerdir. Charlton ve David (1993) insan davranışlarının çevreden etkilendiğini belirterek, davranışları etkileyen ortamları ev, akran grubu ve okul ortamı olarak göstermişlerdir. Çocukların davranışlarında en erken etkiyi çocukların büyüdüğü ve geliştiği aile ortamının yarattığını belirterek, ailenin deneyimleri, sürekliliği ve kalitesinin çocukların davranışlarında önemli etkiye sahip olduğunu vurgulamışlardır. Ayrıca sosyal olarak dezavantajlı olan çocuklar (düşük aile geliri olan, kötü şekilde barındırılan, tek ebeveynle veya büyük ailede yaşayan vb.) ve sosyo-ekonomik olarak farklı düzeydeki ailelerin çocuklarının davranış problemleri gösterme bakımından aralarında dengesizlik olduğunu belirtmişlerdir. Çocukların özellikle ilerleyen yaşlarda akran grubu etkisinde davranışlar sergilediklerini de vurgulamışlardır. Yiğit (2016) hiçbir davranışın kendiliğinden oluşmadığını ve davranışı ortaya çıkaran nedenler ve oluşumunun sonrasında süre gelen sonuçlarla birlikte ele alınması gerektiğini savunmaktadır. Öğrenci davranışlarını bir veya birkaç nedene bağlamanın her zaman mümkün olmadığını belirtip, söz konusu davranışları etkileyen değişkenleri şöyle özetlemiştir; öğretmenler öğrenci davranışlarını değerlendirirken her öğrencinin ailesinin, içinde yaşadığı çevrenin ve geçmiş yaşantılarının farklı olduğunu göz önüne alarak, öğrencinin bireysel özellikleri ve gereksinimlerini dikkate almalıdırlar. Okul ve sınıf iklimi; insanların birbirine sevgi ve saygı gösterdiği, ortak amaçlar çevresinde görev ve sorumluluk duygusu taşıdığı, iş birliğinin güçlü olduğu okullarda davranışla ilgili sorunlara daha az rastlandığını düşünerek, okul ve sınıf iklimine özen göstermelidirler. Ek olarak yaşantısı düzenli, kendine güvenen, mutlu, olaylara iyimser bir şekilde yaklaşan, duygusal yönden dengeli olan öğretmenin bu özelliklerinin sınıfa ve öğrencilerin davranışlarına olumlu olarak yansıdığını unutmadan, yaşantılarına gereken özeni göstermelidirler. Okulda ve sınıfta yaşanan davranış sorunlarının büyük bir kısmının amaçsız ve beklentisi olmayan ya da düşük beklentilere sahip öğrencilerde görüldüğünü dikkate alarak, öğrencinin amaçları ve okuldan beklentisi hakkında bilgi sahibi olmalıdırlar. Ayrıca sınıf yönetimi konusunda gerekli yeterliliğe ulaşamayan öğretmenlerin, öğrenci davranışlarını düzenlemeleri ve disiplin sağlamalarının oldukça güç olduğunun farkında olarak sınıf yönetimi konusunda gerekli yeterliliğe sahip olmaya çalışmalıdırlar. Son olarak çocuğun gelecekte kişilik sorunları yaşamaması, topluma yararlı bir birey olarak yetişmesi açısından okulda ve ailede verilen eğitimin birbiriyle tutarlı olması gerektiğinin bilinciyle, okul, çevre ve aile işbirliğine özen göstermelidirler.

Bu bilgilere dayanarak sınıfta gösterilen istenmeyen davranışların nedeni olarak çocuğun okula gelmeden önceki yaşantısı, alışkanlıkları, kazandığı tavır, tutum ve davranışlarının dikkat çektiği söylenebilir. İstenmeyen davranışların hemen hemen her sınıf ortamı ve her eğitim kademesinde kaçınılmaz olduğu görülmektedir. Bu bağlamda istenmeyen

davranışların ortaya çıkardığı durumlar ve sonuçlar tartışılması (ele alınması) gereken başka bir husustur.

Sınıfta istenmeyen davranışların sonuçları.

Eğitim öğretimin temel hedefi, öğrencilerde istendik yönde davranış değişikliği oluşturmaktır. Bu süreçte formal ve informal öğrenmelere bağlı olarak gerçekleşen yaşantılar kişinin davranışlarında istendik veya istenmedik öğrenmelere neden olabilmektedir (Korkmaz, 2009). Eğitim süreci içerisinde öğretmenlerin hedefi her ne kadar öğrencilerde istenilen yönde davranış değişikliği meydana getirmek olsa da zaman zaman çeşitli sebeplerden dolayı öğrencilerde bazı olumsuz davranışlar görülebilmektedir. Bu durumda istenmeyen davranışlar sınıf içerisinde istenmeyen sonuçlara sebep olmaktadır. İstenmeyen davranışlar olarak ifade edilen bu tür durumlar öğretme-öğrenme süreci içerisinde öğretmeni olumsuz yönde etkileme ve diğer öğrencilerin öğrenmelerini engelleme gibi sonuçlara yol açabilmektedir (Çayak, 2013). Öğrencilerde görülen istenmeyen davranışlar, öğretmenlerin mesleki doyumlarının azalmasına yol açmakta, okula ve işine ilgisini zayıflatmaktadır. Öte yandan bu durumların sonuçları öğrenciyi de olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Öğretmen ve öğrenci arasındaki bu dönüt, öğretimin başarısının düşmesine ve sistemin verimsiz çalışması sonucuna yol açmaktadır. Verimli çalışmayan okul sistemleri ise duyuşsal, bilişsel ve davranışsal açıdan yeterli olmayan öğrencilerin yetişmesine neden olmaktadır (Yiğit, 2016). Başar (2005) ise çalışmasında istenmeyen davranışların farklı bir sonucu olarak bazı olumsuz davranışların okul ve aile ortamına da önemli zararlar verdiğini ifade etmektedir. Aynı zamanda sınıftaki istenmeyen davranışların, sınıf düzenini ve etkinliklerini bozup, hedeflere ulaşmayı engellemesini, ayrıca zaman israfına sebep olmasını istenmeyen davranışların diğer sonuçlarından bazıları olarak görmektedir. Ek olarak Yıldız (2006) sınıf öğretmenlerinin istenmeyen davranışlar ile baş etmek için harcadıkları enerji ve zamanın küçümsemeyecek boyutta olduğunu, Mursal (2005) ise çoğu sınıfta önemli ya da önemli olmayan birçok istenmeyen öğrenci davranışı gözlemlendiğini ve eğitsel çabaların engellenmemesi için istenmeyen davranışların değiştirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Korkmaz, Korkmaz ve Özkaya (2009) sınıfta gösterilen istenmeyen davranışların öğretmenin yaklaşımına göre farklı sonuçlar doğurduğunu vurgulayarak; öğretmenin davranışın hangi ortamda ortaya çıktığını, olaya karışanların kimler olduğunu, olaya neden olan etkenleri, olayın meydana gelme sıklığını, istenmeyen davranışın diğer öğrencileri etkileme gücünü ve davranışın yol açacağı yeni sorunları iyi tanımlaması ve doğru yorumlaması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca öğretmenin sorunu gereğinden fazla abartarak veya gereğinden çok küçümseyerek yeni istenmeyen davranışların oluşmasına yol açabileceğini ifade etmiştir. Sorunu abartarak sert

tepkiler verilirse istenmeyen davranış gösteren öğrencinin öğrenme yaşamından kopmasına, sorunun gereğinden fazla küçümsenmesiyle ise istenmeyen davranışın büyümesine ve ciddi bir sorun haline gelmesine sebep olabileceğini vurgulamıştır.

Sınıfta görülen istenmeyen davranışların öğretimi engellediği, öğretmenin moral ve isteğine zarar verdiği, ders içi öğretim için harcanacak olan zamanın ve çabanın büyük bir kısmını çaldığı söylenebilir. Aynı zamanda öğretmen ve öğrenci ilişkisini olumsuz yönde etkilemesinin kaçınılmaz olduğu düşünülebilir.

Konu İle İlgili Ulusal Alanda Yapılan Araştırmalar

Neyişçi Karakaş (2005) çalışmasında ilköğretim birinci kademe öğrencilerinde gözlenen istenmeyen öğrenci davranışları ve sınıf öğretmenlerinin bu davranışlarla başa çıkma yöntemlerini ele almıştır. Betimsel yöntemle yapılan bu araştırmanın verilerinin toplanmasında, mülakat ve anket teknikleri kullanılmıştır. Araştırma sonucu bulgulara göre, sınıf öğretmenlerinin en çok “Devamlı ön planda olmaya çalışma”, “Arkadaşlarının sözünü kesme”, “Derse hazırlıklı gelmeme”, “Arkadaşlarını sürekli şikâyet etme” ve “Söz istemeden konuşma” gibi istenmeyen öğrenci davranışlarıyla karşı karşıya kaldıkları, bu davranışlarla baş etmek için en fazla “Yüz yüze konuşma”, “Öğrenciye davranışının üzdüğünü söyleme” gibi yöntemleri kullandıkları tespit edilmiştir.

Yıldız (2006) ilköğretim okullarında, sınıfta görülen istenmeyen davranışlar ile sınıf öğretmenlerinin bu davranışlarla baş ederken kullandıkları önleyici yaklaşımlar ve bu yaklaşımların etkinliğine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerini belirlemek amacıyla yaptığı araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu ve öğretmen- öğrenci formlarını kullanmıştır. Araştırmada, ilköğretim 5. sınıf öğretmen ve öğrencilerinin sınıf ortamında karşılaştıkları istenmeyen davranışların, izin almadan konuşmalar, kavga etme, etkinliklere katılım göstermeme, söz dinlememe, ödev yapmama, derslere karşı ilgisizlik, ders dışı şeylerle ilgilenme, şikâyet etme, küfür etme, derse zamanında gelmeme, yalan söyleme, aşırı suskunluk gösterme, temizliğe özen göstermeme, okul araç gereçlerini özensiz kullanma, kopya çekme, öğrencinin kendine güvensizliği olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlköğretim 5. sınıf öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre, öğretmenlerin istenmeyen davranışlarla baş etmede kullandıkları önleyici yaklaşımların; sorumluluk verme, öneride bulunma ve uyarma, ön sırada oturtma, göz teması kurma, öğrencilerle olumlu iletişim kurma, aile ile işbirliği, sınıf kurallarını öğrencilerle hazırlama, sınıfta görmezden gelme, sınıfın derse katılımını sağlama, etkinlik yaptırma, toplantı düzenleme olduğu saptanmıştır.

Alkan (2007) araştırması ile ilköğretim öğretmenlerinin sınıf ortamında karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ile baş etme yöntemlerini belirlemek ve bu yöntemleri kullanırken öğretmenlerin öğrencilere yönelik şiddet içerikli davranışları kullanılıp kullanmadığını ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma yöntemi olarak, Betimsel Yöntemlerden “Okul Survey” yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı en fazla; öğrenciyi dersten çıkarma, öğrenciyi teneffüse çıkarmama, öğrencinin sorduğu soruları görmezden gelme, öğrenciyi tahtada bekletme, öğrenciyi fiziksel ceza verme gibi yöntemleri kullandıkları belirlenmiştir. Öğrenciyi sevdiği şeylerden uzak tutma, sevdiği etkinliklerden mahrum bırakma, derste değişiklik yapma, öğrenciyi dokunarak uyarma, ceza alınabilecek olan davranışları önceden belirleme, rehberlik servisi, okul yönetimi veya aile ile görüşme, öğrencinin yerini değiştirme, öğrenci ile ders dışında konuşma öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı en az kullandıkları yöntemler olarak belirlenmiştir.

Gökdoğan (2007) 2006–2007 eğitim-öğretim yılında Kayseri İli Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde devlet ve özel ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda öğrencilerin istenmeyen davranışlarını ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Araştırmada literatür taramasına dayalı ve uzman görüşü alınarak araştırmacı tarafından geliştirilen anket ile veriler toplanmıştır. Araştırma sonucunda öğrencinin istenmeyen davranışlarının gözlenme sıklığına göre hem devlet okullarında hem de özel okullarda anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Gözlenme sıklığına göre en fazla karşılaşılan istenmeyen davranışlar “Arkadaşlarını sürekli şikâyet etme”, “İzinsiz konuşma”, “Plansız ve düzensiz çalışma”, “Dersi dinlememe”, “Ders dışı etkinliklerle uğraşma”, “Arkadaşlarıyla kavga etme” olarak tespit edilmiştir. En az gözlenen davranışlar açısından da benzerlik bulunmaktadır. Bu davranışlar ise “Kopya çekme veya çektirme”, “Ders sırasında bir şeyler yeme”, “Derse zamanında gelmeme”, “Öğretmenine karşı saygısız davranma”, “Arkadaşlarının eşyalarını izin almadan kullanma”, “Arkadaşlarını küçük görme ve dışlama” olarak tespit edilmiştir.

Keleş (2010) araştırması ile ilköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerinin sınıfta karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bunlarla baş etme yöntemlerinin araştırılmasını amaçlamıştır. Araştırmada araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu, sınıf öğretmenlerinin sınıfta karşı karşıya kaldıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlarla baş etme yöntemlerini ölçmek amacıyla “Sınıfta karşılaştığınız istenmeyen davranışlar ölçeği” ve “İstenmeyen davranışlara karşı kullanılan baş etme yöntemleri ve bunların kullanım sıklıkları ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; İstanbul ili, Maltepe

ilçesindeki okullarda çalışmakta olan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları istenmeyen davranışların orta derecede önem taşıyan sorunlar olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırılan davranışlar içerisinde öğrencilerin mevcut eğitim ve öğretim sistemi içerisinde eğitim hayatını riske atacak, eğitimciyi hiçe sayacak, gerek ailenin gerek öğrencinin bazen profesyonel destek alarak aşabileceği ciddi sorunların bulunmadığı görülmüştür. Çok yoğun görülen istenmeyen davranış biçimlerinin ise bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Karahancı (2013)'nın araştırmasında amacı öğrencilerin gösterdikleri düşük düzeyde istenmeyen davranışlarına karşı sınıf öğretmenlerinin tepkilerini analiz etmektir. Araştırmada yüz yüze görüşmeler yapılarak nitel araştırma verileri toplanmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin düşük düzeyde istenmeyen davranışlarına karşı sınıf öğretmenlerinin en fazla “sözel uyarma, görmezden gelme ve açıklama yapma” tepkilerini, en az “rehberlik hizmetlerinden faydalanma, küme/grup çalışması, anlatım yöntemini değiştirme” tepkilerini verdikleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğrencilerle yapılan görüşmelerin sonucu olarak, öğretmenlerin en çok “sözle uyarı yapma, bağırma, kızma, görmezden gelme, söz hakkı tanımama” tepkilerini; en az ise “göz teması, derse dikkatini çekme, nasihat etme, mizahtan faydalanma ve kural bilgisi verme” tepkilerini gösterdikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Çayak (2013)'ın araştırmasında amacı; ilkokul öğrencilerinin sınıfta gösterdikleri istenmeyen davranışlar ile öğretmen-veli işbirliği arasındaki ilişkiyi saptamaktır. Araştırmada nicel ve nitel yöntemler beraber kullanılmıştır. Araştırmadaki bulgulara göre şu sonuçlar elde edilmiştir: küfür etme, kavga etme, temizlik kurallarına uymama, derste konu dışındaki şeylerle ilgili konuşma, saygısızlık, yalan söyleme ve geç kalma öğretmenler ve yöneticiler tarafından en çok karşılaşılan istenmeyen öğrenci davranışları olarak belirlenmiştir. Öğretmen ve yöneticiler, istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenlerini; karakter, özenme, kendini yeterince ifade edememe, aile, arkadaş çevresi ve sosyal-kültürel etkinliklerin eksikliği olarak belirtmişlerdir. Öğretmenler, yöneticiler ve veliler istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede öğretmen-veli işbirliğinin etkili olduğunu düşünmektedirler.

Keyik (2014) okula uyum sürecinde öğrencilerin yaşadığı güçlüklerin ortaya çıkmasına neden olan istenmeyen davranışlara karşı öğretmenlerin bu davranışlarla baş etmede kullandığı stratejileri belirlemeyi amaçlamıştır. Bu amaca yönelik Burdur ili merkez ve merkeze bağlı köy ilkokullarında çalışan 52 birinci sınıf öğretmeni ile görüşme yapılmış ve öğretmenlere yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Ulaşılan bulgulara göre; ilkokul birinci sınıf öğrencilerinde en çok görülen istenmeyen davranışlar; birbirleri ile konuşma, öğretmenin yanında birikme, lavaboya gitmek için izin isteme, ilgi ve dikkat dağılması, birbirlerini itekleme, ayakta dolaşma, söz almadan konuşma, kalem açma

bahanesiyle çöp kovasının başında bekleme, öğretmenin söylediğinin tam aksini yapma, arka sıraya dönme, gereksiz yere parmak kaldırma, öğretmenle senli benli konuşma, arkadaşlarını şikâyet etme, öğretmenin eşyasını izinsiz alma ve dersle alakasız konularda konuşmadır. İstenmeyen davranışları önleme yöntemleri ise; dersi eğlenceli hale getirme, öğretim materyallerinden yararlanma, öğrencilerin gelişim özelliklerini bilme, öğrencileri tanıma, sınıf kurallarını belirleme ve doğru davranışı ödüllendirme olarak belirlenmiştir.

Kocabey (2008) 2005-2006 eğitim-öğretim döneminden itibaren 2005 ilköğretim programının uygulanması sürecinde ilköğretim okullarında birinci kademe sınıf öğretmenlerinin sınıfta karşı karşıya kaldıkları istenmeyen öğrenci davranışlarını belirleyerek, öğretmen görüşleriyle bu davranışların nedenleri hakkında bilgi almayı amaçlamıştır. Araştırmada nicel ve nitel araştırma modelleri birlikte kullanılmıştır. Sonuçlara göre arkadaşlarına karşı kaba davranmak, arkadaşlarına karşı küfürlü konuşmak, dikkat dağınıklığı, sürekli konuşarak arkadaşlarına rahatsızlık vermek, ders düzenini bozmaya yönelik kasıtlı konuşma davranışları öğretmenlerin en fazla gördüklerini ifade ettikleri istenmeyen davranışlardır. Gözlem bulgularına dayalı sonuçlardan sınıf içinde en fazla gözlenen istenmeyen davranışlar, izinsiz konuşma, sınıfta izinsiz dolaşma, öğretmenin ya da arkadaşının sözünü kesme, düzenli söz hakkı istememe davranışları olmuştur.

Okul öncesi eğitim kademesinde görülen istenmeyen davranışlara yönelik araştırmalardan; Gangal (2013) araştırmasında okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin sınıfta karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ile bu davranışlara yönelik başa çıkabilme yollarını sınıflandırmak ve öğretmenin sınıf disiplinini sağlayarak, istenmeyen davranışlar ile başa çıkabilme konusundaki inanç, görüş ve yeterliliklerini incelemiştir. Araştırmanın verilerine yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler, yapılandırılmamış sınıf içi gözlemler ve öğretmenlerin günlük planlarının incelenmesi ile ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda sınıflarda görülen istenmeyen davranışların daha çok sınıf düzenini bozan türden davranışlar olduğu, çocukların birbirine zarar verme, sınıftan kaçma ve buna benzer tehlikeli davranışları çok fazla göstermediği belirlenmiştir. Ayrıca öğretmenlerin disiplin uygulamalarını aldıkları eğitime ve var olan tecrübelerine göre oluşturdukları, her öğretmenin kendi sınıfına ve kendi becerilerine uygun disiplin yöntemlerini tercih ettiği görülmüştür.

Yağan Güder, Alabay ve Güner (2018) çalışmalarında, okul öncesi sınıflarında en çok karşılaşılan davranış problemlerini belirlemeyi, bu davranış problemlerinin sınıf ortamına etkisini ve öğretmenlerin problem davranışlarla baş etmede uyguladıkları stratejileri belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme ile 13 okul öncesi öğretmeninden bilgi alınmıştır. Araştırma bulgularına göre, öğretmenlerin sınıflarında en çok

karşılaştıkları davranış problemlerinin; öfke nöbeti, bağırma, ağlama ve inatçılık olduğu belirlenmiştir. İstenmeyen davranışların eğitim faaliyetlerini olumsuz etkilediği ve aksattığı belirlenmiştir. Öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı çoğunlukla ödül-ceza, göz teması kurma ve görmezden gelme gibi yöntemler kullandıkları; çocuklara doğru olan davranışı öğretme veya gösterme gibi bir yaklaşımda bulunmayarak, çoğunlukla anlık tepkiler verdikleri belirlenmiştir.

Çalışılan Konu İle İlgili Uluslararası Alanda Yapılan Araştırmalar

Sun ve Shek (2012) araştırmalarında Hong Kong'da ortaokul öğrencileri arasındaki istenmeyen davranış algılarını bireysel görüşmelerden yararlanarak incelemişlerdir. 3 okuldan düşük, orta ve yüksek akademik yeterliliğe sahip, öğretmenleri tarafından rastgele seçilen 18 ortaokul öğrencisi ile bireysel görüşme yapılmıştır. Araştırmada araştırmacının oluşturduğu yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Katılımcılardan kendi anlayışlarına göre istenmeyen davranışları tanımlamaları ve yorumlamaları istenmiştir. Alınan cevaplara göre sınıfta sıkça karşılaşılan istenmeyen davranışlar; sıra dışı konuşmak, özel bir şey yapmak, sözel saldırganlık, oturmama, uyuma, oyun oynama, gülme ve eğlenme, dikkatsizlik, pencereden dışarı bakma ve sözel olmayan iletişim kurmadır. Bunlar arasında sıra dışı konuşma ve oturmama en yaygın olarak görülen istenmeyen davranışlardır.

Che (2012) çalışmasında sınıfta görülen istenmeyen davranışları tanımlama ve sınıflandırmayı amaçlamıştır. Öğrencilerin sınıfta istenmeyen davranış göstermelerinin nedenlerini; öğrenci, öğretmen ve toplum olarak sınıflandırmıştır. İstenmeyen davranışlara engel olmanın veya çözmenin kalıp bir çözümü olmadığını, çünkü her bir çocuğun diğerinden farklı olup öğretmenin farklı cevaplar vermesi gerektiğini ifade etmiştir. Olumlu öğretmen-öğrenci ilişkisi kurmanın istenmeyen davranışın gerçekleşme ihtimalini düşüreceğini veya istenmeyen davranış sonrası sorunun çözümünün kolaylaşacağını belirtmiştir.

Belirtilen ulusal ve uluslararası araştırmalardan yola çıkarak, genel olarak ilkokullardaki sınıflarda görülen istenmeyen davranışlar ve bu davranışlarla baş etme yöntemlerine ilişkin çalışmalar yapıldığı söylenebilir. Bu çalışmalarda ilkokuldan önceki eğitim kademesi olarak çocukların okul öncesi eğitimi alıp almamış olmalarının istenmeyen davranışlara etkisine yönelik bir çalışma olmaması dikkat çekmektedir. Buna dayanarak bu araştırmanın okul öncesi eğitimin sonraki eğitim kademesi olan ilkokul eğitim ortamında gösterilen istenmeyen davranışlara yönelik olumlu veya olumsuz etkilerini belirlemede yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

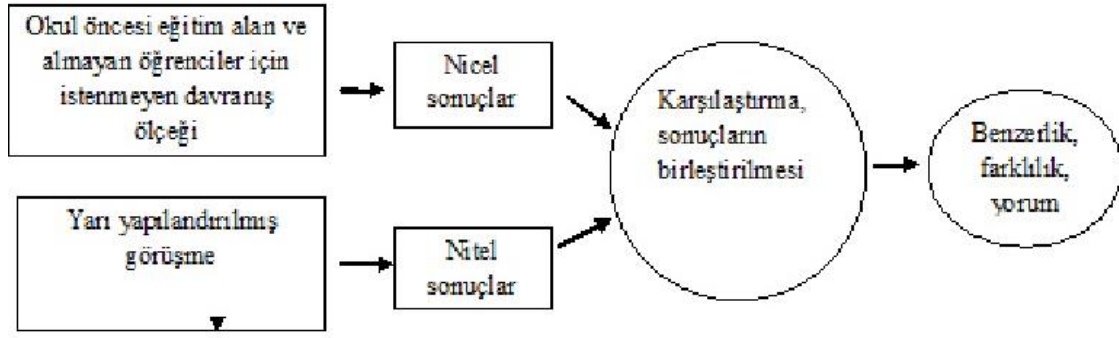
Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırmanın evreni ve örnekleme, veri toplama araçları, veri toplama araçlarının geçerlik ve güvenirlik çalışmaları, araştırmacının rolü, veri toplama araçlarının uygulanması ve toplanması, verilerin çözümü ve yorumlanması yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Creswell (2017) karma yöntemi araştırmacının araştırma problemlerini anlamak için hem nicel veriler (kapalı uçlu) hem de nitel veriler (açık uçlu) topladığı, iki veri setini birbiriyle bütünleştirip daha sonra bu iki veri setini bütünleştirmenin avantajlarını kullanarak sonuçlar çıkardığı, sağlık, sosyal ve davranış bilimleri alanında kullanılan bir araştırma yaklaşımı olarak tanımlamaktadır. Mertkan (2015) karma yöntem araştırmalarında verilerin nicel ve nitel veri toplama teknikleri birlikte kullanılarak toplandığını belirtmiştir. Bu araştırmada nitel ve nicel yaklaşımlardan birlikte faydalanılarak paralel desen kullanılmıştır.

Mertkan (2015) nitel araştırma dizisi boyunca nitel araştırma sorusuna cevap aranıp, nitel veri toplama yöntemleriyle verinin toplanıp, nitel analiz yöntemleriyle analiz edildiğini; nicel araştırma dizisi boyunca nicel araştırma sorusuna cevap aranıp, nicel veri toplama yöntemleriyle verinin toplanıp, nicel analiz yöntemleriyle analiz edildiğini belirtmiştir. Nicel ve nitel veri çıkarsama aşamasında ise bulguların karıştırılarak nitel ve nicel veriye dayandırıldığını vurgulamıştır. Fırat, Kabakçı Yurdakul ve Ersoy (2014)'a göre paralel desen araştırma süresince nitel ve nicel veriler birlikte toplanıp, ayrı analiz edilir, her iki veri setinin analiz sonuçları karşılaştırılarak sonuçların birbiriyle uyumlu olup olmadığına bakılarak yorumlanır. Creswell (2017)'in paralel desen için açıklayıcı diyagramı aşağıda sunulmuştur;

Şekil 1. Paralel desen açıklayıcı diyagramı.

Çalışma Grubu

Çalışmanın nicel evreni 2016-2017 öğretim yılında Erzurum ili Merkez Yakutiye İlçesinde bulunan 27 adet ilkokulda görev yapan 123 tane 1. sınıf öğretmeninden ve Palandöken ilçesinde bulunan 22 adet ilkokulda görev yapan 100 tane 1. sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Evrendeki kişi sayısı az olduğundan dolayı evrenden örneklem alma yoluna gidilmeyerek evrenin tümü çalışma örnekleme olarak kullanılmıştır. Ölçek 223 tane sınıf öğretmenine ulaştırılmıştır. 164 tane sınıf öğretmeninden geri dönüt alınmıştır. Bunlardan değerlendirmeye uygun olan 158'i değerlendirmeye alınmıştır. Nitel çalışma grubu ise nicel araştırmada kullanılan ankette ilgili bölümde yer alan iletişim bilgileri alanına geri dönüt sağlayan gönüllü 1. sınıf öğretmenlerinden oluşmuştur.

Araştırmada ölçek uygulanan 1. sınıf öğretmenlerine ait bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Ölçek Uygulanan Sınıf Öğretmenlerine Yönelik Olgusal Veriler

Demografik Değişkenler		n	%
Cinsiyet	Kadın	83	52,5
	Erkek	75	47,5
Kıdem	2-11 yıl	36	22,9
	12-20 yıl	92	58,3
	21-40 yıl	30	18,9
Mezun Olduğu Okul	Eğitim Fakültesi	104	65,8
	Diğer	54	34,2

Veri Toplama Teknikleri/Araçları

Bu araştırmada nicel verileri toplamak amacıyla Okul Öncesi Eğitimi Alan ve Almayan Öğrencilerin İstenmeyen Davranış Gösterme Durumları Ölçeği, nitel verileri toplamak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmada

araştırmacı tarafından geliştirilen ölçme araçları kullanılmıştır. Bu amaçla önce araştırmacı tarafından öğretmenlerle görüşülerek ve ilgili literatür taraması yapılarak 107 tane maddeden oluşan madde havuzu oluşturulmuştur. Bu maddeler tez danışmanına, 4 eğitim akademisyenine ve 2 Türk Dili uzmanına incelettirilmiş ve çeşitli düzeltmelerle madde sayısı 51 olarak belirlenmiştir. Bu maddeler pilot uygulama ile son şekli verildikten sonra bu çalışmada nicel veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

Ayrıca tez danışmanı ve 4 eğitim akademisyeninin görüşü alınarak oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu araştırmanın nitel kısmında kullanılmıştır. Öğretmenlerle yüz yüze görüşmeler yapıp konuyla ilgili sorular sorularak fikirleri alınmıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşme yapılan sınıf öğretmenlerine ait bilgiler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Yapılan Sınıf Öğretmenlerine Yönelik Olgusal Veriler

Kod ve Cinsiyet	Deneyim	Mezuniyet	Görüşme Sayfa Sayısı, Branş ve Yaş
Ö1 Erkek	32 yıl	Meslek Yüksek Okulu	4, Sınıf Öğretmeni - 52
Ö2 Kadın	12 yıl	Eğitim Fakültesi	3, Sınıf Öğretmeni - 34
Ö3 Erkek	6 yıl	Eğitim fakültesi	3, Sınıf Öğretmeni - 29
Ö4 Kadın	20 yıl	Ziraat Fakültesi	5, Sınıf Öğretmeni - 49
Ö5 Kadın	22 yıl	Gıda Mühendisliği	3, Sınıf Öğretmeni - 47
Ö6 Erkek	29 yıl	Eğitim Fakültesi, Matematik Bölümü	4, Sınıf Öğretmeni - 62
Ö7 Kadın	20 yıl	İletişim Fakültesi	3, Sınıf Öğretmeni - 50
Ö8 Kadın	32 yıl	Eğitim Fakültesi	4, Sınıf Öğretmeni - 52
Ö9 Erkek	17 yıl	Eğitim Fakültesi	5, Sınıf Öğretmeni - 41
Ö10 Kadın	8 yıl	Eğitim Fakültesi	4, Sınıf Öğretmeni - 34

Süreç /Uygulama

Hazırlanan Okul Öncesi Eğitimi Alan ve Almayan Öğrencilerin İstenmeyen Davranış Gösterme Durumları Ölçeğinin uygulanması için İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izin alındıktan sonra 2016-2017 öğretim yılının 2. döneminde ölçek uygulanmıştır. Pilot uygulama yapıldıktan sonra esas uygulama yapılmıştır. Ölçek formları okullara dağıtılırken okul yöneticileriyle görüşülmüş, izin belgesi sunulmuştur. Ölçek uygulanmadan önce okul yöneticileri ve 1. sınıf öğretmenlerine araştırma hakkında bilgi verilmiştir. Araştırmanın nicel kısmında ölçekleri dolduran öğretmenlerden araştırmacı ile bu konuda görüşme yapmak isteyenlerle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. 3 farklı ilkokulda 10 tane 1. sınıf

öğretmeniyle yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Nitel ve nicel veri kaynaklarıyla toplanan veriler üzerinde gerekli analizler yapılarak elde edilen veriler yorumlanmıştır.

Verilerin Analizi

Anketler uygulandıktan sonra hatalı veya eksik doldurulan anketler çıkartılarak kalan anketler değerlendirmeye alınmıştır. 1. sınıf öğretmenlerine uygulanan anketlerden elde edilen veriler istatistiksel işlemler yapmak için bilgisayarda SPSS (Statistik Program for Social Sciences) paket programına aktarılmıştır. Bu veriler üzerinde araştırmanın problemi ve alt problemleri doğrultusunda istatistiksel işlemler yapılmıştır.

Araştırmanın nitel kısmında yarı yapılandırılmış görüşmeye katılan 1. sınıf öğretmenlerinden izin alınarak görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Yapılan bu görüşmelerin ortalama süreleri 8-22 dakika arasında sürmüştür. Sonrasında kayıtlar ayrıntılı bir şekilde yazılı belge haline getirilmiştir. Konuşma dili ile yazı dili arasındaki farklılıkları ortadan kaldırmak amacıyla metinler üzerinde Türkçe dilbilgisi kuralları dikkate alınarak düzeltmeler yapılmıştır. Anlamın kaybolma riskinin olduğu durumlarda ifadeler aynı şekilde tırnak içinde verilmiş, sözel olmayan ifadeler parantez içinde belirtilmiştir. Bu işlemler sonucunda 1. sınıf öğretmenleriyle yapılan görüşmelerden toplam 36 sayfalık yazılı metin elde edilmiştir. Daha sonra elde edilen verilerin belirlenen temalara göre özetlenip, yorumlanmasıyla nitel veri analizi tekniklerinden betimsel analiz yapılmıştır.

Araştırmacı Rolü

Araştırmacı araştırmanın nitel kısmında yarı yapılandırılmış görüşmeleri 1. sınıf öğretmenleri ile bizzat kendisi yapmış, görüşmeleri ses kayıt cihazıyla kaydetmiştir. Görüşme verileri araştırmacı tarafından yazıya dökülmüştür. Görüşmeye katılan öğretmenler analiz sırasında Ö1, Ö2 ... olarak kodlanmıştır. Yazıya dökülen veriler araştırmacı tarafından kategorilendirilerek sunulmuş ve yorumlanmıştır. Araştırmanın nicel kısmında ise araştırmacı pilot uygulama yapmış, ölçeğe son şekli verildikten sonra bu çalışmada nicel veri toplama aracı olarak kullanmıştır. Daha sonra ölçekleri dağıtmış, uygulamış ve toplamıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Nicel veri toplama aracının geliştirilmesi sürecinde öncelikle alanyazın taraması yapılmıştır. Araştırmacı tarafından geliştirilen ölçme aracının ön uygulaması yapıldıktan sonra elde edilen veriler bilgisayarda SPSS paket programına aktarılmıştır. Güvenirlik analizinde Cronbach Alfa Katsayısından faydalanılmıştır. Bunun için öncelikle faktör bazında değişkenlerin güvenirliliği araştırılmış, daha sonra tüm ölçeğin güvenirliliği test edilmiştir.

Güvenirliği olumsuz etkileyen maddeler ölçekten çıkarılarak değerdendirme dışı bırakılmıştır. Değerdendirme sonucunda okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin istenmeyen davranışlar ölçeğinde alt boyutlar için Cronbach Alfa değeri sırasıyla; öğretimi engelleyen istenmeyen davranışlar alt boyutu için .91, öğrencinin kişisel özelliklerinden kaynaklanan istenmeyen davranışlar alt boyutu için .82, öğrencinin öğretim sürecine katılmasını engelleyen istenmeyen davranışlar alt boyutu için .79, öğrencinin çevresine zarar veren istenmeyen davranışlar alt boyutu için .66 olarak bulunmuştur. Okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin istenmeyen davranışlar ölçeğinin tümü için ise Cronbach Alfa değeri .93 olarak bulunmuştur. Okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerin istenmeyen davranışlar ölçeğinde alt boyutlar için Cronbach Alfa değeri sırasıyla; öğrencinin çevresini etkileyen istenmeyen davranışlar alt boyutu için .94, öğretim sürecini aksatan istenmeyen davranışlar alt boyutu için .93, öğrencinin sosyal duygusal özelliklerinden kaynaklanan istenmeyen davranışlar alt boyutu için .68 olarak bulunmuştur. Okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerin istenmeyen davranışlar ölçeğinin tümü için ise Cronbach Alfa değeri .92 olarak bulunmuştur.

Araştırmanın nitel kısmında yarı yapılandırılmış görüşme metnlerinin içerik analizinde kodlamanın güvenilirliği için görüşmelerden rastgele seçilen bir örnek görüşme formu, araştırmacı ve tez danışmanı tarafından incelenmiş ve ayrı ayrı kodlama yapılmıştır. Sonuçlar karşılaştırılarak, kodlamanın ortak görüşler doğrultusunda yapılması sağlanmıştır. Belirlenen kodlar tüm görüşmelerde ortak olan ve olmayan olarak ayrıldıktan sonra ortak ve farklı görüş sayısı yazılarak araştırmanın güvenilirliği hesaplanmıştır (Miles & Huberman, 1994, Akt: şimşek & Yıldırım, 2011). Aşağıdaki formüle göre araştırmanın güvenilirliği yüzde %73 olarak hesaplanmış ve bu değerin güvenlik için yeterli olduğu söylenebilir.

$$\begin{aligned} &\textbf{Görüş birliği} \\ &\textbf{Görüş birliği+Görüş ayrılığı} \\ &16 \div (16+6) = 0,73 \\ &\%73 \end{aligned}$$

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde nicel ve nitel bulgular sunulmuştur.

Nicel Bulgular

Ölçeğin geliştirilmesi.

Ölçek geliştirilirken ilkokul birinci sınıf öğretmenlerine okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrencilerin davranışlarına ilişkin bir ölçeğin hazırlanmasının amaçlandığı ifade edilmiştir. Daha sonra öğretmenlere sınıflarındaki öğrencilerin davranışlarına ilişkin düşüncelerini yazmaları için açık uçlu üç soru yöneltilmiştir. Bu sorular: “Okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrencilerde istenmeyen davranış görülmekte midir?”, “Okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrencilerin okula uyumu nasıldır?”, “Okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrencilerin arkadaşlık ilişkileri nasıldır?” Bu üç soruya verilen cevaplara bağlı olarak ve ilgili literatür taraması yapılarak 107 maddelik bir madde havuzu hazırlanmıştır. Bu maddeler tez danışmanına, 4 eğitim akademisyenine ve 2 Türk Dili uzmanına incelettirilmiş ve çeşitli düzenlemelerle madde sayısı 51 olarak belirlenmiştir. Bu işlemler sonucunda 51 maddelik taslak ölçek oluşturulmuştur. Uzman görüşlerinin alınması sonucunda yapılan düzenlemelerle maddelerin araştırılmak istenen konuyla örtüşmesi sağlanmıştır. Bir diğer ifade ile maddelere ilişkin kapsam geçerliği yapılmıştır. Taslak ölçekteki maddeler üzerinde katılımcıların cevap düzeylerini belirlemek için 5’li Likert tipi dereceleme kullanılmıştır. Bu derecelendirme “Kesinlikle Katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Kararsızım (3), Katılıyorum (4) ve Kesinlikle Katılıyorum (5)” şeklindedir.

Verilerin Analizi

Okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrencilerin istenmeyen davranış ölçeğinin yapı geçerliği için açımlayıcı faktör analizi (AFA) yapılmıştır. Ölçekte yer alan ifadeler için yapılacak AFA için bazı ölçütler belirlenmiştir. Bu ölçütler:

- A. Maddelerin faktör yük değerlerinin en az .30 olması
- B. Bir maddede yer alan faktör yükleri arasındaki farkın en az .10 olması
- C. Faktörlerin öz değerinin 1’den büyük olmasıdır (Büyüköztürk, 2012).

Ölçek okul öncesi eğitimi alan ve almayan şeklinde iki formlu bir yapıda olduğundan her iki ölçeğe ilişkin faktör analizi yapılırken yüksek değere sahip maddelerin bir faktörde toplanması için eksen döndürmesi yaklaşımının dik döndürme tekniklerinden varimax rotasyon kullanılmıştır (Tavşancıl, 2010).

Ölçek geliştirilirken dikkat edilen etik konular.

Ölçeğin uygulanması sırasında çalışmaya katılan öğretmenlere araştırmanın amacı hakkında ve verilerinin gizli tutulacağı konusunda bilgilendirme yapılmıştır. Ölçekler gönüllü olarak çalışmaya katılmak isteyen öğretmenlere uygulanmıştır.

Faktör Analizi

Deneme uygulaması (Pilot çalışma).

Hazırlanan taslak ölçeğin faktör yüklerini ve maddelerin anlaşılma düzeyini belirlemek için ilkokul birinci sınıflarda öğretmen olarak görev yapan 126 kişilik bir grubuna ön uygulama yapılmıştır. Uygulama sonucunda taslak ölçekte yer alan maddelerin düzeltilmiş madde-toplam puan korelasyonları hesaplanmıştır. Düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları incelendiğinde ölçeğin her iki formunda da ölçek puanlarının .30'un altında korelasyon veren bir değer olmadığı görülmüştür. Bir maddede yer alan faktör yükleri arasındaki fark .10'un altında olan okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin istenmeyen davranışlar ölçeğinden 9, okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerin istenmeyen davranışlar ölçeğinden ise 12 madde veri setinden çıkartılarak taslak ölçekte yer alan maddeler yeniden düzenlemiştir. Bu düzenlemeler sonucunda ölçeğin her iki formunun maddelerine son şekli verilmiştir. Daha sonra yapılan düzenlemelere bağlı olarak ölçeklerle ilgili geçerlik ve güvenirlik çalışmaları ilkokul birinci sınıflarda görev yapan 158 öğretmen üzerinde yürütülmüştür.

Okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin istenmeyen davranışlar ölçeğine ilişkin faktör yapısının incelenmesi.

Okul Öncesi Eğitimi Alan Öğrencilerin İstenmeyen Davranışlar Ölçeğine (OÖEAÖİD) ilişkin deneme grubuna yapılan uygulama sonucunda kalan 42 maddenin faktör yapısını belirlemek amacıyla AFA yapılmıştır. Temel bileşenler analizi sonucunda öz değeri 1.00'in üzerinde olan 9 faktörlü bir yapı içerdiği görülmüştür. Bu yapının varyansın % 70.65'ini açıklamaktadır. Scree plot (öz değer) grafiğinin dördüncü faktörden sonra yatay bir düzlemde devam etmesi nedeniyle faktör yapısının dört olması tercih edilmiştir. Faktörlerin yapısının daha iyi anlaşılması için dik döndürme tekniklerinden varimax yönteminin uygulanmasına karar verilmiştir.

Varimax dik döndürme tekniğinin kullanılmasından sonra birden fazla faktörde yer alan maddeler ve faktör yükleri arasındaki fark .10'dan az olan maddeler analiz sürecine dahil edilmemiştir. Bu işlem sonucunda 23 madde veri setinden çıkartılmıştır. Varimax dik döndürme tekniği kullanılarak yapılan AFA sonucunda öz değerleri 1'den büyük olan 4 faktörlü ve 19 maddeli bir yapı ortaya çıkarılmıştır. Örneklemden toplanan verilerin faktör analizine uygunluğunu test etmek amacıyla KMO ve Barlett testleri yapılmıştır. Ölçek için yapılan KMO .91 ve Barlett testi χ^2 değeri ise 1484.97 ($p < .001$) olarak bulunmuştur. KMO ve Barlett testleri sonucu verilerin AFA yapılması için uygun olduğunu işaret etmektedir (Büyüköztürk, 2012).

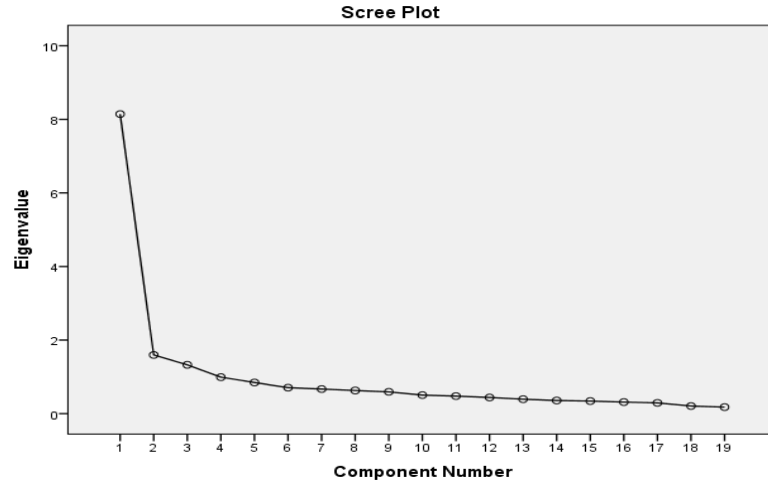
AFA sonucunda OÖEAÖİD (okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin istenmeyen davranışları) toplam varyansın % 63.46'sını açıklayan dört faktörlü yapı elde edilmiştir. Bu ölçeğe ilişkin faktörlerden ilki sekiz maddeden oluşmaktadır (29, 32, 34, 35, 37, 40, 41 ve 45). Maddelerin yük değerlerinin .52 ile .84 arasında farklılaştığı gözlenmiştir. Ölçekteki toplam varyansın % 42.87'sini açıklayan bu faktör öğretimi engelleyen istenmeyen davranışlar (ÖEİD) olarak ifade edilmiştir. Ölçekteki ikinci faktör dört maddeden oluşmaktadır (22, 24, 30, 42). Bu faktördeki maddelerin yük değerlerinin .60 ile .78 arasında değiştiği görülmüştür. Ölçekteki toplam varyansın % 8.39'unu açıklayan bu faktör öğrencinin kişisel özelliklerinden kaynaklanan istenmeyen davranışlar (ÖKÖKİD) olarak isimlendirilmiştir. Ölçekteki üçüncü faktör ise dört maddeden oluşmaktadır (11, 16, 27, 51). Bu faktördeki maddelerin yük değerleri ise .59 ile .77 arasında değişmektedir. Ölçeğin toplam varyansının % 6.98'ini açıklayan bu faktör ise öğrencinin öğretim sürecine katılmasını engelleyen istenmeyen davranışlar (ÖÖSKEİD) olarak adlandırılmıştır. Ölçekteki dördüncü faktör ise üç maddeden oluşmaktadır (1, 8, 10). Bu faktördeki maddelerin yük değerleri ise .57 ile .73 arasında değişmektedir. Ölçeğin toplam varyansının % 5.22'sini açıklayan bu faktör ise öğrencinin çevresine zarar veren istenmeyen davranışlar (ÖÇZVİD) olarak belirtilmiştir. OÖEAÖİD alt boyutlar için ayrı ayrı ve genel olarak değerlendirilebilir. Hem ölçeğin tümü hem de alt boyutlar için puan artışı öğrencilerin istenmeyen davranışlarının arttığını göstermektedir. Ölçekte ters puanlanan madde bulunmamaktadır. Okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin istenmeyen davranış ölçeğine ilişkin döndürülmüş faktör yükleri ve açıkladığı varyans oranları Tablo 3' te verilmiştir.

Tablo 3. *Okul Öncesi Eğitimi Alan Öğrencilerin İstenmeyen Davranışlar Ölçeğinin Döndürülmüş Bileşenler Tablosu*

Madde Numarası	Alt Boyutlar			
	1	2	3	4
A40	.84			
A35	.75			
A41	.75			
A34	.68			
A37	.65			
A32	.64			
A29	.56			
A45	.52			
A42		.78		
A24		.77		
A22		.76		
A30		.60		
A11			.77	
A27			.69	
A51			.64	
A16			.59	
A1				.73
A10				.70
A8				.57
Toplam Varyans	% 42.87	% 8.39	% 6.98	% 5.22

Tablo 3'te verilen döndürülmüş bileşenler tablosuna göre, 1. faktörde sekiz, 2. faktörde dört, 3. faktörde dört ve 4. faktörde üç maddenin bulunduğu gözlenmektedir. Ölçekte yer alan 19 maddeye ilişkin faktör yük değerleri .52 - .84 arasında değişmektedir.

Öz değer grafiği incelendiğinde dördüncü faktörden sonra düşüşün azaldığı ve yatay bir görünüm içinde olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum üçüncü faktörden sonra faktörlerin varyansa olan katkısının birbirine çok yakın olduğunun bir işareti olarak görülebilir. Dolayısıyla öz değeri 1'in üzerinde olan 19 maddelik dört faktörlü yapı ortaya çıktığı söylenebilir (Şekil 2).

Şekil 2. OÖEAÖİD ölçeği' ne ait öz değer grafiği.

Okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerin istenmeyen davranışlar ölçeğine ilişkin faktör yapısının incelenmesi.

Okul Öncesi Eğitimi Almayan Öğrencilerin İstenmeyen Davranışlar Ölçeğine (OÖEMÖİD) ilişkin deneme grubuna yapılan uygulama sonucunda kalan 39 maddenin faktör yapısını belirlemek amacıyla AFA yapılmıştır. Temel bileşenler analizi sonucunda öz değeri 1.00'ın üzerinde olan 5 faktörlü bir yapı içerdiği görülmüştür. Bu yapı varyansın % 69.17'sini açıklamaktadır. Scree plot (öz değer) grafiğinin üçüncü faktörden sonra yatay bir düzlemde devam etmesi nedeniyle faktör yapısının üç olması tercih edilmiştir. Faktörlerin yapısının daha iyi anlaşılması için dik döndürme tekniklerinden varimax yönteminin uygulanmasına karar verilmiştir.

Varimax dik döndürme tekniğinin kullanılmasından sonra birden fazla faktörde yer alan maddeler ve faktör yükleri arasındaki fark .10'dan az olan maddeler analiz sürecine katılmamıştır. Bu işlem sonucunda 17 madde veri setinden çıkartılmıştır. Varimax dik döndürme tekniği kullanılarak yapılan AFA sonucunda öz değerleri 1'den büyük olan 3 faktörlü ve 22 maddeli bir yapı ortaya çıkarılmıştır. Örneklemden toplanan verilerin faktör analizine uygunluğunu test etmek amacıyla KMO ve Barlett testleri yapılmıştır. Ölçek için yapılan KMO .94 ve Barlett testi χ^2 değeri ise 2538.36 ($p < .001$) olarak bulunmuştur. KMO ve Barlett testleri sonucu verilerin AFA yapılması için uygun olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2012).

AFA sonucunda OÖEMÖİD toplam varyansın % 66.30'unu açıklayan üç faktörlü yapı elde edilmiştir. Bu faktörlerin birincisi on maddeden oluşmaktadır (9, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 20, 29). Bu faktördeki maddelerin yük değerlerinin .58 ile .80 arasında farklılaştığı gözlenmiştir. Ölçekteki toplam varyansın % 54.91'ini açıklayan bu faktör öğrencinin çevresini olumsuz etkileyen istenmeyen davranışlar (ÖÇOEİD) olarak ifade edilmiştir.

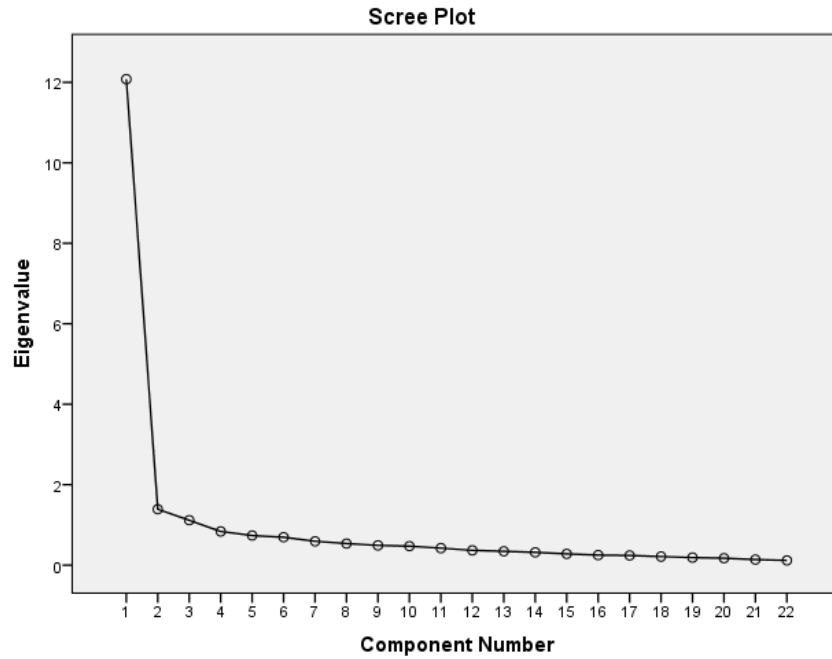
Ölçekte yer alan ikinci faktörde dokuz madde yer almaktadır (31, 32, 36, 40, 41, 46, 47, 50, 51). Bu faktördeki maddelerin yük değerlerinin .60 ile .79 arasında değiştiği görülmüştür. Ölçekteki toplam varyansın % 6.32'ini açıklayan bu faktör öğretim sürecini aksatan istenmeyen davranışlar (ÖSAİD) olarak isimlendirilmiştir. Ölçekte yer alan üçüncü faktör ise 3 maddeden oluşmaktadır (5, 6, 21). Bu faktördeki maddelerin yük değerleri ise .62 ile .72 arasında değişmektedir. Ölçeğin toplam varyansının % 5.08'ini açıklayan bu faktör ise öğrencinin sosyal-duygusal özelliklerinden kaynaklanan istenmeyen davranışlar (ÖSDÖKİD) olarak adlandırılmıştır. OÖEMÖİD alt boyutlar için ayrı ayrı ve genel olarak değerlendirilebilir. Hem ölçeğin tümü hem de alt boyutlar için puan artışı öğrencilerin istenmeyen davranışlarının arttığını göstermektedir. Ölçekte ters puanlanan madde bulunmamaktadır. Okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerin istenmeyen davranış ölçeğine ilişkin döndürülmüş faktör yükleri ve açıkladığı varyans oranları Tablo 4' te verilmiştir.

Tablo 4. *Okul Öncesi Eğitimi Almayan Öğrencilerin İstenmeyen Davranışlar Ölçeğinin Döndürülmüş Bileşenler Tablosu*

	Alt Boyutlar		
	1	2	3
M5			.62
M6			.70
M9	.77		
M10	.69		
M11	.68		
M12	.58		
M13	.75		
M14	.80		
M17	.74		
M18	.72		
M20	.72		
M21			.72
M29	.65		
M31		.60	
M32		.64	
M36		.68	
M40		.71	
M41		.71	
M46		.70	
M47		.79	
M50		.60	
M51		.66	
Toplam Varyans	% 54.91	% 6.32	% 5.08

Tablo 4’te verilen döndürülmüş bileşenler tablosuna göre, 1. faktörde on, 2. faktörde dokuz ve 3. faktörde üç maddenin bulunduğu gözlenmektedir. Ölçekte yer alan 22 maddeye ilişkin faktör yük değerleri .58 - .80 arasında değişmektedir.

Öz değer grafiği incelendiğinde üçüncü faktörden sonra düşüşün azaldığı ve yatay bir görünüm içinde olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum üçüncü faktörden sonra faktörlerin varyansa olan katkısının birbirine çok yakın olduğunun bir işareti olarak görülebilir. Dolayısıyla öz-değeri 1’in üzerinde olan 22 maddelik üç faktörlü yapı ortaya çıktığı söylenebilir (Şekil 3).

Şekil 3. OÖEMÖİD ölçeği’ ne ait öz değer grafiği.

Her İki Ölçeğe İlişkin Ortalamaların Karşılaştırılması

Ölçeklere ilişkin bir başka yapı geçerliği ölçütü de okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrencilerin istenmeyen davranışlar puan ortalamalarının karşılaştırılmasıdır. Bu analiz için ilişkisiz örneklem için t testi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Ölçeklere İlişkin İlişkisiz Örneklem İçin T testi

Ölçekler	n	$\bar{x}$	S.s	t	p
OEAÖDP	158	43.25	12.96	-9.03	.00
OEGÖDP	158	59.34	18.26		

Tablo 5’teki sonuçlar incelendiğinde okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerin alan öğrencilere göre istenmeyen davranışlarında anlamlı bir farklılığın olduğu gözlenmektedir. Bu sonuç her iki ölçeğinde birbirinden farklılaştığını göstermektedir. Dolayısıyla yapı geçerliğinin sağlandığı söylenebilir.

OÖEAÖİD'nin iç tutarlık katsayıları.

OÖEAÖİD'nin iç tutarlık güvenirlik katsayısı .92, iki yarı güvenirlik katsayısı ise .87 olarak saptanmıştır. OÖEAÖİD'nin birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü alt boyutlar için iç tutarlık güvenirlik değerleri sırasıyla .90, .82, .79 ve .64 olarak bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutlarının iki yarı güvenirlik katsayıları yine sırasıyla .89, .80, .77 ve .71 olarak belirlenmiştir. OÖEAÖİD'nin iç tutarlık ve iki yarı güvenirlik hesaplanan güvenirlik katsayıları Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Okul Öncesi Eğitimi Alan Öğrencilerin İstenmeyen Davranışlar Ölçeği Maddelerine İlişkin Faktör Yükleri

Alt Boyutlar	İç Tutarlılık	İki Yarı Güvenirlik
1. Boyut	.90	.89
2. Boyut	.82	.80
3. Boyut	.79	.77
4. Boyut	.64	.71
Toplam Puan	.92	.87

OÖEMÖİD'nin iç tutarlık katsayıları.

OÖEMÖİD'nin iç tutarlık güvenirlik katsayısı .96, iki yarı güvenirlik katsayısı ise .92 olarak saptanmıştır. OÖEMÖİD'nin birinci, ikinci ve üçüncü alt boyut için iç tutarlık güvenirlik değerleri sırasıyla .94, .93 ve .67 olarak bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutlarının iki yarı güvenirlik katsayıları yine sırasıyla .93, .89 ve .53 olarak belirlenmiştir. Ölçeğe ilişkin iç tutarlık ve iki yarı güvenirlik hesaplanan güvenirlik katsayıları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Okul Öncesi Eğitimi Almayan Öğrencilerin İstenmeyen Davranışlar Ölçeği Maddelerine İlişkin Faktör Yükleri

Alt Boyutlar	İç Tutarlılık	İki Yarı Güvenirlik
1. Boyut	.94	.93
2. Boyut	.93	.89
3. Boyut	.67	.53
Toplam Puan	.96	.92

Madde analizi.

OÖEAÖİD’na madde analizi yapılarak ayırıcılık gücü test edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda ölçeğin düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları .49 ile .67 arasında olduğu saptanmıştır. Analize ilişkin sonuçlar Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. *Okul Öncesi Eğitimi Alan Öğrencilerin İstenmeyen Davranışlar Ölçeği Düzeltilmiş Madde Test Korelasyonları*

	Madde Çıktığında Ölçek Ortalaması	Madde Çıktığında Ölçek Varyansı	Madde Toplam Korelesyonu	Madde Çıktığında Ölçek Alfası
A1	40.63	150.261	.49	.92
A8	40.90	153.693	.47	.92
A10	40.93	152.647	.56	.91
A11	41.10	153.610	.55	.91
A16	40.77	153.301	.52	.92
A22	40.54	149.385	.57	.91
A24	40.40	148.746	.59	.91
A27	40.81	149.468	.62	.91
A29	41.12	149.716	.67	.91
A30	40.56	146.802	.65	.91
A32	40.86	147.335	.75	.91
A34	41.06	154.086	.59	.91
A35	40.81	148.569	.67	.91
A37	40.88	153.651	.61	.91
A40	41.01	151.284	.63	.91
A41	41.06	152.984	.63	.91
A42	40.41	150.218	.52	.92
A45	40.84	150.019	.63	.91
A51	40.58	148.684	.60	.91

OÖEMÖİD’na madde analizi yapılarak ayırıcılık gücü test edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda ölçeğin düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları .37 ile .80 arasında olduğu saptanmıştır. Analize ilişkin sonuçlar Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9. *Okul Öncesi Eğitimi Almayan Öğrencilerin İstenmeyen Davranışlar Ölçeği Düzeltmiş Madde Test Korelasyonları*

	Madde Çıktığında Ölçek Ortalaması	Madde Çıktığında Ölçek Varyansı	Madde Toplam Korelesyonu	Madde Çıktığında Ölçek Alfa'sı
M5	56.65	313.77	.58	.95
M6	56.64	314.56	.56	.95
M9	57.16	305.07	.79	.95
M10	57.02	308.64	.73	.95
M11	57.22	310.26	.67	.95
M12	57.02	307.92	.75	.95
M13	57.25	308.86	.77	.95
M14	56.92	309.31	.69	.95
M17	56.98	307.06	.75	.95
M18	57.11	309.41	.74	.95
M20	57.14	304.89	.75	.95
M21	56.64	320.99	.37	.96
M29	57.36	306.33	.78	.95
M31	56.86	306.82	.73	.95
M32	56.98	305.43	.76	.95
M36	57.03	308.42	.72	.95
M40	57.09	305.32	.80	.95
M41	57.11	305.19	.78	.95
M46	56.62	311.64	.60	.95
M47	56.81	310.76	.65	.95
M50	56.81	307.20	.71	.95
M51	56.95	308.11	.73	.95

Nicel Bulgulara İlişkin Veriler

Alt boyutlarının açık adları uzun olduğundan tablolarda bunlar kısaltılarak yazılmıştır.

Tablo 10. *Okulöncesi Eğitimi Alan Öğrencilerin Öğretmenlerinin Cinsiyet Değişkenine İlişkin t Testi Analiz Sonucu*

	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	Ss	t	p
ÖEİD alt boyutu	Kadın	83	6.7831	2.59008	-.074	.941
	Erkek	75	6.8133	2.49699		
ÖKÖKİD alt boyutu	Kadın	83	9.0843	3.30633	-.067	.947
	Erkek	75	9.1200	3.37703		
ÖÖSKEİD alt boyutu	Kadın	83	10.7470	3.95969	1.006	.316
	Erkek	75	10.1200	3.86236		
ÖÇZVİD alt boyutu	Kadın	82	17.3415	5.62231	.919	.360
	Erkek	74	16.4730	6.18488		
Ölçeğin tümü	Kadın	83	43.8795	12.79329	.631	.529
	Erkek	75	42.5733	13.20746		

Tablo 10 incelendiğinde okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre yapılan bağımsız gruplar için t testi analizi sonuçlarına göre ölçeğin tümü ve 4 alt boyutunda istatistiki olarak $p < .05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Bu bulgu cinsiyet değişkenine göre 1. sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitimi alan öğrencileri okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerden istenmeyen davranış gösterme durumları açısından farklı görmediklerini ifade edebilir.

Tablo 11. *Okulöncesi Eğitimi Almayan Öğrencilerin Öğretmenlerinin Cinsiyet Değişkenine İlişkin t Testi Analiz Sonucu*

	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	Ss	t	p
ÖÇOEİD boyutu	Kadın	79	25.8228	9.18159	.154	.878
	Erkek	74	25.5946	9.08848		
ÖSAİD boyutu	Kadın	82	25.3902	8.29362	1.061	.290
	Erkek	75	23.9867	8.26012		
ÖSDÖKİD boyutu	Kadın	83	9.2048	2.45823	.518	.605
	Erkek	75	8.9867	2.83078		
Ölçeğin tümü	Kadın	83	60.1325	18.23276	.567	.572
	Erkek	75	58.4800	18.38651		

Tablo 11'e göre okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerin öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre yapılan bağımsız gruplar için t testi analizi sonuçlarına göre ölçeğin tümü ve 3 alt boyutunda istatistiki olarak $p < .05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Başka bir deyişle cinsiyet değişkenine göre 1. sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerin istenmeyen davranış gösterme durumlarını okul öncesi eğitimi alan öğrencilerden farklı görmedikleri düşünülebilir.

Tablo 12. *Okulöncesi Eğitimi Alan Öğrencilerin Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Okul Değişkenine İlişkin t Testi Analiz Sonucu*

	Mezuniyet	n	$\bar{X}$	Ss	t	p
ÖEİD alt boyutu	Eğitim	104	6.7788	2.44932	-.128	.899
	Diğer	54	6.8333	2.72480		
ÖKÖKİD alt boyutu	Eğitim	104	8.9808	3.30631	-.630	.530
	Diğer	54	9.3333	3.39256		
ÖÖSKEİD alt boyutu	Eğitim	104	10.4135	3.74065	-.160	.873
	Diğer	54	10.5185	4.26367		
ÖÇZVİD alt boyutu	Eğitim	103	16.6505	5.53192	-.824	.411
	Diğer	53	17.4717	6.55921		
Ölçeğin tümü	Eğitim	104	42.8558	12.24699	-.542	.589
	Diğer	54	44.0370	14.33950		

Tablo 12 incelendiğinde okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin öğretmenlerinin mezun oldukları okul değişkenine göre yapılan bağımsız gruplar için t testi analizi sonuçlarına göre ölçeğin tümü ve 4 alt boyutunda istatistiki olarak $p < .05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık yoktur.

Başka bir ifadeyle 1. sınıf öğretmenlerinin mezun oldukları okul türüne göre okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin okul öncesi eğitimi almayan öğrencilere göre istenmeyen davranış gösterme durumlarını farklı algılamadıkları söylenebilir.

Tablo 13. *Okulöncesi Eğitimi Almayan Öğrencilerin Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Okul Değişkenine İlişkin t Testi Analiz Sonucu*

	Mezuniyet	n	$\bar{X}$	Ss	t	p
ÖÇOEİD alt boyutu	Eğitim	100	25.1200	8.55792	-1.106	.270
	Diğer	53	26.8302	10.05320		
ÖSAİD alt boyutu	Eğitim	103	23.7379	7.82650	-2.073	.040*
	Diğer	54	26.5926	8.86059		
ÖSDÖKİD alt boyutu	Eğitim	104	9.0096	2.54091	-.605	.546
	Diğer	54	9.2778	2.82453		
Ölçeğin tümü	Eğitim	104	57.6346	17.18436	-1.645	.102
	Diğer	54	62.6481	19.94063		

p>.05

Tablo 13'e bakıldığında okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerin öğretmenlerinin mezun oldukları okul değişkenine göre yapılan bağımsız gruplar için t testi analizi sonuçlarına göre ölçeğin tümü, öğrencinin çevresini olumsuz etkileyen istenmeyen davranışlar ve öğrencinin sosyal-duygusal özelliklerinden kaynaklanan istenmeyen davranışlar alt boyutunda istatistiki olarak p<.05 düzeyinde anlamlı bir farklılık görülmemektedir, Ancak öğretim sürecini aksatan istenmeyen davranışlar alt boyutunda eğitim fakültesi dışında bir okuldan mezun olan öğretmenler lehine istatistiki olarak p>.05 düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu bulguya göre eğitim fakültesi dışında bir okuldan mezun olan öğretmenlerin eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenlere göre ÖSAİD alt boyutundaki istenmeyen davranışları okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerde daha çok gördükleri söylenebilir.

Tablo 14. *Okulöncesi Eğitimi Alan Öğrencilerin Öğretmenlerinin Daha Önce Birinci Sınıf Okutma Değişkenine İlişkin t Testi Analiz Sonucu*

	1. Sınıf	n	$\bar{X}$	Ss	t	p
ÖEİD alt boyutu	1	125	6.7280	2.60389	-.668	.505
	2	33	7.0606	2.29046		
ÖKÖKİD alt boyutu	1	125	8.9360	3.20721	-1.216	.226
	2	33	9.7273	3.74393		
ÖÖSKEİD alt boyutu	1	125	10.3280	3.86626	-.758	.450
	2	33	10.9091	4.11828		
ÖÇZVİD alt boyutu	1	125	16.8880	6.00835	-.176	.861
	2	31	17.0968	5.49154		
Ölçeğin tümü	1	125	42.8800	12.88635	-.715	.476
	2	33	44.6970	13.36854		

Tablo 14 incelendiğinde okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin öğretmenlerinin daha önce birinci sınıf okutma değişkenine göre yapılan bağımsız gruplar için t testi analizi sonuçlarına göre ölçeğin tümü ve 4 alt boyutunda istatistiki olarak $p < .05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Yani araştırmaya katılan 1. sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin okul öncesi eğitimi almayan öğrencilere göre istenmeyen davranış gösterme durumlarına ilişkin görüşlerinin daha önce birinci sınıf okutma durumlarına göre farklılaşmadığı söylenebilir.

Tablo 15. *Okulöncesi Eğitimi Almayan Öğrencilerin Öğretmenlerinin Daha Önce Birinci Sınıf Okutma Değişkenine İlişkin t Testi Analiz Sonucu*

	1. Sınıf	n	$\bar{X}$	Ss	t	p
ÖÇOEİD alt boyutu	1	120	25.5417	9.26174	-.441	.660
	2	33	26.3333	8.63013		
ÖSAİD alt boyutu	1	124	24.7419	8.28150	.065	.948
	2	33	24.6364	8.40691		
ÖSDÖKİD alt boyutu	1	125	9.2160	2.66272	1.066	.288
	2	33	8.6667	2.52075		
Ölçeğin tümü	1	125	59.2720	18.45455	-.102	.919
	2	33	59.6364	17.80944		

Tablo 15'e göre okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerin öğretmenlerinin daha önce birinci sınıf okutma değişkenine göre yapılan bağımsız gruplar için t testi analizi sonuçlarına göre ölçeğin tümü ve 3 alt boyutunda istatistiki olarak $p < .05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bu bulguya dayanarak araştırmaya katılan 1. sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerin okul öncesi eğitimi alan öğrencilere göre istenmeyen davranış gösterme durumlarına ilişkin görüşlerinin daha önce birinci sınıf okutma durumlarına göre farklılaşmadığı ileri sürülebilir.

Tablo 16. *Okulöncesi Eğitimi Alan Öğrencilerin Öğretmenlerinin Kıdem Değişkenine İlişkin ANOVA Analizi Sonucu*

	Kıdem	n	$\bar{X}$	Ss	F	p
ÖEİD alt boyutu	1	35	6.6571	2.61155	.725	.486
	2	93	6.6882	2.50642		
	3	30	7.3000	2.57508		
	Toplam	158	6.7975	2.53827		
ÖKÖKİD alt boyutu	1	35	8.7429	3.60019	3.890	.022* 1→3 2→3
	2	93	8.7527	2.91792		
	3	30	10.6000	3.86496		
	Toplam	158	9.1013	3.32945		

Tablo 16. (devamı)

ÖÖSKEİD	1	35	10.9714	4.01091		
alt boyutu	2	93	10.0753	3.66901	1.033	.358
	3	30	11.0000	4.50287		
Toplam		158	10.4494	3.91396		
ÖÇZVİD	1	35	15.9143	5.96249		
alt boyutu	2	92	16.8587	5.62682	1.411	.247
	3	29	18.3793	6.53241		
Toplam		156	16.9295	5.89271		
Ölçeğin tümü	1	35	42.2857	11.78377		
	2	93	42.4086	12.37919	1.581	.209
	3	30	47.0333	15.59063		
Toplam		158	43.2595	12.96648		

p>.05

Tablo 16'ya bakıldığında okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin öğretmenlerinin kıdem değişkenine göre yapılan ANOVA analizi sonuçlarına göre ölçeğin tümü, öğretimi engelleyen istenmeyen davranışlar, öğrencinin öğretim sürecine katılmasını engelleyen istenmeyen davranışlar ve öğrencinin çevresine zarar veren istenmeyen davranışlar alt boyutlarında istatistiki olarak $p<.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık görülmemektedir, Ancak ÖKÖKİD alt boyutunda 2-11 yıl ve 12-20 yıl ile 21-40 yıl kıdeme sahip olanlar arasında kıdemi 21-40 yıl olan öğretmenler lehine istatistiki olarak $p>.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık vardır. Bu bulguya dayanarak 21-40 yıl arası kıdeme sahip olan 1. sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin okul öncesi eğitimi almayan öğrencilere göre öğrencinin kişisel özelliklerinden kaynaklanan istenmeyen davranışlar alt boyutundaki istenmeyen davranışları gösterme durumlarına daha çok şahit oldukları söylenebilir.

Tablo 17. Okulöncesi Eğitimi Almayan Öğrencilerin Öğretmenlerinin Kıdem Değişkenine İlişkin ANOVA Analizi Sonucu

	Kıdem	n	$\bar{X}$	Ss	F	p
ÖÇOEİD	1	35	23.7429	7.60164		
alt boyutu	2	89	25.6404	9.55873	2.028	.135
	3	29	28.3103	9.00438		
Toplam		153	25.7124	9.10731		
ÖSAİD alt boyutu	1	34	23.0294	6.83789		
	2	93	24.7419	8.59841	1.463	.235
	3	30	26.5667	8.61708		
Toplam		157	24.7197	8.28099		
ÖSDÖKİD	1	35	9.4000	2.32885		
alt boyutu	2	93	9.0108	2.76033	.287	.751
	3	30	9.0333	2.63247		
Toplam		158	9.1013	2.63535		

Tablo 17. (devamı)

Ölçeğin	1	35	56.3143	14.30296		
tümü	2	93	59.1183	19.24321	1.308	.273
	3	30	63.6000	19.02013		
Toplam		158	59.3481	18.26623		

Tablo 17 incelendiğinde okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerin öğretmenlerinin kıdem değişkenine göre yapılan ANOVA analizi sonuçlarına göre ölçeğin tümü ve 3 alt boyutlarında istatistiki olarak $p < .05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Yani kıdem değişkenine göre 1. sınıf öğretmenlerinin görüşlerinde okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerin okul öncesi eğitimi alan öğrencilere göre istenmeyen davranış gösterme durumlarında farklılık olmadığı söylenebilir.

Nitel Bulgular

1. sınıf okutan sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre okul öncesi eğitimi alan öğrencilerde en çok karşılaşılan istenmeyen davranışlara yönelik bulgular.

Görüşmelerde elde edilen nitel verilere göre; görüşmeye katılanların tümü ($n=10$) okul öncesi eğitim alan öğrencilerin sınıfta istenmeyen davranış göstermelerine dair görüş bildirmişlerdir. Bu görüşlere göre okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin sınıfta gösterdikleri istenmeyen davranışların dağılımı Tablo 18’de sunulmuştur:

Tablo 18. Okul Öncesi Eğitimi Alan Öğrencilerde En Çok Görülen İstenmeyen Davranışlar

S.N.	En çok karşılaşılan istenmeyen davranışlar	f
1	Sınıfta izinsiz dolaşma (Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö9)	5
2	Baskın rol oynama (Ö1, Ö6, Ö9)	3
3	Sürekli konuşma (Ö4, Ö5, Ö9)	3
4	Uyum sorunu (Ö4, Ö8, Ö9)	3
5	Oyun oynama isteği (Ö5, Ö7, Ö8)	3
6	Rahat davranışlar sergileme (Ö3, Ö9)	2
7	Parmak kaldırmadan konuşma (Ö2, Ö9)	2
8	O. Ö. Eğitimde yaptıkları etkinlikleri yapma isteği (Ö4, Ö8)	2
9	Sınıfa oyuncak getirme isteği (Ö7, Ö8)	2
10	Arkadaşlarını küçük görme (Ö1, Ö10)	2
11	Kalemi yanlış tutma alışkanlığı (Ö8)	1
12	Öğretmen görevi açıklamadan yapma (Ö1)	1
13	İki öğretmeni karşılaştırma (Ö4)	1
14	Sınıfa giriş- çıkış kuralına uymama (Ö2)	1
15	Öğretmeni anne gibi görme (Ö5)	1
16	Gereksiz özgüven (Ö4)	1
17	Şımarıklık (Ö9)	1
18	Hep bir ağızdan konuşma (Ö2)	1
19	Öğretmene dokunma (Ö4)	1
20	Okulda ve çevresinde gezinme (Ö10)	1

(*Ö; Kodlanmış Öğretmen)

Görüşmeye katılan 5 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimi alan öğrencilerde sınıfta izinsiz dolaşma istenmeyen davranışının gözlemlendiğini belirtmişlerdir. Görüşlerden bazıları şöyledir:

Ö2: “... Sınıfta izin almadan dolaşma davranışları sergileyebiliyor. ...”

Ö5: “... Dur bilmez. Sürekli kalkar, oturur. ...”

Ö9: “... Ders esnasında sürekli hareket ediyorlar. ...”

Görüşmeye katılan 3 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin sınıfta baskın rol oynadığını belirtmişlerdir. Görüşlerden bazıları şöyledir;

Ö1: “... Diğer öğrencilere göre sınıfı daha erkenden kabullendikleri için diğer öğrencilere biraz baskı şeklinde ya da onları pasifize etme şeklinde bir durum ortaya çıkıyor...

... Yani anasınıfı gören çocuklar biraz daha baskın durumda oluyorlar. Biraz daha hâkim durumda oluyorlar. ...”

Ö6: “... Diğer taraftan öbürleri baskın çıkıyor (okul öncesi eğitim alan çocuklar). Onu (okul öncesi eğitim almayan çocukları) sindiriyor. ...”

Ö9: “... Biz anasınıfına gittik siz gitmediniz böyle şeylerde var. Böyle kendilerini üstün görüyorlar... ... Biz bunları yaptık siz yapmadınız, biz şurayı biliyoruz, ben 20’ye kadar sayıyorum sen sayamıyorsun. Kendilerinde bir üstünlük psikolojisi var. Bu da sınıfta böyle her şeyi ben yaparım, ben üstünüm havasına sokuyor çocuğu...”

Görüşmeye katılan 3 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimi alan öğrencilerde sürekli konuşma davranışının gözlemlendiğini belirtmişlerdir. Görüşler şöyledir;

Ö4: “... Hem çocuk bir topluma girmiş, okul denilen bir sistemin içinde olmuş. Ama sus bilmez, dur bilmez. ...”

Ö5: “... Ben çocuklara soru sordum. Yani size okul öncesinde bu eğitim verilmedi mi, diye. Onlar bana bizde susma kuralı yoktu. Benim en çok mustarip olduğum konu buydu. Yani susma, dersi dinlemeyi öğretmemişler... ... Ama en çok istenmeyen davranış susmamalarıydı. Yani beni böyle bir anne yerine koyup böyle her akıllarına geleni bana söylemeleri idi. Benim en çok karşılaştığım sorun buydu. Susturamamak yani. ...”

Ö9: “... Arkadaşlarıyla birlikte konuşmalar...”

Görüşmeye katılan 3 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimi alan öğrencilerde sürekli oyun oynama isteği davranışıyla karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Bu görüşler şöyledir;

Ö5: “... Sürekli oyun hevesi aşılanmıştı onlara. ...”

Ö7: “... Çocuklar çok oyun oynadıkları için anaokulunu oyun yeri olarak görüyorlar, haklılar da bir yerde. Sınıfa da geldiklerinde hep oyun oynamak istiyorlar. Bir ders yapsanız ertesi ders oyun istiyorlar. ...”

Ö8: “... Oyun istiyorlar. ... Oyun saatimiz neden yok. ...”

Görüşmeye katılan 2 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin sınıfta rahat davranışlar sergilediklerini belirtmişlerdir. Buna yönelik görüşler aşağıdadır;

Ö3: “... İstenmeyen davranış anasınıfında biraz daha rahatlar. 1. sınıf hemen birinci ayda yazmaya başlayınca o düzene hemen alışamıyorlar. ...”

Ö9: “... Öncelikle okul öncesi ortamından ilkokul ortamına geldiklerinden dolayı sanki okul öncesi ortamının devamı gibi zannederek okul öncesi ortamında daha rahatlar ya ilkokul

ortamında aynı o ortamın rahatlığını bekliyor çocuklar. Bundan dolayı ilk etapta çok lakayt davranışlar sergiliyorlar. ...”

Görüşmeye katılan 2 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimi alan öğrencilerde en çok görülen istenmeyen davranışlardan birinin parmak kaldırmadan konuşma olduğunu ifade etmişlerdir. Görüşler şöyledir;

Ö2: “... En çok parmak kaldırma konusunda sıkıntı yaşıyorlar. Parmak kaldırmadan konuşuyorlar. ...”

Ö9: “... Konuşmalara girerken parmak kaldırmadan direkt konuşmalar. ...”

Görüşmeye katılan 2 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin okul öncesi eğitimde yaptıkları etkinlikleri yapma isteğinde bulundukları hakkında görüş belirtmişlerdir. Görüşler şöyledir;

Ö4: “... ‘Biz neden faaliyet yapmıyoruz, kesmiyoruz, herhangi bir afiş yapmıyoruz.’ İki ders geçiyor üçüncü ders ‘öğretmenim ne zaman kesme başlayacağız’ veya öğretmenin yaptığı köşelere bakıp ‘onları biz yapmayacak mıydık ki’ öyle şeyler. ...”

Ö8: “...Tabii şimdi akıllı tahtalar var ama önceden bundan birkaç sene öncesinde ‘televizyonumuz niye yok, oyun saatimiz neden yok, oyuncak getirelim mi?’ ...”

Yukarıdaki görüşlere göre öğrencilerin anasınıfında edindikleri ve alıştıkları düşünülen bazı davranışların ilkokul 1. sınıf öğretmenlerine göre istenmeyen davranışlar olarak kabul edildiği söylenebilir. Bu davranışlardan izinsiz dolaşma, baskın rol oynama, sürekli konuşma, uyum sorunu, oyun oynama isteği, rahat davranışlar sergileme, parmak kaldırmadan konuşma, okul öncesi eğitimde yaptıkları etkinlikleri yapma isteği, sınıfa oyuncak getirme isteği ve arkadaşlarını küçük görme en çok karşılaşılan istenmeyen davranışlardır. Bu davranışlara göre daha az görülen istenmeyen davranışlar ise kalemi yanlış tutma alışkanlığı, öğretmen görevi açıklamadan yapma, iki öğretmeni karşılaştırma, sınıfa giriş-çıkış kuralına uymama, öğretmeni anne gibi görme, gereksiz özgüven, şımarıklık, hep bir ağızdan konuşma, öğretmene dokunma ve okul ve çevresinde gezinme istenmeyen davranışlarıdır.

Öğretmen görüşlerine göre okul öncesi eğitimi almayan çocuklarda en çok görülen istenmeyen davranışlara yönelik bulgular.

Görüşmeye katılan 10 sınıf öğretmeninden 7 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitim almayan öğrencilerin sınıfta gösterdikleri istenmeyen davranışlar hakkında görüş bildirmişlerdir. Bu görüşlerin dağılımı Tablo 19’da gösterilmiştir:

Tablo 19. *Okul Öncesi Eğitimi Almayan Öğrencilerde En Çok Görülen İstenmeyen Davranışlar*

S.N.	En çok karşılaşılan istenmeyen davranışlar	f
1	Yanlış tuvalet alışkanlığı (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö9)	6
2	Uyum sorunu (Ö1, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10)	5
3	Yanlış beslenme alışkanlığı (Ö1, Ö2, Ö6, Ö8)	4
4	Utangaçlık (Ö1, Ö3, Ö6)	3
5	Sınıf kurallarına uymama (Ö3, Ö8, Ö10)	3
6	Yanlış temizlik alışkanlığı (Ö2, Ö8)	2
7	Yanlış kalem tutma alışkanlığı (Ö3, Ö9)	2
8	Fiziksel gerilik (Ö3, Ö5)	2
9	Bilişsel gerilik (Ö3, Ö5)	2
10	Hazırbulunuşluk eksikliği (Ö8, Ö9)	2
11	Arkadaş ilişkilerinde zorluk (Ö1, Ö10)	2
12	Paylaşmama (Ö10)	1

Görüşmeye katılan 6 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerin yanlış tuvalet alışkanlığı ile ilgili sorunlar yaşadığını belirtmişlerdir. Görüşler şöyledir:

Ö1: "... Tuvalet konusu olsun (sorun yaşanıyor). ..."

Ö2: "... Tuvalet alışkanlığımı tuvalete gidip gelirken ... sıkıntılar yaşayabiliyor. ..."

Ö3: "... Tuvalet eğitiminde biraz daha diğerlerine göre gerideler. ..."

Ö4: "... Tuvalet eğitimi bile yok. Öyle çocuk geliyor ki bize. ..."

Ö6: "... Bir diğeri affedersiniz tuvalet ihtiyaçları. Burada mesela biz şahit olduk. Derste kendini ifade edemeyip altına kaçırınlar, büyük ve küçük abdestlerini yapanlar, böyle durumlarla karşılaştık. ..."

Ö9: "... Anne babadan ayrılmış tuvalete gidemiyor veya evde sadece gitmiş. Okul ortamında belki sınıfta altına kaçırmalar, altına yapmalar belki sınıfta sağlığına dikkat edemiyor, kusma ortamlarında bazen diğer arkadaşlarından da rencide edici şeyler görünce okuldan bile direkt kaçma, kopma oluyor. Bu çocukların alışmaları için hakikaten önceden anasınıfına gitmiş olsalar belki bunlar olmayacak diyebiliyoruz. ..."

Görüşmeye katılan 5 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimi almayan çocuklarda uyum sorunu gözlemlediklerini belirtmişlerdir. Görüşler şöyledir:

Ö1 “... En çok öğrencilerin okulu kabullenememesi, aileden ayrılmakta zorlanması en başta. Mutlaka 1. sınıflarda bir kaç tane öğrenci ağlar. Bunları okul ortamına alıştırmak bayağı bir zaman alıyor. Olumsuzluklar ortaya çıkıyor. ...”

Ö6: “... Almayanlarda en büyük karşılaştığım durum, çocuk uyum sağlayamıyor. ... İlk etapta uyum sağlayamıyorlar. ...”

Ö7: “...Onlar (okul öncesi eğitim almayan öğrenciler) biraz okula uyumda problem yaşadılar. Anneden ayrı kalmak, işte 5 saat 6 saat sınıfta oturmak tabii bu onları biraz korkuttu. Bence en büyük problem oydu. ...”

Ö9: “... Okul öncesi eğitim almayan öğrencilerin sıkıntıları ilk zaten alıştırma dönemleri diyorlar ya okula uyum süreci. İlkokuluna başladığı ortam 1. sınıf, eğer öğrenci okul öncesi eğitime gitmemişse bu öğrenci direkt gelip hemen yazı, hemen harf, hemen ses eğitimine geçtiğinden dolayı yeni bir ortam, yeni bir sınıf veya hiç görmediği bir sınıf. İlk defa anne baba kucagından ayrılmış. Anne babasından ayrılması çok zor oluyor. Bunu yaşayamamış, deneyememiş. ...”

Ö10: “... Bu tip öğrencilerde okula uyum sorunu yaşıyoruz. Öncelikle mesela ilk 1. sınıfa geldiği zaman okul ortamına alışamama, korkma, ağlama, öğretmene alışamama gibi davranışlar görebiliyoruz. ...”

Görüşmeye katılan 3 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimi almayan çocuklarda utangaçlık davranışının gözlemlendiğini belirtmişlerdir. Görüşler şöyledir:

Ö1: “... Anasınıfı (eğitimi) almayan öğrencilerde daha çok bu ortama yeni girdikleri için utangaçlık, sıkılma, ağlama, küsme, öğretmene bile küsüyor bu tür şeyler daha çok ön plana çıkıyor. ...”

Ö3: “... Kendini ifade etmede gerideler. ...”

Ö6: “... İçine kapanık şekilde, bir şey sorduğun zaman kafasını sallayarak, şunu yap dediğin zaman yapamam, cesaret gösteremiyor. ...”

Görüşmeye katılan 3 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerin sınıf kurallarına uymama davranışı sergilediğini bildirmişlerdir. Görüşler şöyledir:

Ö3: “... Almayanlarda kurallara olan itaatsizlik. Sınıf kurallarını beraber belirliyoruz ama okul öncesi eğitim alan öğrenciler belli kurallara uydukları için almayan öğrenciler o kuralları yadırgıyorlar. O kuralları benimsemeleri zaman alıyor. ...”

Ö8: “... En çok görülen işte kural tanımıyorlar, çok fazla. ...”

Ö10: “... Sınıf içerisinde kurallara uymada, kabullenmede zorluk yaşayabiliyoruz. ...”

Görüşmeye katılan 2 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerde hazırbulunuşluk eksikliğinden kaynaklanan istenmeyen davranışların görüldüğü hakkında görüş bildirmişlerdir. Görüşler şöyledir:

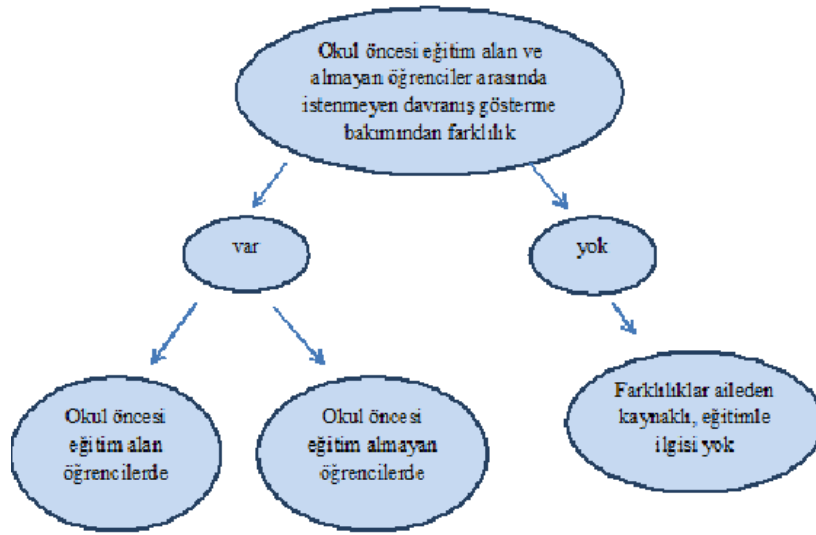
Ö8: “... Onlarda da mesela ilk başta gözlemim; bir renkleri bile tanımıyorlar... Mesela renkleri yani aylarımı aldı renkleri öğretmek... ... Aradaki fark işte renkleri tanımıyor hiçbir konuda tamamen ön bilgisi olmadan geliyor diyebilirim. O çocuklarda (okul öncesi eğitim alan öğrencilerde) mutlaka aşinalık var. Mesela bir sınıfı süslemekte diyelim. Sınıfı süslüyoruz. O çocuklar (okul öncesi eğitim alan öğrenciler) nereye neyi asacağımızı biliyor. Ama öbürleri (okul öncesi eğitim almayan öğrenciler) böyle öğretmenim nereye asayım diye bekliyor. ...”

Ö9: “... Aslında en çok beklediğim (davranış) derste kalem (tutma yetileri) gelişmemiş oluyor. Derste anasınıfında boya yapıyorlar, kalem kullanıyorlar, sayı sayma ortamlarından dersin alt yapısı oturmuş oluyor. Bu öğrencilerde (okul öncesi eğitim almayan öğrencilerde) bu eksik oluyor veya az oluyor ya da hiç olmuyor. Çocuk geliyor öğretmen direkt kalem verince ondan yazı yazmasını, sayı saymasını, boya yapmasını belli çizgileri geçmeden bazı şeyleri yapmasını bekliyor, makasla kesmesini yapıştırmasını bekliyor ama bu çocukta o gelişmemişse çok zorlanıyor ve biraz geriden geliyor. ...”

Katılımcıların cevapları incelendiğinde okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerde en çok karşılaşılan istenmeyen davranışların uyum sorunu, yanlış tuvalet alışkanlığı, utangaçlık, yanlış beslenme alışkanlığı ve sınıf kurallarına uymama olduğu görülmektedir. Bu davranışlara göre daha az görülen istenmeyen davranışlar ise yanlış temizlik alışkanlığı, yanlış kalem tutma alışkanlığı, fiziksel gerilik, bilişsel gerilik, hazırbulunuşluk eksikliği, arkadaş ilişkilerinde zorluk ve paylaşmama olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin görüşlerine göre okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrenciler arasında sınıfta istenmeyen davranış gösterme bakımından farklılık olup olmadığına yönelik bulgular.

Görüşmeye katılan 10 sınıf öğretmeninden 9 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrenciler arasında sınıfta istenmeyen davranış gösterme bakımından farklılık olup olmadığına dair görüş belirtmişlerdir. Bu görüşlere göre okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrenciler arasında istenmeyen davranış gösterme bakımından farklılık olduğu düşüncesi dikkat çekmektedir. Bu görüşlerin dağılımını gösteren model aşağıda verilmiştir:

Şekil 4. Okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrenciler arasında istenmeyen davranış gösterme bakımından farklılıklar

Görüşmeye katılan 10 sınıf öğretmeni 6 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin okul öncesi eğitim almayan öğrencilerden farklı olarak istenmeyen davranışlar gösterdiklerini belirtmişlerdir. Bu görüşlerin dağılımını gösteren tablo aşağıda verilmiştir:

Tablo 20. Okul Öncesi Eğitim Alan Öğrencilerin Okul Öncesi Eğitimi Almayan Öğrencilerden Farklı Olarak Gösterdikleri İstenmeyen Davranışlar

S. N.	İstenmeyen Davranışlar	f
1	Baskın olma (Ö1, Ö2, Ö7)	3
2	Yüksek sesle konuşma (Ö1)	1
3	Parmak kaldırmadan konuşma(Ö2)	1
4	Hep bir ağızdan konuşma (Ö2)	1
5	Kurallara uymama (Ö5)	1
6	Sürekli konuşma (Ö5)	1
7	Rahat davranma (Ö7)	1
8	Ben bilirim düşüncesi (Ö8)	1

Okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerden farklı olarak gösterdikleri istenmeyen davranışlar ile okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin en çok gösterdikleri istenmeyen davranış bulguları karşılaştırılarak, iki kısımda da yer alan baskın olma istenmeyen davranışı aşağıda ayrıca açıklanmamıştır.

Görüşmeye katılan 1 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimi alan öğrencilerde yüksek sesle konuşma istenmeyen davranışının gözlemlendiğini ifade etmiştir. Görüş şöyledir:

Ö1: "... Evet okul öncesi eğitim alanlar ise bunlardan çok daha rahat seslerini çıkarıyorlar. Hatta alışkanlıktan dolayı biraz daha yüksek sesle konuşuyorlar. Çünkü ortamı yaşamış görmüşler. ..."

Görüşmeye katılanlardan 1 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimi alan öğrencilerde hep bir ağızdan konuşma istenmeyen davranışının gözlemlendiğini ifade etmiştir. Görüş şöyledir:

Ö2: “... Anasınıfına gelen öğrenci parmak kaldırma konusunda, hep bir ağızdan konuşma konusunda olumsuzluk yaşıyor. ...”

Görüşmeye katılan 1 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimi alan öğrencilerde ben bilirim düşüncesine sahip istenmeyen davranışını ifade etmiştir. Görüş şöyledir:

Ö8: “... Mesela okul öncesi eğitim alan çocuklarda en çok hep ben, ben bilirim, ben ondan iyiyim, ben konuşayım o... ... Biz anasınıfına gitmişiz, biz biliyoruz, mesela ben çoğunda rastladım hadi gel sana tuvaleti göstereyim. Anasınıfı öğrencisi öbürüne mesela daha, sen bilmiyorsun gel ben seni bahçeye çıkarayım gibi. ...”

Katılımcıların görüşlerine göre okul öncesi eğitimi alan öğrencilerde daha önceden okul ortamını yaşama ve tanımanın verdiği bir etki olarak baskın olma, rahat davranma, ben bilirim düşüncesi istenmeyen davranışlarının görüldüğü belirtilmiştir. Aynı zamanda yüksek sesle konuşma, hep bir ağızdan konuşma, kurallara uymama ve sürekli konuşma davranışlarının da okul öncesi eğitimi alan öğrencilerde farklı olarak gözlemlendiği ifade edilmiştir.

Görüşmeye katılan 6 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerin okul öncesi eğitimi alan öğrencilerden farklı olarak istenmeyen davranışlar gösterdiklerini belirtmişlerdir. Bu görüşlerin dağılımını gösteren tablo aşağıda gösterilmiştir:

Tablo 21. *Okul Öncesi Eğitimi Almayan Öğrencilerin Okul Öncesi Eğitim Alan Öğrencilerden Farklı Olarak Gösterdikleri İstenmeyen Davranışlar*

S. N.	İstenmeyen Davranış	f
1	Çekingenlik (Ö1, Ö2, Ö7)	3
2	Yanlış temizlik alışkanlığı (Ö1, Ö2)	2
3	Sınıfta izinsiz dolaşma (Ö3, Ö6)	2
4	Kalemi doğru tutamama (Ö1)	1
5	Yanlış beslenme alışkanlığı (Ö2)	1
6	Arkadaşlarına zarar verme (Ö6)	1
7	Oyun oynama isteği (Ö10)	1

Görüşmeye katılan 3 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerde çekingenlik istenmeyen davranışının gözlemlendiğini ifade etmiştir. Görüşler şöyledir;

Ö1: “...Tahtaya çıkıp konuşmama, sessiz konuşma. Biri (okul öncesi eğitim alan öğrenci) rahatça gelip konuşurken öğretmenle, şunla, bunla diğeri (okul öncesi eğitim

almayan) kendini ifade edemiyor hatta lavabo ihtiyacı varsa onu utanıp söyleyemiyor. Tam zıt anlamda olumsuz davranışlar görülüyor. ...”

Ö2: “...Okul öncesi eğitim alan öğrenci biraz daha sınıfta aktif oluyor. Diğer çocukta bu durumda pasif duruma düşebiliyor. Yani onun aktifliği diğerini ezebiliyor. Okul öncesi eğitim almayan öğrenci kendini daha ezik, daha pasif hissedebiliyor, sınıfta. ...”

Ö7: “... Anasınıfına gitmeyenler biraz daha çekingendi. ...”

Görüşmeye katılan 2 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerde yanlış temizlik alışkanlığı istenmeyen davranışının gözlemlendiğini ifade etmişlerdir. Görüşler şöyledir;

Ö1: “... Mesela temizlik konusunda olsun, diş fırçalama konusunda olsun. Biri dişlerini fırçalarken, elini yıkarken, temizliğine dikkat ederken diğeri bunlardan uzak kalıyor. ...”

Ö2: “... Diğer çocuk (okul öncesi eğitim almayan öğrenciler) ise dediğim gibi beslenmesinde, temizlik alışkanlığında sıkıntı yaşıyor. ...”

Görüşmeye katılan 2 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerde sınıfta izinsiz dolaşma istenmeyen davranışının gözlemlendiğini ifade etmiştir. Görüş şöyledir;

Ö3: “... Hani farklı bir binaya giriyor çocuk. Dolayısıyla merak uyandırıyor ve gidiyorsun bakıyorsun başka sınıftan çıkıyor çocuk... ...Alanlarda (okul öncesi eğitim) bir sıkıntı yok ama almayanlar (okul öncesi eğitim) okulu merak ediyorlar. ...”

Ö6: “... Etrafta gezmek şeklinde ders ortamını da bozabiliyor. ...”

Yukarıdaki görüşlere göre okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerde çekingenlik, yanlış temizlik alışkanlığı, sınıfta izinsiz dolaşma, kalemi doğru tutamama, yanlış beslenme alışkanlığı, arkadaşlarına zarar verme ve oyun oynama isteği istenmeyen davranışları bulunmaktadır. Okul öncesi eğitimi almayan farklı ailelerden gelen çocukların olması ve daha önce okul ortamında bulunmamaları bu davranışların kaynağı olarak görüldüğü ifadelerde yer almaktadır.

Görüşmeye katılan 1 sınıf öğretmeni ise okul öncesi eğitimi alan öğrencilerde istenmeyen davranış gösterme açısından diğer öğrencilerden bir fark olmadığını belirterek, davranışlardaki farklılıkların aileden kaynaklandığını ifade etmiştir. Görüş aşağıda sunulmuştur;

Ö4: “ Yani çocuk problemlili çocuksa problemlili derken yani kendinde sorunları varsa anasınıfına da gitse değişmiyor... ... Ama öbür türlü aileden bir şey alan gelen çocuklar (davranışları olumlu), kişinin kendiyle alakalı bence...”

Öğretmenlerin görüşlerine göre öğrencilerin istenmeyen davranış göstermelerinde okul öncesi eğitimi almış olmalarının olumlu veya olumsuz etkilerinin olup olmadığına yönelik bulgular

Görüşmeye katılan 10 sınıf öğretmeninden 8 sınıf öğretmeni öğrencilerin istenmeyen davranış göstermelerinde okul öncesi eğitimi almış olmalarının olumlu veya olumsuz etkilerine dair görüş belirtmişlerdir. Okul öncesi eğitimin öğrencilerin davranışlarındaki olumlu etkilerinin dağılımı Tablo 22’de sunulmuştur:

Tablo 22. Okul Öncesi Eğitimi Almış Olmanın İstenmeyen Davranış Gösterme Bakımından Öğrenciler Üzerindeki Olumlu Etkileri

S. N.	Olumlu Etkiler	f
1	Kolay uyum sağlama (Ö3, Ö5, Ö7)	3
2	Derslerde başarılı olma (Ö3, Ö5, Ö6)	3
3	Hazırbulunuşluk (Ö2, Ö5)	2
4	Sağlıklı beslenme alışkanlığı (Ö2, Ö3)	2
5	Doğru temizlik alışkanlığı (Ö2, Ö8)	2
6	Özgüven (Ö2, Ö8)	2
7	İyi arkadaş ilişkileri (Ö3, Ö10)	2
8	Kurallara uyma (Ö3, Ö6)	2
9	Empati Kurma (Ö3)	1

Görüşmeye katılan 3 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin sınıf ve okul ortamına kolay uyum sağladıklarını ifade etmişlerdir. Görüşler şöyledir:

Ö3: “... Onların 1. sınıfa başlaması daha hızlı oluyor. Yani iki üç yıldır aynı düzende oldukları için 1. sınıfa uyum sağlıyorlar. ...”

Ö5: “... Okul fikrini çok çabuk benimsiyorlar. ...”

Ö7: “... Çocuklarım uyumluydu. ...”

Görüşmeye katılan 3 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin derslerde başarılı olma davranışı gösterdiklerini ifade etmişlerdir. Görüşler aşağıda sunulmuştur:

Ö2: “... Öğrenci daha başarılı oluyor. ...”

Ö5: “...Yani eğitim alanında vakit kaybetmiyoruz. Leb demeden leblebiyi anlıyor çoğu. Çünkü gerçekten eğer güzel bir eğitim verilmişse algıları çok farklı, hayal güçleri çok farklı gelişmiş oluyor. ...”

Ö6: “... Derslerinde başarılı olmaları %80 civarında diyelim. Diğerleri (okul öncesi eğitim almayan öğrenciler) ise davranışlarda mesela %30-20 davranışa dikkat etmediği gibi derslerinde de %40-50-30 civarında başarısız oluyorlar. Zeki olmalarına rağmen, zekâ seviyeleri aynı olmalarına rağmen. ...”

Görüşmeye katılan 2 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin hazırbulunuşluk yönünden uygun davranışlar gösterdiklerini ifade etmişlerdir. Görüşler şöyledir:

Ö2: “... Mesela öğrenci özellikle ders konusunda sayıları öğrenerek geliyor, renkleri öğrenerek geliyor. ...”

Ö5: “... El kasları geliştiği için orada vakit kaybetmiyoruz. Yani eğitim alanında vakit kaybetmiyoruz. ...”

Görüşmeye katılan 2 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimi alan çocukların sağlıklı beslenme alışkanlığı kazandığını gözlemlediğini ifade etmişlerdir. Görüşler şöyledir:

Ö2: “... Diğer alışkanlıkları işte beslenme alışkanlığı, temizlik alışkanlığı bunları öğrenerek geliyor. ...”

Ö3: “...1. sınıfta okul öncesi eğitimi alanların mesela beslenme alışkanlıkları daha güzel almayanlara göre. Onlar beslenme saatinde şu yenir bu yenmez, nerede ne yenir daha iyi anlıyorlar. Okul öncesi eğitim almayanlar cips yiyor, çikolata yiyor, kola içiyor ama eğitim alanlar anasınıfında öğretmenleri onlara zararlı içecekleri öğrettiği için zararlı yiyecekleri onları mümkün mertebe okula getirmiyorlar mesela. ...”

Görüşmeye katılan 2 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimi alan çocuklarda doğru temizlik alışkanlığının gözlemlendiğini ifade etmişlerdir. Görüşler şöyledir:

Ö2: “... Temizlik alışkanlığı bunları öğrenerek geliyor. ...”

Ö8: “... Lavaboya gidip elini yıkamayı bunları da biliyorlar. ...”

Görüşmeye katılan 2 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin özgüveninin yüksek olduğunu gözlemlediklerini ifade etmişlerdir. Görüşler şöyledir:

Ö2: “... Diğer çocuklardan (okul öncesi eğitim almayan öğrencilerden) önde başladığı için kendine güven geliyor. Kendine güvendiği için de öğrenci daha başarılı oluyor. ...”

Ö8: "... Ama özgüvenleri mükemmel. ..."

Görüşmeye katılan 2 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin iyi arkadaşlık ilişkilerinin olduğunu ifade etmişlerdir. Görüşler şöyledir:

Ö3: "... Alanlardaki olumlu davranışlar şunlar; arkadaşlarına saygı, empati bunları eğitim almayanlara göre daha iyi anlıyorlar. Ben bu arkadaşıma bir şey yaparsam ona zarar verir mi, işte ne bileyim saçını çekiyor, defterini çiziyor. Bunları genelde eğitim almayanlar yapıyor. Ama eğitim alanlar arkadaşlarına pek fazla zarar vermiyorlar. ..."

Ö10: "...Mesela okul öncesi eğitimi alarak gelmiş bir çocuk arkadaşlarına nasıl davranacağını bilerek geliyor az çok. Çünkü öğretmen bunu bir sene boyunca okul öncesinden geçmiş çocuk için söylüyorum artık bir sınıfı bitirmiş olarak geliyor. İstenmeyen davranışlar muhakkak ilk başlarda okul öncesinde de göstermiştir. Ama bize artık bu davranışları kabullenerek gelmiş bir çocuk var. ..."

Görüşmeye katılan 2 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimi alan öğrencilerde kurallara uyma davranışının gözlemlendiğini ifade etmişlerdir. Görüşler şöyledir:

Ö5: "... Olumlu davranışlar şu okul ve sınıf kurallarına çok çabuk adapte oluyorlar. ..."

Ö6: "... Mesela 100 üzerinden değerlendirirsek okul öncesi eğitim alan çocukların okul kurallarına uymaları %80 civarında diyelim. ..."

Katılımcıların görüşleri incelendiğinde okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin hazırbulunuşluk, kolay uyum sağlama, derslerde başarılı olma, sağlıklı beslenme alışkanlığı, doğru temizlik alışkanlığı, özgüven, iyi arkadaş ilişkileri, kurallara uyma ve empati kurma davranışları olumlu olarak görülmektedir. Okul öncesi eğitimi ortamında öğrencilere bu davranışların kazandırılmış olması, öğrencilerin daha önce okul öncesi eğitimi kurumunda yaşantılarının var olması bu olumlu davranışların kaynağı olarak görülebilmektedir.

Okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin davranışlarındaki olumsuz etkilerinin dağılımı Tablo 23'te verilmiştir:

Tablo 23. *Okul Öncesi Eğitimi Almış Olmanın İstenmeyen Davranış Gösterme Bakımından Öğrenciler Üzerindeki Olumsuz Etkileri*

S. N.	Olumsuz Etkiler	f
1	Parmak kaldırmama (Ö2)	1
2	Sınıfta Dolaşma (Ö2)	1
3	Serbest Davranma (Ö2)	1

Görüşmeye katılan 1 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin parmak kaldırmama, sınıfta dolaşma ve serbest davranma istenmeyen davranışı göstermelerini okul öncesi eğitimin olumsuz etkisi olarak ifade etmiştir. Görüş şöyledir:

Ö2: “... Ama dediğim gibi yani birkaç noktada sıkıntı yaşıyabiliyorlar, okul öncesi eğitim alan öğrenciler. Parmak kaldırma konusunda, sınıfta dolaşma, yani serbest davranma konusunda sıkıntı yaşıyabiliyorlar. ...”

Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Sınıfta İstenmeyen Davranışları Önlemek Adına Okul Öncesi Eğitime Yönelik Önerilere Yönelik Bulgular

Görüşmeye katılan 10 sınıf öğretmeninden 9 sınıf öğretmeni sınıfta istenmeyen davranışları önlemek adına okul öncesi eğitime yönelik önerilerde bulunmuşlardır. Bu görüşlerin dağılımı Tablo 24’te sunulmuştur:

Tablo 24. *İstenmeyen Davranışları Önlemek Adına Okul Öncesi Eğitime Yönelik Öneriler*

S. N.	Öneriler	f
1	Okul öncesi eğitim zorunlu olmalı (Ö1, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7)	5
2	İlkokula hazırlık eğitimi verilmeli (Ö3, Ö4, Ö7, Ö8, Ö10)	5
3	Okul öncesi eğitimde ses eğitimi verilmeli (Ö1)	1
4	İlkokul binasının öğrencilere tanıtılması (Ö3)	1
5	Okula başlama yaşı düzenlenmeli (Ö3)	1
6	Okul öncesi eğitim denetlenmeli (Ö4)	1
7	Okul öncesi öğretmenleri ilkokul müfredatını incelemeli (Ö1)	1
8	Sınıf kuralları öğrencilere benimsetilmeli (Ö4)	1
9	Okul öncesi eğitime erken yaşta başlanmalı (Ö5)	1
10	1. dönem oyun, 2. dönem ilkokula hazırlık eğitimi verilmeli (Ö7)	1
11	Etkinlik saatleri ilkokul ders saatleriyle uyumlu olmalı (Ö7)	1
13	Doğru ve özenli bilgi verilmeli (Ö8)	1
14	Fazla ödev verilmemeli (Ö10)	1
15	1. sınıf dersleri okul öncesi eğitimde verilmemeli (Ö10)	1
16	Okul öncesi eğitim programları düzenlenmeli (Ö6)	1
17	Okul öncesi eğitimde etkinlikler daha disiplinli planlanmalı (Ö2)	1

Görüşmeye katılan 5 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimin zorunlu olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Görüşler şöyledir:

Ö1: “... Bütün öğrenciler eğer anasınıfına giderse burada konuştuğumuz bütün olumsuzlukların büyük bir kısmı ortadan kalkmış olacak. Çünkü iki kesim farklı olunca problem asıl orada oluşuyor. Yani bir sınıfta bütün öğrencilerin kapasitesi, davranışı aynı

olduğu zaman orada hiç problem, sıkıntı olmuyor. Ama bir kısmı bilirken bir kısmı bilmezken biri davranışta, şunda, bunda problem yaşıyorsa orada asıl sıkıntı oluyor. Yani seviyelerinin farklı olmasında problem oluyor. Bu da ortadan kalkacaktır mutlaka. ...”

Ö3: “... Okul öncesi eğitim bence zorunlu olması lazım. ...”

Ö5: “...Okul öncesi eğitim Türkiye’nin vazgeçilmezi olması gerekiyor. Başka türlü eğitimi biz sıçratamayız gibi geliyor bana. ...”

Ö6: “... Mutlaka almaları gerekiyor. Okul öncesi eğitim bana sorulursa olmazsa olmazlardan birisi. ...”

Ö7: “... O çocuklar ne kadar erken yaşta sosyalleşirlerse, farklı insanlarla tanışıp, farklı ortamlarda bulunurlarsa gelecekte daha fikri açık insanlar olur diye düşünüyorum. Anasınıfına gitmelerinden yanayım. Orada sosyalleşmelerinden yanayım. ...”

Görüşmeye katılan 3 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimde ilkokula hazırlık eğitimi verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Görüşler şöyledir:

Ö3: “... 1. sınıfın okul öncesinin devamı olduğunu öğrencilere aktarmalılar. Çünkü buraya gelince geçen senekinin aynısını yapacaktınız gibi geliyor onlara hâlbuki burası farklı. Orada sadece oyun saati, yemek saati, masal saati. Ama biz burada hepsini yapamıyoruz aynı anda. Burada ikinci hafta el yazısına başlıyoruz. Onlar hemen ‘hocam oyun oynayalım, resim çizelim, şunu yapalım.’ 1. sınıfın eğitimin devamı olduğu ve oradaki durumun buradan biraz daha farklı olduğunu okul öncesinin son bir iki ayında öğretmenler öğrencilere tekrar ederlerse daha kolay uyum sağlarlar 1. sınıfa. ...”

Ö4: “... Okula hazırlık yönü. Yani topladık bu sınıfın içinde çocuklar vakit geçirsin değil. Eğer okula hazırlık babında olacaksa tabii ki öğretmen nasıl rahat ederse. Çocuk kural bilmiyor, işte tuvalet alışkanlığı yok, çocuk sırada oturmayı bilmiyor, sıkılıyor. ...”

Ö7: “... Anasınıfından bir okuma yazma bilerek gelen çocuk beklemiyorum, çizgi çalışması yapmasını beklemiyorum ama kalemi tutmayı öğrenmiş olsun yeter bana. Kalemi güzel tutsun gerisini ben yaptırırım. İşte matematikten sayılar 10’a kadar 20’ye kadar saymayı öğrense, renkler, mevsimler, günler, aylar bu kadar genel anlamda hani. ...”

Ö8: “... Bize hazır öğrenciler gönderin. Dediğim gibi konuşabilen, kendini ifade edebilen, sorgulayan, soran, her dediğime kafa sallamayan öğrenci istiyorum ben. Bana da ‘neden öğretmenim?’ diye sorsun. Bana da desin: ‘Siz bunu buraya niye yazdınız?’. ‘Tahtaya şunu çizdiniz ya öğretmenim neden çizdiniz?’ ...”

Görüşmeye katılan 1 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimi alan öğrencilere ilkokul binasının öğrencilere tanıtılması gerektiğini ifade etmiştir. Görüş şöyledir:

Ö3: "... Okul öncesi eğitimden ilkokula daha çok ziyaret yapabilirler. Çünkü burası farklı geliyor onlara. Anaokulları ufacık bir okul. Yani müstakil oluyorlar ama buraya geldikleri zaman kalabalık, uyum sağlamakta zorlanıyorlar. Büyükler onları eziyor. O yönden sıkıntılar oluyor. Okul öncesi eğitimde ona dikkat etmeleri lazım. Biraz daha buraya gelip, seneye buraya geleceksiniz, burası sizin okulunuz olacak, burası idare, üst katı var, alt katı var böyle bir şey olabilir. ..."

Görüşmeye katılan 1 sınıf öğretmeni okul öncesi öğretmenlerinin ilkokul müfredatını da incelemesi gerektiğini ifade etti. Görüş şöyledir:

Ö1: "... Şimdi anasınıfı öğretmenlerinin belli bir müfredatı var. Bizim müfredat biraz daha farklı. Yani okuma, yazma, matematik, hayat bilgisi. Onlar kendi müfredatlarını uygularken bizim müfredatı gözden geçirmiyorlar. Kendi müfredatlarıyla ilgileniyorlar. ..."

Görüşmeye katılan 1 sınıf öğretmeni okula başlama yaşının düzenlenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Görüş şöyledir:

Ö3: "... Yaş aralığının iyi ayarlanması lazım. Şimdi 66 aylıkta bire geliyor 69 aylıkta bire geliyor ikisi arasında çok büyük fark oluyor. Şimdi iki öğrenciyi ben sıraya oturtuyorum, aynı sıraya birinin ayakları yere değmiyor, birinin ayakları yere değiyor. Bu bir fiziksel gerilik. Çocuğun gereken yaşta başlaması lazım. Ne çok erken başlaması lazım, ne çok geç başlaması lazım. Bunu yaş aralığında iyi ayarlanması lazım. Anasınıfına iki sene de gidebilir, aynı sınıfı iki sene de okuyabilir. Ama yaş aralıklarının iyi ayarlanması lazım. Bunlar bizim için sıkıntı. Çocuk altına kaçırmasıyla ilgilenmek istemiyorum yani. Ben çocuğa hazır olmak istiyorum. Ama çocuk ufak başlayınca kendisinden 4-5 ay büyük öğrenciyle aynı yaşa gelemiyorlar. Sıkıntı çıkıyor. Bu konuda bu kaydı artık kim dinleyecekse o yetkililere önerim okul öncesiyle 1. sınıfın başlama yaşlarını başlama aylarını iyi belirlesinler. ..."

Görüşmeye katılan 1 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimi programlarının düzenlenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Görüş şöyledir:

Ö4: "... Bunun Türkiye’de çok ciddi bir biçimde ele alınıp ciddi programlar yapılması ve her yöreye göre çünkü her yörenin aile, çocuk, veli seviyesinin farklı olduğu düşünülürse, Türkiye coğrafyasındaki, bunlara göre düzgün, planlı, programlı eğitim-öğretim programı yapılarak çok ciddi bir şekilde çalışma yapıp bunu ona göre bir değerlendirme yapmak lazım. ..."

Görüşmeye katılan 1 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimi veren öğretmenlerin etkinlikleri daha disiplinli bir şekilde planlaması gerektiğini ifade etmiştir. Görüş şöyledir:

Ö2: “... Yani biraz daha disiplin konusuna yönelebilir öğretmenler. Yani daha çok serbest oyun, çocuk kendi başına oynasın, dolaşsın, serbest olarak istediği zaman konuşsun, istediği zaman sussun, istediği zaman istediği etkinliği yapsın şeklinde değil de bir disiplin halinde ilerleyebilir dersler. ...”

Katılımcıların görüşleri incelendiğinde özellikle farklı ailelerden gelen farklı yapı, alışkanlık ve davranışlara sahip öğrencilerin aynı sınıf ortamında zorluk yarattığı düşüncesinden dolayı okul öncesi eğitimin zorunlu olması gerektiği görüşü ön plana çıkmaktadır. Bir diğer önemli görülen öneri ise ilkokul müfredatının incelenerek ilkokula hazırlık eğitime yönelik etkinliklerin okul öncesi eğitimde verilmesi gerektiğidir. İlkokul binasının öğrencilere tanıtılması ve ilkokulda yapacakları etkinliklerin okul öncesi eğitimdekinden farklı olacağı da öğrencilere kavratılmalı görüşü dikkat çeken bir diğer öneridir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Nicel Bulgulara İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin sınıf öğretmenlerinin, bu öğrencilerin istenmeyen davranış gösterme durumlarında sınıf öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık olmadığı, aynı şekilde okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerin öğretmenlerinin bu öğrencilerin istenmeyen davranış gösterme durumlarında sınıf öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Cengin Ünüvar (2014) da çalışmasında benzer bir sonucuna ulaşarak ilköğrencilerinin sınıfta sergiledikleri istenmeyen davranışları gösterme sıklıklarını araştırdığı çalışmasında elde ettiği bulgulardan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre öğrencilerin davranış puanlarının farklılaşmadığını belirtmiştir. Kutlu (2006) ise çalışmasında farklı olarak öğretmenlerin cinsiyetlerine göre istenmeyen davranışların gözlenme sıklığının anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Öğretmenlerine saygı göstermemek ve devamsızlık yapmak istenmeyen davranışlarında erkek öğretmenler lehine anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin öğretmenlerinin bu öğrencilerin istenmeyen davranış gösterme durumlarında öğretmenlerin mezun oldukları okul değişkenine anlamlı bir farklılık bulunmazken, okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerin öğretmenlerinin bu öğrencilerin istenmeyen davranış gösterme durumlarında ÖÇOEİD ve ÖSDÖKİD alt boyutlarında anlamlı bir farklılık görülmemiş ancak ÖSAİD alt boyutunda eğitim fakültesi dışında bir okuldaki mezun olan öğretmenler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Daha açık bir ifadeyle dersle ilgili olmayan sorularla dersin akışını bozma, uygunsuz hareketler sergileme, sık sık devamsızlık yapma, ders araç- gereçlerini kasıtlı olarak getirmeme, ders araç- gereçlerini getirdikleri halde kasıtlı olarak kullanmama, öğretmenden sık sık yardım isteme, araç-gereçlerini kimseye paylaşmak istememe, dersin akışını bozacak şekilde öğretmen masasının etrafında toplanma ve sebepsiz yere parmak kaldırma istenmeyen davranışlarının okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerde eğitim fakültesi dışında bir okuldaki mezun olan öğretmenler lehine daha fazla gözlemlendiği sonucu elde edilmiştir.

Bu sonuca benzer olarak Kutlu (2006) çalışmasında öğrencilerin sınıflarda gösterdikleri istenmeyen davranışların görülme sıklığıyla öğretmenlerin mezun oldukları bölümler arasında anlamlı farklılık görülmediği sonucuna ulaşmıştır. Ancak öğretmenlerine saygı göstermemek, kırıncı ve küfürlü konuşmak, yalan söylemek, arkadaş ve okulun araç-gereçlerine zarar vermek ve arkadaşlarıyla kavga etmek istenmeyen davranışlarının eğitim enstitüsü ve eğitim fakültesi mezunu öğretmenler lehine anlamlı farklılık bulunduğu sonucuna ulaşmıştır.

Sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrencilerin istenmeyen davranış gösterme durumlarının sınıf öğretmenlerinin daha önce 1. sınıf okutma değişkenine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin öğretmenlerinin bu öğrencilerin istenmeyen davranış gösterme durumlarında öğretmenlerin kıdem değişkenine göre ÖKÖKİD alt boyutundaki istenmeyen davranışlar için 21-40 yıl arası kıdeme sahip olan öğretmenler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Yani 21-40 yıl arası kıdeme sahip olan sınıf öğretmenlerinin ÖKÖKİD alt boyutundaki istenmeyen davranışlarla sınıflarında daha fazla karşılaştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Başka bir deyişle dersin akışını bozacak şekilde öğretmenlerine aşırı sevgi gösterme, derste dikkat çekmeye çalışma, sınıfta gürültü yapma ve ders esnasında etkinlik yapma, sıralarını beklerken sabırsızlanma istenmeyen davranışlarının okul öncesi eğitim alan öğrencilerde 21-40 yıl arası kıdeme sahip olan öğretmenler lehine anlamlı farklılık olduğu sonucu elde edilmiştir. Okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerin öğretmenlerinin bu öğrencilerin istenmeyen davranış gösterme durumlarının öğretmenlerin kıdem değişkenine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Armağan (2010) çalışmasında öğrencilerin sınıf içi olumsuz davranışları alt boyutlarından arkadaşlara karşı olumsuz davranışlar düzeyleri, öğretmenlerin mesleki deneyimine göre anlamlı değiştiğini belirterek, mesleki deneyimi 6-10 yıl olan öğretmenlere göre öğrencilerin arkadaşlara karşı olumsuz davranışlar düzeyleri, mesleki deneyimi 1-5 yıl ve 26 yıl ve daha fazla olan öğretmenlere göre öğrencilerin arkadaşlara karşı olumsuz davranışlar düzeylerinden daha olumsuz bulunduğunu vurgulamıştır. Sınıf içi olumsuz davranışları alt boyutlarından öğretmenlere karşı olumsuz davranışlar, kendileri ile ilgili olumsuz davranışlar düzeylerinde ise, öğretmenlerin mesleki deneyimine göre anlamlı değişim göstermemiştir. Keyik (2014) ise farklı olarak istenmeyen davranışlarla daha çok 21-29 yıl kıdem aralığındaki öğretmenlerin karşılaştıkları sonucuna ulaşmıştır. Cengin Ünüvar (2014) öğrencilerin davranışlarının öğretmenlerin kıdemlerine göre farklılaştığını ve öğretmenlerin kıdemine göre öğrencilerin davranışlarının değiştiğini algıladığı sonucuna

ulaşmıştır. Bu sonuca göre kıdemi 1-2 yıl olan öğretmenlerin öğrencilerindeki davranış puanları 6-10 yıl, 11- 15 yıl ve 16-20 yıl olan öğretmenlerin öğrencilerine göre daha düşüktür. Kıdemi 11-15 olan öğretmenlerin öğrencilerinin davranış puanları kıdemi 3-5 ve 21 yıl üzeri olanlara göre daha yüksektir. Kutlu (2006) ise çalışmasında öğretmenlerin kıdemleri ile öğrencilerin istenmeyen davranışları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Ancak mazeretsiz devamsızlık yapmak istenmeyen davranışının gösterilmesinde kıdemi az olan öğretmenler lehine ve arkadaşları ile kavga etmek istenmeyen davranışının gösterilmesinde kıdemi fazla olan öğretmenler lehine anlamlı farklılık olduğu sonucu elde edilmiştir.

Nitel bulgulara ilişkin sonuçlar ve tartışma.

Katılımcıların görüşlerine göre okul öncesi eğitimi alan öğrencilerde okul öncesi eğitimi ortamının düzeni ve kuralların işleyişinden kaynaklı olduğu düşünülen, izinsiz dolaşma, sürekli konuşma, rahat davranışlar sergileme, parmak kaldırmadan konuşma, sınıfa giriş- çıkış kuralına uymama, hep bir ağızdan konuşma istenmeyen davranışları görülmüştür. Bu davranışların okul öncesi eğitimi kurumunun kendine özgü daha serbest ve çocuklar için daha özgür hareket edebilecekleri düşüncesiyle sunulan eğitim ortamından kaynaklandığı sonucu çıkarılabilir.

Karahancı (2013) çalışmasında bu görüşlere paralel olarak öğretmenlerin çoğunun sınıflarında en çok karşılaşılan düşük düzeyde istenmeyen öğrenci davranışının parmak kaldırmadan konuşmak olduğunu belirtmiştir. Ayrıca öğrencilerin arkasına dönerek konuşma davranışıyla da sık sık karşılaşıldığını belirtmiş ve izin almadan yerinden kalkma ya da izin almadan sırasından kalkma gibi davranışların da görüldüğünü ifade etmiştir. Ayrıca aynı anda konuşarak gürültü çıkarma, dersle ilgisiz bir konu hakkında yüksek sesle konuşma gibi davranışların da öğrencilerin öğretmenlerinin ve arkadaşlarının dikkatinin dağılmasına sebep olan düşük düzeyde istenmeyen davranışlar olduğu sonucuna ulaşmıştır. Kocabey (2008) ise araştırmasında 2005 ilköğretim programının uygulanması sırasında sınıf öğretmenlerinin sınıfta karşılaştıkları istenmeyen davranışları arasında sürekli konuşup diğer öğrencilere rahatsızlık vermek ve dersi aksatmaya sebep olacak şekilde kasten konuşmak bulgularına ulaşmıştır. Her iki çalışmada elde edilen istenmeyen davranışlara yönelik örneklerin bu çalışmada sunulan istenmeyen davranış örnekleriyle benzer olduğu sonucuna ulaşılabilir. Danaoğlu (2009) sınıf ve branş öğretmenlerinin 5. sınıflarda karşılaştıkları istenmeyen davranışları belirlemeye çalıştığı araştırmasında sınıf öğretmenlerinin en çok karşılaştıkları istenmeyen davranışların birbirleriyle konuşmak, ardından ise söz hakkı almadan konuşmak ve dersin akışını kasti bir şekilde bozmak olduğunu ifade etmiştir. Bir başka çalışmada

Keyik (2014) 1. sınıf öğretmenlerinin görüşlerine dayanarak en sık görülen istenmeyen davranışları arka sıraya dönme, birbirleriyle konuşma ve gereksiz yere parmak kaldırma şeklinde sıralamıştır. Gangal'ın (2013) çalışmasında önemli olarak vurguladığı istenmeyen davranışlardan biri olan sürekli konuşmak istenmeyen davranışı yukarıdaki araştırmaların bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Cengin Ünüvar (2014) araştırmasının sonucunda; sınıflarda problem davranışların az görüldüğünü vurgulayarak, ilkokulda görülen davranış problemleri arasında gereksiz konuşma, parmak kaldırmadan konuşma ve dolaşma istenmeyen davranışlarının olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Görüşmeye katılanlar çocukların okul öncesi eğitimde yaptıkları bazı etkinlikleri alışkanlık olarak devam ettirme isteğinden kaynaklanan; oyun oynama isteği, parmak kaldırmadan konuşma, okul öncesi eğitimde yaptıkları etkinlikleri yapma isteği, sınıfa oyuncak getirme isteği, kalemi yanlış tutma alışkanlığı ilkokulda istenmeyen davranış olarak dikkat çektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca okul öncesi eğitimi alan çocuklarda okul öncesi eğitimi ortamı ve ilkokul eğitim ortamının farklı olması, ders saatlerinin farklı olması ve etkinliklerin farklı olmasından kaynaklı olduğu düşünülen uyum sorunu istenmeyen davranışı yaşandığı görülmüştür.

Çocukların okul ortamına, etkinliklerine ilişkin önceden bilgi sahibi olması, dolayısıyla okul öncesi eğitim alan çocuklarda okul öncesi eğitimi almayan çocuklar üzerinde gösterdikleri baskın rol oynama, arkadaşlarını küçük görme, gereksiz özgüven, şımarıklık istenmeyen davranışları göze çarpmıştır. Neyişçi Karakaş (2005) araştırmasında bu bulguları destekler nitelikte sınıf öğretmenlerinin en çok karşılaştıkları istenmeyen davranışlardan birinin sürekli ön planda olmaya çalışma olduğunu vurgulamıştır. Aynı zamanda okul öncesi eğitimi alarak önceden bilgi sahibi olan çocuklarda öğretmen görevi açıklamadan yapma istenmeyen davranışı dikkat çekmektedir.

Görüşmeye katılan sınıf öğretmenlerine göre okul öncesi eğitimi alan çocuklarda iki öğretmeni karşılaştırma ve öğretmene dokunma istenmeyen davranışları görülmüştür. Bu durumun okul öncesi öğretmeni ve ilkokul öğretmenin davranışlarındaki farklılıklar dolayısıyla çocukların öğretmenleriyle olan iletişimlerinde de istenmeyen davranışlar olduğu ileri sürülebilir. Yani okul öncesi öğretmeni için öğrencinin normal karşılanan öğretmenine yaklaşımı, ilkokul öğretmeni tarafından istenmeyen davranış olarak değerlendiriliyor denilebilir. Yine daha önceden okul ortamını bilmenin verdiği rahatlıkla çocukların okulda ve çevresinde gezinme davranışı ilkokul ortamında istenmeyen davranış olarak görülmüş olabilir. Bu görüşlerle paralel bir çalışmada Yalman (2007) öğrencilerden aldığı verilerle hazırladığı çalışmasında okul öncesi eğitim kurumu ile ilköğretim birinci sınıf öğretmen

tutumlarının oldukça farklı olduğunu belirterek okul öncesi eğitim almış çocukların birinci sınıfın başında olduğu gibi sonunda da hala okul öncesi öğretmenini tercih etmekte olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Görüşmeye katılanlar okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerde en çok görülen istenmeyen davranışların yanlış tuvalet alışkanlığı, uyum sorunu, yanlış beslenme alışkanlığı, utangaçlık, sınıf kurallarına uymama, yanlış temizlik alışkanlığı, yanlış kalem tutma alışkanlığı, fiziksel gerilik, bilişsel gerilik, hazırbulunuşsuzluk, arkadaş ilişkilerinde zorluk ve paylaşmama olduğunu ifade etmişlerdir. Okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerde görülen istenmeyen davranışlarda ailenin verdiği yanlış eğitimden kaynaklı çocukların özbakım becerilerini yerine getirmede sorun yaşandığı söylenebilir. Okul öncesi eğitimin amaç ve kazanımları arasında yer alan sosyal, duygusal, bilişsel ve psikomotor gelişim alanlarına yönelik bazı becerilerde de çocukların istenen seviyede olmadığı ifade edilebilir. Bu bilgilere dayanarak okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerde görülen istenmeyen davranışların genellikle okul öncesi eğitimin kazandırmayı hedeflediği alanlarda olduğu söylenebilir. Farklı ailelerden gelen çocukların aynı şartlarda eğitime başlamasını hedefleyen okul öncesi eğitimle, özbakım becerilerinde istenmeyen davranış sergileyen çocukların da okul öncesi eğitimi almaları durumunda var olan istenmeyen davranışların en aza indirileceği öngörülebilir.

Ülkü (2007) araştırmasında benzer bir sonuç olarak çocukların okula başlarken en çok karşılaştıkları sorunun anne-babadan ayrılmak istememe olduğunu tespit etmiştir. Bu durumun okulöncesi eğitimi alan çocuklarda ilköğretimin ilk günlerinde sorun yaşama durumlarında azalma olduğu hatta hiçbir sorun yaşanmadığı sonucuna ulaşarak araştırmanın okul öncesi eğitimi almayan çocuklarda görülen uyum sorunu istenmeyen davranış bulgusunu desteklemektedir. Yazar (2014) da çalışmasında okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin okula kolay uyum sağladıklarını, okul öncesi eğitim almayanların ise özellikle ilk ay okula uyum sağlamada zorlandıklarını ifade etmiştir. Ercoşkun (2011) araştırmasında okul öncesi eğitimi almış öğrencilerin okula daha kolay uyum sağladıklarını bunun da sınıf yönetimi açısından öğretmene kolaylık sağladığını belirtmiştir.

Okul öncesi eğitimi almayan çocukların özellikle özbakım becerileri açısından istenmeyen davranışlara sahip oldukları bazı araştırmalarda da dikkat çekmektedir. Bu görüşleri destekleyen bir çalışmada Teke (2010) Anasınıfı Öğretim Programı'nın, 1. sınıf öğrencilerinin özbakım becerileri alanındaki davranışlarına etkisini şu şekilde yorumlamıştır; Ana sınıfı eğitimine düzenli olarak devam etmiş olan çocukların, temizlik kurallarını yerine getirdiği, dengeli ve düzenli bir beslenme alışkanlığının da kazanıldığı görülmüştür. El-yüz

yıkama alışkanlığı, eşyalarını temiz kullanma onların dikkat etmeden yaptıkları temel davranışlar olmaya başlamıştır. Bu yüzden ilköğretime başladıkları zaman temizliklerini sağlamak ve elbiselerini kendi başlarına giyip, çıkarmada zorluk yaşamadıkları; tuvalet gereksinimini karşılamada da yardıma ihtiyaç duymadıkları belirtilmiştir. Yazar (2014) birinci sınıf öğretmenlerinin görüşlerinde, okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin tuvalet gereksinimine yönelik işleri yardımsız yaptığı, beslenme için gerekli araç-gereçleri temizlik kurallarına uygun kullandığı davranışlarda okul öncesi eğitimi alanlar lehine olan %20'lik farklılığın dikkat çektiğini vurgulamıştır.

Okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerde görülen arkadaş ilişkilerinde zorluk, paylaşmama ve utangaçlık istenmeyen davranışları da dikkat çekicidir. Bu durumun öğrencinin daha önce yaşlılarıyla zaman geçirememiş olması ve sosyal hayat içinde bulunmamış olmasından kaynaklı olduğu düşünülebilir. Yazar (2014)'a göre, sınıf öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğunun okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin daha kolay arkadaşlık kurduklarını ve bu konuda daha uyumlu olduklarını belirtmeleri dikkat çekici sonuçlardan biridir. Ayrıca öğretmenlerden bazıları, okul öncesi eğitimi almayan çocukların daha çekingen olduklarını ve işbirliğinde problem yaşadıklarını belirttikleri ifade edilmiştir.

Okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrencilerin istenmeyen davranış gösterme durumlarında farklılığın var olduğunu katılımcıların çoğu belirtmiş ve bu konuda farklılığın olmadığına yönelik 1 görüş bildirilmiştir. Katılımcılara göre okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerden farklı olarak gösterdiği istenmeyen davranışlar; yüksek sesle konuşma, parmak kaldırmadan konuşma, hep bir ağızdan konuşma, kurallara uymama, sürekli konuşma ve rahat davranma istenmeyen davranışlarıdır. Bulgulara dayanarak okul öncesi eğitimi ortamında doğal ve olağan karşılanan bu davranışların ilkökul eğitim ortamında istenmeyen davranış olarak görüldüğü sonucu çıkarılabilir. Burada iki eğitim kademesi arasındaki sınıf ortamı ve sınıf kuralları farklılıkları arasında sonraki eğitim kademesi olan ilkökulum olumsuz yönde etkilendiği sonucuna varılabilir.

Görüşmeye katılanlara göre okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerden farklı olarak gösterdikleri istenmeyen davranışlardan bazıları; baskın olma ve ben bilirim düşüncesi istenmeyen davranışlarıdır. Bu davranışların daha önce okul ortamında bulunmuş, ilkökula hazır olan öğrencilerde görüldüğü belirtilmiştir. İlkokula gelen öğrencilerin hepsi okul öncesi eğitimi almadığı için bu davranışların öğrenciler arasında farklılık ortaya çıkardığı için istenmeyen davranış olarak görüldüğü söylenebilir.

Görüşmeye katılanlar, okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerin okul öncesi eğitimi alan öğrencilerden farklı olarak; çekingenlik, yanlış temizlik alışkanlığı, sınıfta izinsiz

dolaşma, kalemi doğru tutamama, yanlış beslenme alışkanlığı, arkadaşlarına zarar verme ve oyun oynama isteği istenmeyen davranışlarının görüldüğünü ifade etmişlerdir. Bu sonuçları destekleyen bir çalışmada Teke (2010) ana sınıfı öğretimi almış çocukların bedensel koordinasyon gerektiren davranışları daha kolay bir şekilde yaptıklarını, dolayısıyla 1. sınıfa başladıklarında daha az uyum sorunu çektiklerinin 1. sınıf öğretmenleri tarafından belirtildiğini vurgulayarak, el ve parmak kaslarını aktif bir şekilde kullandıklarından dolayı kalemi kavramalarının daha kolay olup, yazılarının daha düzenli olduğunu vurgulamıştır. Bir başka çalışmada Yazar (2014) okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin ilgili öğretmenlerin görüşlerine göre, kalem tutma becerilerinin geliştiği yönünde bir sonuca ulaşmıştır. Teke (2010) ayrıca anasınıfı eğitimi almış çocuklar sınıf içi ve sınıf dışında yapılan eğitsel faaliyetlerde (oyun, tiyatro, dramatizasyon vb.) daha aktif ve daha özgür davranışlar sergilediklerini belirterek, okul öncesi eğitim almayan öğrencilerin çekingenlik gösterdiklerine dair düşünceleri desteklemektedir.

Görüşmeye katılanlardan 1 sınıf öğretmeni ise okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrencilerin istenmeyen davranış gösterme açısından aralarında bir farklılık olmadığını ifade etmiştir. Bu açıklamayla ilgili olarak çocukların istenmeyen davranışlarının nedeni olarak aile faktörü göz önüne alınabilir.

Görüşmeye katılanlar çocukların okul öncesi eğitimi almış olmalarının olumlu etkilerinin olumsuz etkilerinden daha fazla olması elde edilen sonuçlardan biridir. Katılımcılar okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin sağlıklı beslenme alışkanlığı ve doğru temizlik alışkanlığı davranışlarını göstermelerinde okul öncesi eğitimin katkısı olduğunu ifade etmişlerdir. Okul öncesi eğitimin bir alanı olan özbakım becerilerini kazandırma, sonraki eğitim kademesinde çocuklar için olumlu davranışlar içerisinde düşünülmektedir. Görüşmeye katılanlara göre çocukların okul öncesi eğitimi almış olmaları özgüven, iyi arkadaş ilişkileri ve empati kurma davranışlarında olumlu yönde etki göstermiştir. Ailesinden ilk kez ayrılan çocuğun akranlarıyla bir arada olduğu, oyun oynadığı ve eşyalarını, oyuncaklarını paylaştığı bu ortam dolayısıyla öğrencinin bu davranışlarında olumlu yönde gelişime sebep olduğunu düşündürebilir. Katılımcılara göre okul öncesi eğitimi alan çocuklar kolay uyum sağlama, hazırbulunuşluk ve kurallara uyma davranışlarında olumlu yönde davranışlar sergilemektedir. Önceden bir eğitim ortamına girmiş, oradaki kurallara uymuş ve ilkokula hazırlık eğitimi görmüş olan çocukların bu davranışlarda olumlu etki göstermesinin kaçınılmaz olduğu sunucuna varılabilir.

Görüşmeye katılan 1 sınıf öğretmeni okul öncesi eğitimin istenmeyen davranış gösterme bakımından çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerini parmak kaldırmadan konuşma,

sınıfta dolaşma ve serbest davranma olarak örneklemiştir. Okul öncesi ve ilkokul eğitimi ortamları ve öğretmen davranışları açısından var olan farklılıkların bu davranışların gösterilmesine sebep olduğu söylenebilir. Bu örneklerle bir eğitim kademesinde olağan karşılanan davranışların bir sonraki eğitim kademesinde olmaması gereken davranışlar olarak karşılandığı söylenebilir.

Görüşmeye katılan sınıf öğretmenleri istenmeyen davranışları önlemek adına okul öncesi eğitime yönelik önerilerde bulunmuşlardır. Bu öneriler; okul öncesi eğitimi zorunlu olmalı, ilkokula hazırlık eğitimi verilmeli, okul öncesi eğitimde ses eğitimi verilmeli, ilkokul binası öğrencilere tanıtılmalı, ilkokulda yapacakları hakkında öğrencilere bilgi verilmeli, okula başlama yaşı düzenlenmeli, okul öncesi eğitim denetlenmeli, okul öncesi öğretmenleri ilkokul müfredatını incelemeli, sınıfı kuralları öğrencilere benimsetilmeli, okul öncesi eğitime erken yaşta başlanmalı, 1. dönem oyun 2. dönem ilkokula hazırlık eğitimi verilmeli, etkinlik saatleri ilkokul ders saatleriyle uyumlu olmalı, doğru ve özenli bilgi verilmeli, fazla ödev verilmemeli, 1. sınıf dersleri okul öncesi eğitimde verilmemeli, okula uyum eğitimi verilmeli, okul öncesi eğitim programları düzenlenmeli ve okul öncesi eğitimde etkinlikler daha düzenli planlanmalı şeklinde sıralanmıştır. Görüşler incelendiğinde ilkokul 1. sınıf öğretmenlerinin ilkokul binasını ve ilkokulda yapılan etkinlikleri tanıtmaları, ilkokula uyum eğitimi verilmesi önerileri okul öncesi eğitim içeriği ve fiziki yapısıyla ilkokul eğitimi içeriği ve fiziki yapısı arasındaki farklılıklardan doğan istenmeyen davranışları yok etmeye yönelik olduğu düşünülebilir. İlkokula hazırlık eğitimi verilmeli, fakat bu eğitimin içeriği düzenlenirken ilkokul müfredatından okul öncesi öğretmenlerinin haberdar olması gerektiği sonucuna ulaşılabilir. İlkokula hazırlık eğitimi verilirken çocuğun oyun oynama isteğinin de karşılanması için ilk dönem oyun ikinci dönem ilkokula hazırlığa yönelik eğitsel faaliyetler yapılmasının istendiği söylenebilir. Okul öncesi eğitimdeki etkinlik saatlerinin ilkokuldaki ders saatleriyle uyumlu olmasının istenmesinin çocukların ilkokula çok daha kolay uyum sağlamaları için olduğu düşünülebilir. Okul öncesi eğitimde verilen bilişsel alan etkinliklerinin çocuğa doğru bir şekilde kazandırılmasına daha fazla özen gösterilmesi önerilmektedir. Okul öncesi eğitimi programlarında düzenlemeler yapılması gerektiği ifade edilmiştir. Bu öneriler doğrultusunda okul öncesi eğitimde verilen akademik bilgilerin kazandırılmasının zorunlu görülmediği nasıl olsa ilkokulda öğrenecekler düşüncesiyle hareket edildiği sonucuna ulaşılabilir. Okul öncesi eğitimin zorunlu olması önerisi ağırlık kazanmaktadır. İlkokula başlayan çocukların sınıfta okul öncesi eğitim alan ve almayan olarak farklı davranışlar sergilemeleri, farklı hazırbulunuşluklarda olmalarının bu önerinin alt yapısında olduğu düşünülebilir.

Yalman (2007) da çalışmasında anasınıfı öğretmenlerinin anaokulu programı ile ilköğretim programının birbirinin devamı olması, yani birinci sınıf programının okul öncesi eğitim programına yakın olması gerektiğine inandıkları sonucuna ulaşmıştır. Anasınıfı öğretmenlerinin okulun ve sınıfın fiziksel koşullarının çocukların gelişimsel özelliklerine göre düzenlenmesi, birinci sınıfın fiziksel özelliklerinin anasınıflarına yakın olması konusunda daha olumlu görüş bildirdiklerini belirtmiştir. Okul öncesi eğitimin zorunlu hale gelmesini destekleyen sonuçlara ulaşan çalışmasında Yıldız (2013) okul öncesi eğitimin zorunlu hale gelmesiyle okul öncesi eğitiminden faydalanan çocuk sayısındaki artışa paralel olarak toplumdaki mutlu birey sayısının artacağı ve dışa dönük çocuklar yetişir ifadesine katılımcıların olumlu baktıklarını belirtmiştir. Yapıcı ve Ulu (2010)'nun çalışmasında 1. sınıf dersleri okul öncesi eğitimde verilmemeli önerisine destek olacak nitelikte, öğrencilerin ilk haftalarda yapılan çalışmaları basit buldukları ve bütün yılın bu etkinliklerle geçeceğini düşünerek okulu hafife aldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Çocuklarda bu düşüncenin sebebi olarak okul öncesi öğretmenlerinin programlarını kapsamayan okuma-yazma etkinliklerini öğretmiş olması düşünülerek, okul öncesi öğretmenlerinin 1. sınıf öğretmenlerinin yapacağı etkinliklere sadece ön hazırlık yapmalarının yeterli olduğu belirtilmiştir.

Bir başka açıdan yapılan araştırmada Pekdoğan (2017) sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitimden beklentilerini çocukların okula uyum, temel bilgi ve beceri, özbakım becerileri, okuma yazmaya hazırlık çalışmaları ve değerler eğitimi konularında olduklarını belirterek ilkokula hazırlık eğitimi verilmeli önerisini desteklemektedir. Ayrıca ilkokul öğretmenlerinin çoğunluğu yemeklerden önce ve sonra, tuvalete girmeden önce ve tuvaletten çıktıktan sonra, etkinliklerin öncesi ve sonrasında el yıkama becerisini; ilikleme, bağlama, fermuarını doğru çekme gibi becerilerini kazanması gerektiğini, çöplerini çöp kutusuna atmayı, düzenli olarak diş fırçalamayı, kendi eşyalarını ve sınıftaki eşyaları temiz bir şekilde kullanmayı, kendi işini kendi başına yapabilmeyi ve temizlik kurallarına uyabilmeyi öğrenmiş olarak ilkokula başlamaları gerektiğini belirtmiştir. Ülkü (2007) ise öğretmenlerin ilköğretime hazırlık aşamasında yaptıkları çalışmaların; anasınıfı öğretmenlerinde okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları, 1. sınıf öğretmenlerinde ise, çocukları okula alıştırmaya ve uyum çalışmaları olduğunu belirterek, okulöncesi öğretmenlerinin ilköğretime hazırlık kavramını okul olgunluğunun tüm alanlarıyla birlikte görmedikleri sonucunu ortaya çıkarmıştır. Yapıcı ve Ulu (2010) ise öğretmenlerin kendi öğretmenlik başarılarını okul öncesi öğretmenlerinin performansları ile bağlantılı buldukları izleniminin oluştuğu bilgisine ulaşmıştır. Bu açıdan, okul öncesi öğretmenlerinin ilköğretim 1. kademe öğretmenliğine karşı duyarlılığının artırılması, ilköğretim 1. kademe öğretmenlerinin de okul öncesi öğretmenliğine karşı duyarlılığının artırılması eğitim kalitesinin artırılmasında bir etken olarak düşünülebileceğini

belirtmiştir. Ancak, bunun gerçekleşebilmesi için, öğretmen yetiştiren kurumlarda, ders içeriklerinin ortak bir görüşle yeniden yapılandırılması, karşılıklı beklentilerine uygun bir tasarımın yapılması yararlı olabileceği önerisinde bulunmuştur.

Nicel ve nitel bulgulara ilişkin sonuçlar ve tartışma.

Araştırmanın nicel ve nitel sonuçları karşılaştırıldığında şu benzer sonuçlar ortaya çıkmıştır; nicel veri sonuçlarından olan okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin dersin akışını bozacak şekilde öğretmenine aşırı sevgi gösterme istenmeyen davranışının eğitim fakültesi dışında bir okuldaki mezun olan sınıf öğretmenleri lehine daha fazla gözlemlendiği sonucu, nitel veri sonucu olarak okul öncesi eğitimi alan öğrencilerde en çok görülen istenmeyen davranışlardan öğretmeni anne gibi görme ve öğretmene dokunma istenmeyen davranışlarıyla benzer olduğu söylenebilir.

Bir diğer benzer sonuç ise; nicel veri sonuçlarından olan okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin sınıfta gürültü yapma istenmeyen davranışının eğitim fakültesi dışında bir okuldaki mezun olan sınıf öğretmenleri lehine daha fazla gözlenmesi, nitel veri sonucu olarak okul öncesi eğitim alan öğrencilerde en çok görülen istenmeyen davranışlardan sürekli konuşma ve hep bir ağızdan konuşma istenmeyen davranışlarıyla benzer olduğu söylenebilir. Nitel veri sonuçlarından okul öncesi eğitim alan öğrencilerin okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerden farklı olarak gösterdikleri istenmeyen davranışlardan yüksek sesle konuşma, hep bir ağızdan konuşma ve sürekli konuşma istenmeyen davranışları da bu sonuçları desteklemektedir. Dikkat çeken diğer benzer sonuç ise, nicel veri sonuçlarından okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerin araç-gereçlerini kimseyle paylaşmak istememe istenmeyen davranışının eğitim fakültesi dışında bir okuldaki mezun olan öğretmenler lehine daha fazla gözlenmesi, nitel veri sonuçlarından okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerde en çok görülen istenmeyen davranışlardan paylaşmama istenmeyen davranışıyla örtüştüğü söylenebilir.

Öneriler

Uygulama sonuçlarına yönelik öneriler.

1. Okul Öncesi eğitimi yaş aralığına (5-6 yaş) sahip çocukların ilköğretim eğitiminde okul öncesi eğitimi almaları sağlanabilir.
2. Okul Öncesi eğitimi programının ilköğretim programının kazandırmayı hedeflediği amaçlara daha fazla hitap etmesi sağlanabilir.
3. Okul öncesi eğitimi alan çocuklara ilköğretim ortamını daha fazla tanıma fırsatı sağlanabilir.

4. Okul öncesi eğitimi sürecinde sınıf içi kuralların belirlenip, kuralların içselleştirilmesine daha fazla özen gösterilebilir.
5. Okul öncesi eğitimde ilkokula hazırlık amacıyla verilen bilgilerin doğru ve özenli olması sağlanabilir.
6. Okul öncesi öğretmenlerine yönelik istenmeyen davranış ve ilkokul eğitimi programı ile ilgili hizmetiçi eğitim düzenlenebilir.
7. Okul öncesi öğretmenlerinin fikirleri alınarak, ortak bir görüşle ortak bir sınıf yönetimi anlayışı oluşturularak, bu çerçevede sınıf yönetimi kurallarının işleyişi sağlanabilir.

Araştırmacılara yönelik öneriler.

1. Bu çalışmada okul öncesinde alışlagelen bazı davranışların ilkokul eğitiminde istenmeyen davranış olarak görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır. Bu yüzden okul öncesi eğitimde de istenmeyen davranışlara yönelik araştırmalar yapılabilir.
2. Bu araştırma Erzurum merkez ilçelerindeki ilkokullar ele alınarak yapılmıştır. Örneklem grubu daha geniş tutularak farklı bölgelerdeki okullarda okul öncesi eğitimi alan ve almayan çocukların istenmeyen davranış gösterme durumlarını incelemeye yönelik araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akçadağ, T. (2016). Sorun davranışların yönetimi. H. Kıran & K. Çelik (Edt.), *Etkili sınıf yönetimi* içinde (Geliştirilmiş 12. Baskı, ss.255-288). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Alkan, H. B. (2007). *İlköğretim öğretmenlerinin istenmeyen davranışlarla baş etme yöntemleri ve okulda şiddet* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 209342)
- Armağan, R. (2010). *Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin sınıf içi istenmeyen davranışlarıyla başa çıkma becerileri ve özel bir ilköğretim okulunda yapılan uygulama* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 303906)
- Balgalmış, E. (2017). Sınıf öğretmenlerinin istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı geliştirdikleri tutumlar. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 5(9), 532-546.
- Başar, H. (2005). *Sınıf yönetimi*. (Geliştirilmiş 12. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Başar, H. (2014). *Sınıf yönetimi*. (19. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bayrak, C. & Erişti, B. (2008). Sınıfta grup etkileşimi. Z. Kaya (Ed.), *Sınıf yönetimi* içinde (8. Baskı, ss. 211-233). Ankara: Pegem Akademi
- Bilgili, F. (2007). *İlköğretim 1. sınıfa yeni başlayan öğrencilere uygulanan eğitim-öğretime hazırlık çalışmalarının öğrenci, öğretmen ve veli görüşlerine göre değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 206435)
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. (16. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Can, E. & Baksi, O. (2014). Öğrencilerin sınıf içi tutum ve davranışlarının öğretmenlerin sınıf yönetimi başarısına etkisi. *Asya Öğretim Dergisi*. 2(1), 86-101.
- Cengin Ünüvar, G. (2014). *İlkokul öğrencilerinin sınıfta sergiledikleri istenmeyen davranışları gösterme sıklıkları ve bu davranışların ebeveyn tutumuyla ilişkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 378653)
- Charlton, T., & David, K. (2003). *Managing misbehaviours in the schools*. (2. Ed.). London and New York: Routledge.
- Che, L. (2012). How to deal with student misbehaviour in the classroom?. *Journal of Educational and Developmental Psychology*. 2(1), 143-150. doi:10.5539/jedp.v2n1p143
- Cinkılıç, H. (2009). *Okul öncesi eğitimin ilköğretim 1. sınıf öğrencilerinin okul olgunluğuna etkisinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 249733)
- Creswell, J. W. (2017). *Karma yöntem araştırmalarına giriş* (M. Sözbilir, çev. Ed.). Ankara: Pegem Akademi. (Çalışmanın orijinali 2014'te yayımlanmıştır.)
- Çayak, S. (2013). *Öğretmen-veli işbirliği ile ilköğretim 1. sınıf öğrencilerinin sınıf içindeki istenmeyen davranışları arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 358338)
- Çelik, N., & Daşcan, Ö. (2014). *Son değişikliklerle okul öncesi eğitim programı ve öğretmen klavuzu*. (2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

- Çetin, B. (2013). Sınıfta istenmeyen öğrenci davranışlarıyla ilgili sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*. 14(1), 255-269.
- Çetinkaya, A. (2012). *Okul öncesi eğitime 5-6 yaşlarında başlayan öğrenciler ile 3-4 yaşlarında başlayan öğrencilerin özbakım becerilerinin veli görüşlerine göre incelenmesi (Uşak ili örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 350141)
- Çubukçu, Z. & Girmen, P. (2008). Öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerine ilişkin görüşleri. *Bilgi Dergisi*. 44, 123-142.
- Danaoğlu, G. (2009). *Sınıf ve branş öğretmenlerinin ilköğretim 5. sınıflarda karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve bu davranışlarla baş etme stratejileri* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 241478)
- Dalkılıç, N. M. (2014). *Okul öncesi eğitime devam eden çocukların kişiler arası problem çözme becerileri ile sosyal duygusal uyumlarının karşılaştırılması* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 356659)
- Dilli, F. (2013). *60-72 aylık sosyal açıdan dezavantajlı çocuklar için hazırlanan ilköğretime hazırlık destek programının çocukların ilköğretime hazırbulunuşluluğuna etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 349949)
- Dündar Kırık, E. (2011). *Okul öncesi eğitimin ilköğretimdeki başarıya etkisine ilişkin öğretmen görüşleri (Diyarbakır İli Örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 289698)
- Ercoşkun, M. H. (2011). *Etkili sınıf yönetimi oluşturmada sınıf öğretmenlerinin yeni rollerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 301129)
- Ercoşkun M. H. & Ada Ş. (2013). Etkili sınıf yönetimi oluşturmada sınıf öğretmenlerinin yeni rollerinin nitel açısından incelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*. 4(1), 60-79.
- Erkan, S. (1992). Okul öncesi dönemden ilköğretime geçişte karşılaşılan problemler ve çözüm yolları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 8(8), 339-344.
- Erkuş, S. (2012). *Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programındaki değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 357634)
- Erol, Z. (2006). *Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi uygulamalarına ilişkin görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 187457)
- Fırat, M., Kabakçı Yurdakul, İ. & Ersoy, A. (2014). Bir eğitim teknolojisi araştırmasına dayalı olarak karma yöntem araştırması deneyimi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*. 2(1), 65-86. doi: 10.14689/issn.2148-2624.1.2s3m.
- Gangal, M. (2013). *Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışlarla başa çıkmaya yönelik uygulamaları ve sınıf yönetimi stratejileri hakkındaki inançlarının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 344504)

- Garner, P. (n. d.). *Challenging behaviour in the classroom, Learning to Cope*. http://documents.routledgeinteractive.s3.amazonaws.com/9781138787704/st/Challenging_Behaviour_in_the_Classroom.pdf
- Gökdoğan, G. (2007). *Sınıf yönetiminde istenmeyen öğrenci davranışlarının resmi ilköğretim okulları ve özel ilköğretim okullarında mukayeseli incelenmesi (Kayseri ili örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 211770)
- Gökkyer, N., & Doğan, B. (2016). İstenmeyen öğrenci davranışları ve nedenlerine ilişkin yönetici ve öğretmen görüşleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 26(1), 93-105.
- Gündüz, Y. (2001). *Öğretmenlerin sınıf yönetimindeki yeterlikleri* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 112806)
- Kale Karaaslan, Ü. (2012). *Okul öncesi eğitimin ve diğer değişkenlerin ilköğretim 1. sınıf öğrencilerinin duyguları tanıma ve ifade etme becerilerine etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 325888)
- Karahancı, E. (2013). *Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerinin düşük düzeyde istenmeyen davranışlarına yönelik tepkilerinin nitel bir analizi (Kars ili ilköğretim okulları örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 339067)
- Kayıkçı, M. (2013). *İlkokullarda sınıf öğretmenlerinin sınıf içinde karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve bu davranışlarla baş etme yolları (ödül ceza yöntemi)* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 454248)
- Kazu, H. (2007). Öğretmenlerin sınıfta istenmeyen davranışların önlenmesi ve değiştirilmesine yönelik stratejileri uygulama durumları. *Milli Eğitim Dergisi*, 175, 57-67.
- Keleş, Z. (2010). *İlköğretim okulları birinci kademe sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlarla baş etme yöntemleri* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 262392)
- Keyik, H. (2014). *İlkokul birinci sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin istenmeyen davranışlarıyla baş etmede kullandıkları sınıf yönetimi stratejileri* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 370249)
- Kılıçoğlu, C. (2015). *Sınıf içerisinde istenmeyen davranışlara karşı öğretmenlerin başedebilme yöntem ve teknikleri* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 408925)
- Kocabey, A. (2008). *2005 ilköğretim programlarının uygulanması sırasında sınıf öğretmenlerinin sınıfta karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 217074)
- Korkmaz, A. (2009). *İlköğretim okullarında sınıf öğretmenlerinin istenmeyen davranışları (Düzce İli Örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 241638)
- Korkmaz, İ. (2008). İstenmeyen davranışların önlenmesi. Z. Kaya(Ed.). *Sınıf yönetimi* (8. Baskı, ss. 287-311). Ankara: Pegem Akademi.

- Korkmaz, N. H., Korkmaz, F. & Özkaya, G. (2009). İlköğretim okullarındaki beden eğitimi öğretmenlerinin istenmeyen davranışlarla baş etme stratejilerinin incelenmesi (Bursa ili örneği). *İlköğretim Online*. 8(1), 119-128.
- Kök, M., Koçyiğit S., Tuğluk, M. N. & Bay, E. (2008). Okul öncesi dönem çocuklarında görülen sorunların öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*. 17, 82-93.
- Kunuk, M. (2015). *Okul öncesi eğitimin ilköğretim öğrencilerinin akademik başarılarına etkisi (Üsküdar örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 426159)
- Kutlu, E. (2006). *Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre sınıf yönetiminde davranış düzenleme sürecinin değerlendirilmesi (Kayseri ili örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 190427)
- Mertkan, Ş. (2015). *Karma araştırma tasarımı*. (1. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Mursal, E. (2005). *İlköğretim 1. kademe 5. sınıf öğrencilerinin sınıf içerisinde istenmeyen davranışlar göstermesine neden olan öğretmen davranışlarına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 188065)
- Neyişçi Karakaş, B. (2005). *İlköğretim birinci kademe öğrencilerinde gözlenen istenmeyen davranışlar ve öğretmenlerin bunlarla başa çıkma yöntemleri* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 187876)
- Ok, S. (2016). *Okul öncesi eğitimde anne babaların ve öğretmenlerin okul aile işbirliği hakkındaki görüşlerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 481890)
- Oktay, A. (2007). Kurum olarak ilköğretim. A. Oktay & Ö. Polat Unutkan (Edt.), *İlköğretim çağına genel bir bakış* (ss. 121-134). İstanbul: Morpa Yayıncılık.
- Oktay, A. (2013). Okul öncesi eğitim ve ilköğretimin çocuğun yaşamındaki yeri ve önemi. A. Oktay (Ed.), *İlköğretime hazırlık ve ilköğretim programları* (2. Baskı, ss. 1-20). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Öveç, Ö. (2012). *Okul öncesi eğitim alan 6 yaş çocuklarının bazı duyguları (sevgi, korku, mutluluk, üzüntü) resmetmelerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 320395)
- Özdemir, İ. E. (2011). Sınıf ortamında istenmeyen davranışlar ve yönetimi. M. Ç. Özdemir (Ed.), *Sınıf yönetimi*. (Geliştirilmiş 2. Baskı, ss. 76-77). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Öztürk, B. (2012). Sınıfta istenmeyen davranışların önlenmesi ve giderilmesi. E. Karip (Ed.) *Sınıf yönetimi*. (11. Baskı, ss. 150-151). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Pekdoğan, S. (2017). Sınıf öğretmenlerinin ilköğretime hazırlık sürecinde okul öncesi eğitimden beklentileri. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*. 31(2), 11-22.
- Polat, Ö. (2010). *Okul Öncesinde İlköğretime Hazırlık*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Polat, Ö. (2013). İlköğretime geçişte okul, öğretmen ve anne babalara düşen görevler. A. Oktay (Ed.), *İlköğretime hazırlık ve ilköğretim programları* (2. Baskı, ss.159-176). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Polat Unutkan, Ö. (2007). İlköğretim 1. sınıfa başlarken: çocuk-öğretmen ve anne baba. A. Oktay & Ö. P. Unutkan (Edt.), *İlköğretim çağına genel bir bakış* (ss. 27-40). İstanbul: Morpa Yayıncılık.
- Resmi Gazete (2019). <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/07/20190710-6.htm> adresinden edinilmiştir.
- Senemoğlu, N. (1994). Okul öncesi eğitim programı hangi yeterlikleri kazandırmalıdır? *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 10, 21-30.
- Sun, R. C. F., & Shek D. T. L. (2012). Classroom misbehavior in the eyes of students: a qualitative study. *The Scientific World Journal*. 1-8. doi:10.1100/2012/398482
- Şahin, O. (2005). *İlköğretim okulları 1. kademe 5. sınıf öğrencilerinin gösterdikleri istenmeyen davranışların görülme derecesi ve bu davranışlara ilişkin öğretmenlerin kullandıkları çözüm stratejileri (Bolu ili örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 188016)
- Şimşek, H. & Yıldırım, A. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (9. Baskı), Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Taşçı, N. (2016). *Okul öncesi eğitimin ilköğretim başarısına etkisi (Yozgat ili Akdağmadeni ilçesi örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 432579)
- Tavşancıl, E. (2010). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Teke, H. (2010). *Ana sınıfı öğretim programının ilköğretim 1. kademe 1. sınıf öğrencilerinin hazırbulunuşluk düzeylerine etkisinin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 264390)
- Turan, S. (2016). Sınıf yönetiminin temelleri. M, Şişman & S. Turan (Edt.), *Sınıf yönetimi* (13. Baskı, ss. 1-19). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Uyanık Balat, G., Şimşek, Z. & Akman, B. (2008). Okul öncesi eğitim alan çocukların davranış problemlerinin anne ve öğretmen değerlendirilmeleri açısından karşılaştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 34, 263-275.
- Uysal H., Akbaba Altun S., & Akgün E. (2010). Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların istenmeyen davranışları karşısında uyguladıkları stratejiler. *Elementary Education Online*, 9(3), 971- 979
- Ülkü, Ü. B. (2007). *Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların velileri ve öğretmenlerinin, çocukların okul olgunluğu hakkındaki görüşlerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 220656)
- Yağan Güder, S., Alabay, E. & Güner, E. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarında karşılaştıkları davranış problemleri ve kullandıkları stratejiler. *İlköğretim Online*, 17(1), 414-430.
- Yalman, D. (2007). *İlköğretim okulu yöneticilerinin, birinci sınıf öğretmenlerinin, ana sınıfı öğretmenlerinin ve okul öncesi eğitim almış birinci sınıf öğrencilerinin okul öncesi eğitimden ilköğretime geçişte yaşanan uyum sorunlarıyla ilgili görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 279861)

- Yapıcı, M. & Ulu, F. B. (2010). İlköğretim 1. sınıf öğretmenlerinin okul öncesi öğretmenlerinden beklentileri. *Kuramsal Eğitimbilim*, 3(1), 43-55.
- Yazar, A. (2013). *Okul öncesi eğitim programının ilkokula hazırlık açısından etkililiğinin incelenmesi* (Doktora Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 350089)
- Yener, P. (2014). *Okul öncesi eğitimi alan 60 ay ve üzeri çocukların sosyal beceri düzeyleri ile annelerinin çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 366255)
- Yıldırım, U. (2016). *Sınıf öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyi ile sınıf yönetimi arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 432605)
- Yıldız, B. (2006). *Sınıf öğretmenlerinin istenmeyen davranışlarda kullandıkları önleyici yaklaşımlar ve bu yaklaşımların etkililiğine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 190217)
- Yıldız, S. (2013). *Okul öncesi eğitimin zorunlu eğitim kapsamına alınmasına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 357577)
- Yiğit, B. (2016). Sınıfta disiplin ve öğrenci davranışının yönetimi. M, Şişman & S. Turan (Edt.), *Sınıf yönetimi içinde* (13. Baskı, ss. 77-95). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

EKLER

EK-1. Okul Öncesi Eğitimi Alan Öğrencilerin İstenmeyen Davranış Gösterme Durumları Ölçeği

Cinsiyetiniz	Kadın () Erkek ()	Mezun olduğunuz okul/Fakülte				
Öğretmenlikteki mesleki kıdeminiz		Mesleki yaşantınızda birinci sınıf okutma sayınız				
Bu konu ile ilgili görüşme yapmak isterseniz lütfen yan tarafa iletişim bilgilerinizi yazınız (telefon, e-posta)						
Aşağıdaki cümleleri okuyarak bu ifadelere katılma derecenizi okulöncesi eğitimi <u>ALAN</u> öğrencileriniz için yan taraftaki kısma işaretleyiniz.						
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
ÖÇZVİD	Derste bir şey yiyip, içerler.	①	②	③	④	⑤
	Sınıftaki eşyalara zarar verirler.	①	②	③	④	⑤
	Arkadaşlarına karşı hoşgörüsüz davranırlar (isim takma, aşağılama, dışlama vb.).	①	②	③	④	⑤
ÖÖSKEİD	Ders esnasında uyurlar.	①	②	③	④	⑤
	Derse geç kalırlar.	①	②	③	④	⑤
	Sebepsiz yere parmak kaldırırlar (öğretmenin ilgisini çekmek için vb.).	①	②	③	④	⑤
	Derste şarkı söylerler.	①	②	③	④	⑤
ÖKÖKİD	Dersin akışını bozacak şekilde öğretmenlerine aşırı sevgi gösterirler.	①	②	③	④	⑤
	Derste dikkat çekmeye çalışırlar.	①	②	③	④	⑤
	Sınıfta gürültü yaparlar.	①	②	③	④	⑤
	Ders esnasında etkinlik yapma sıralarını beklerken sabırsızlanırlar.	①	②	③	④	⑤
ÖEİD	Öğretmenlerine saygısız davranırlar.	①	②	③	④	⑤
	Uygunsuz hareketler sergilerler.	①	②	③	④	⑤
	Kendi temizliklerine özen göstermezler.	①	②	③	④	⑤
	Sırada uygun olmayacak şekilde otururlar.	①	②	③	④	⑤
	Ders akışını bozacak biçimde arkadaşlarını güldürmeye çalışırlar.	①	②	③	④	⑤
	Ders araç-gereçlerini kasıtlı olarak getirmezler.	①	②	③	④	⑤
	Ders araç- gereçlerini getirdikleri halde kasıtlı olarak kullanmazlar.	①	②	③	④	⑤
	Kendi paralarını ve eşyalarını israf ederler.	①	②	③	④	⑤

EK-2. Okul Öncesi Eğitim Almayan Öğrencilerin İstenmeyen Davranış Gösterme Durumları Ölçeği

Cinsiyetiniz	Kadın () Erkek ()	Mezun olduğunuz okul/Fakülte						
Öğretmenlikteki mesleki kıdeminiz		Mesleki yaşantınızda birinci sınıf okutma sayınız						
Bu konu ile ilgili görüşme yapmak isterseniz lütfen yan tarafa iletişim bilgilerinizi yazınız (telefon, e-posta)		:						
Aşağıdaki cümleleri okuyarak bu ifadelere katılma derecenizi okulöncesi eğitimi ve <u>ALMAYAN</u> öğrencileriniz için yan taraftaki kısma işaretleyiniz.			Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
ÖSDÖKİD	Ders esnasında dersle ilgisi olmayan şeylerle (oyun oynamak vb.) ilgilenirler.	①	②	③	④	⑤		
	Derste (hayal kurma, pencereden dışarıyı seyretme vb. nedenlerle) anlatılanlara odaklanamazlar.	①	②	③	④	⑤		
	Çekingen davranırlar (bir şey istemekten utanmak gibi.).	①	②	③	④	⑤		
ÖÇOEİD	Arkadaşlarının eşyalarına zarar verirler.	①	②	③	④	⑤		
	Arkadaşlarına karşı hoşgörüsüz davranırlar (isim takma, aşağılama, dışlama vb.).	①	②	③	④	⑤		
	Ders esnasında uyurlar.	①	②	③	④	⑤		
	Öğretmenin derse ilişkin isteklerini yerine getirmmezler (ödev, öneri vb.).	①	②	③	④	⑤		
	Gerçeği söylemezler.	①	②	③	④	⑤		
	Arkadaşlarına zarar verirler (sözlü saldırı, münakaşa vb.).	①	②	③	④	⑤		
	Ders akışını bozacak davranışlarda bulunurlar.	①	②	③	④	⑤		
	Kendilerine ait olmayan şeyleri izinsiz alırlar veya saklarlar.	①	②	③	④	⑤		
	Küfürlü veya argo konuşurlar.	①	②	③	④	⑤		
Öğretmenlerine saygısız davranırlar.	①	②	③	④	⑤			
ÖSAİD	Dersle ilgili olmayan sorularla dersin akışını bozarlar.	①	②	③	④	⑤		
	Uygunsuz hareketler sergilerler.	①	②	③	④	⑤		
	Sık sık devamsızlık yaparlar.	①	②	③	④	⑤		
	Ders araç-gereçlerini kasıtlı olarak getirmmezler.	①	②	③	④	⑤		
	Ders araç- gereçlerini getirdikleri halde kasıtlı olarak kullanmazlar.	①	②	③	④	⑤		
	Öğretmenden sık sık yardım isterler.	①	②	③	④	⑤		
	Araç- gereçlerini kimseyle paylaşmak istemezler.	①	②	③	④	⑤		
	Dersin akışını bozacak şekilde öğretmen masasının etrafında toplanırlar.	①	②	③	④	⑤		
	Sebepsiz yere parmak kaldırır (öğretmenin ilgisini çekmek için vb.).	①	②	③	④	⑤		

EK-3. Okul Öncesi Eğitimi Alan ve Almayan Çocukların İstenmeyen Davranış Gösterme Durumları Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Merhaba Değerli Hocam;

İlkokul 1. sınıf öğretmenlerinin görüşlerine dayanarak okul öncesi eğitimi alan ve almayan çocukların istenmeyen davranış gösterme durumlarının belirlenmesi üzerine bir araştırma yapmaktayım ve sizinle bu konu hakkında görüşmek istiyorum. Bu görüşmede amacım okul öncesi eğitimi alan ve almayan çocukların istenmeyen davranış gösterme durumları üzerine gözlem, düşünce ve önerilerinizi öğrenmektir. Araştırmanın sonuçlarının geçerli ve güvenilir olması için içtenlikle ve samimi cevap vermeniz son derecede önem arz etmektedir. Görüşme sürecinde söyleyecekleriniz gizli tutulacak, raporda katılımcıların isimleri kesinlikle belirtilmeyecektir. Görüşme izninizle ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınacaktır. İlginiz ve katılımınız için teşekkür ederim.

- 1) Okul öncesi eğitimi alan öğrencilerde en çok karşılaşılan istenmeyen davranışlar nelerdir, örneklerle anlatır mısınız?

Sonda: en çok görülden, en az görülene doğru

- 2) Okul öncesi eğitimi almayan öğrencilerde en çok karşılaşılan istenmeyen davranışlar nelerdir, örneklerle anlatır mısınız?

Sonda: en çok görülden, en az görülene doğru

- 3) Okul öncesi eğitimi alan öğrenciler ile almayan öğrenciler arasında sınıfta istenmeyen davranış gösterme bakımından farklılıklar var mıdır?
- 4) Çocukların istenmeyen davranışlar göstermelerinde okul öncesi eğitimi almış olmalarının olumlu veya olumsuz etkileri var mıdır, örneklerle anlatır mısınız?
- 5) Sınıfta istenmeyen davranışları önlemek adına okul öncesi eğitime yönelik önerileriniz var mıdır, anlatır mısınız?
- 6) Son olarak bu konu ile ilgili eklemek istediğiniz bir şey var mı?

EK-4. İzin Yazıları

T.C.
ERZURUM VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 36648235/605.01/5660605
Konu: Uygulama ve Tez Çalışma İzni

24.04.2017

DAĞITIM YERLERİNE

- İlgi: a) 06/04/2017 tarihli ve 17000106317 sayılı yazınız,
b) 06/04/2017 tarihli ve 17000105696 sayılı yazınız,
c) 11/04/2017 tarihli ve 745 sayılı yazınız,
d) 12/04/2017 tarihli ve 1700111300 sayılı yazınız.

İlgi (a,b,c,d) yazılar gereği, yazımız ekindeki araştırmacılarının, ilimiz okullarında araştırma yapma talepleri, Bakanlığımızın, 07/03/2012 tarihli ve 3616 (2012/13) sayılı genelgesi çerçevesinde incelenmiştir. Araştırmaların, ekte isimleri belirtilen okullarda, "Eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde ve komisyon kararında belirtilen veri toplama araçlarının kullanılarak" yapılmasına ilişkin, 21/04/2017 tarihli ve 5592344 Valilik Onay yazımız ekinde gönderilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Turan BAĞAÇLI
Vali a.
İl Milli Eğitim Müdür Yardımcısı

Ek: Onay ve Ekleri (13 Sayfa)

Dağıtım:

1-) Atatürk Üniversitesi Rektörlüğüne
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)
(Personel Daire Başkanlığı)

2-) Recep Tayyip ERDOĞAN Üniversitesi Rektörlüğüne
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

Güvenli Elektronik İletim

Aslı ile Aynıdır
25.04.2017

Selamiye Zengin
Memur

Yönetim Cad. Valilik Binası Kat:4 Yakutiye ERZURUM
Elektronik Adres: <http://erzurum.meb.gov.tr>

Ayrıntılı bilgi için: AR-GE Birimi-179
Tel: (0 442) 234 4800

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 88179374-302.08.01-E.1700125987
Konu : Uygulama İzni Nursema ÖZTÜRK

26.04.2017

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 04.04.2017 tarihli ve 56785782-302.08.01-E.1700104243 sayılı belge.

Enstitünüz Yüksek Lisans Programı öğrencisi Nursema ÖZTÜRK'ün Yrd.Doç.Dr.M.Hanifi ERCOŞKUN danışmanlığında "Okul Öncesi Eğitim Alan ve Almayan Çocukların Sınıfta İstenmeyen Davranış Gösterme Durumlarının 1. Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi" konulu tez çalışmasının uygulama izni ile ilgili İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan 24/04/2017 tarih ve 5660605 sayılı yazı ve ekleri ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr. Medine GÜLLÜCE
Rektör Yardımcısı

Ek : 24.4.2017 tarihli 36648235/605.01/5660605 sayılı belge

Atatürk Üniversitesi Merkez Yerleşkesi 25240 Erzurum
Tel: +90 442 2311601
Elektronik Ağ: <http://www.atauni.edu.tr/#!birim=ogrenci-isleri-daيره-baskanligi>
Kep Adresi: atauni@hs01.kep.tr

Bilgi: Aliye ÖREN
Faks: +90 442 2361026
E-Posta: odaire@atauni.edu.tr

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
www.atauni.edu.tr adresinden doğrulama yapabilirsiniz. Doğrulama Kodu=9624EB9

ÖZ GEÇMİŞ

24.08.1987 yılında Erzurum'da doğdu. İlkokul, ortaokul ve lise eğitimini Erzurum'da tamamladı. 2007 yılında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği bölümünde lisans öğrenimine başladı. 2011 yılında mezun olduktan sonra 2011-2014 yılları arasında Erzurum ili İspir ilçesi Maden Köprübaşı Şehit Karabey Yıldırım İlkokulunda okul öncesi öğretmeni olarak görev yaptı. 2014 yılında Erzurum ili Aliravi İlkokuluna tayin oldu. 2014-2015 öğretim yılında Temel Eğitim Anabilim Dalında yüksek lisans yapmaya hak kazandı. Halen Aliravi ilkokulunda görev yapmaktadır.

